

Uredništvo :

Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180.
Wien. Nr. 105.241.

Poslovnik Narodne skupščine, v kateri je

315 poslanecev, priznava vsakemu *poedine-*
mu poslanecu pravico interpelacije in vloga-
na nujnih predlogov. Klerikalni absoluti-
zem v ljubljanski oblastni skupščini, ki šte-
je 53 poslanecev je odredil, da mora biti
vsak nujni predlog podpisan od najmanj
15 poslanecev, torej za tri več nego šteje
celokupna opozicija, interpelacije pa od pe-
ti! Zlasti določba, da se lahko v debati
vsak čas lahko stavi in sprejme predlog za
prehod na dnevni r.d. dokazuje, da si je
SLS hotela uzakoniti pravico krotiti nelju-
biti ji govornikom tudi svobodno besede ter

V naši ljubljanski skupščini vlada, vsaj dosedaj, precej miren in ugleden ton. «Mi Evropejci» se ponosno trkamo na prsa, ko gledamo, kako ostro in ne baš zelo «parlamentarno» se obnašajo «tam doli». Toda nič ne bodimo ponosni. «Tam doli» so bese- de primitivnejše, dejanja pa mnogo kultur- nejša. Poslovnik, kakršnega je sklenila ve- čina ljubljanske skupščine v tem oziru ni- ma para ne v Jugoslaviji, ne drugod.

Boža Maksimović je personifikacija sile in terorja. Radikali uvajajo iste metode tudi v zunanjo politiko, kar vidite z Albanijo. Njihov Laza Marković je v Ženevi vsak čas delal incidente. V vsem je videl neprijatelje. Sedaj se dela prijatelja Madžarov, dasi je prej bil njihov sovražnik. Potem pa ta naš minister Perić, kakšen človek je to? Perić je rekel nekemu mojemu prijatelju: 'Ako gre Laza Marković v Pešto, bom jaz razlaj položil mandat. A sedaj vidimo, da je Laza v Pešti, Perić pa molči. Prava sreča je za državo, da je dr. Korošec odšel k radikalom in ne k Pribeževiću. Dr. Korošec se bi mu radikali dali vse, kar želi, ne more imeti več kot 20 poslancev, g. Pribežević jih dobi 40, 50 in tudi več. Pribežević je nekoč izrekel veliko besedo: 'Stranke, ki niso sposobne iti v opozicijo, niso vredne, da živejo.' Vsi smo mislili, da Pribežević ne bo držal opozicije niti tri mesece, on pa je, celo v opoziciji že skoraj dve leti. Vem, da smo Pribeževiću neprestano ponujali, ga vstopiti v vlado, on pa ni hotel. On je morda hotel s pokojnim Pašićem, s sedanjimi radikalskimi pijejci pa tega nikakor noče. In tu se je g. Pribežević pokazal. Tudi Voja Markinković je temeljito izpremenil svoje mišljenje in noče iti z radikali; niti dr. Nikić.

© 2002 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 252: 105–112

Budimpešta. 28. februarja. s. Kakor javljajo večerni listi o razkriliti komunistični zaroti, je na podlagi dosedanjih zasliševanj ugotovilo, da je Vagyjeva stranka res dobivala denar iz Moskve. Vodstvo stranke je za agiacijo dobivalo mesečno po 2000 dolarjev.

Bukarešta. 28. februarja. s. Vojaško državno pravdnstvo je večerj arretiralo več komunistov, ki so med rekruti razdeljevali letake. Med arretiranih sta tudi dve ženski. Vsi arretirani pripadajo komunistični mladinski organizaciji. Z ozirom na dokumente, ki so jih našli pri arretiranih, se pričakuje nadaljnje aretacije zlasti v provinci. Razkrili so tudi komunistično tiskarno. V tej tiskarni so našli letake, v katerih se naznanja, da bo konec marca izbruhnila svetovna komunistična revolucija.

Beograd, 28. februarja, n. V finančnem ministrstvu se izdeluje zakonski predlog o notranjem posojilu 500 milijonov dinarjev, ki naj bi izključno služilo za graditev in popravilo cest. Poseba svrha tega posojila je, da se ž njim lajša brezposelnost in angažira mrtvi kapital, ki radi splošne gospodarske krize leži v bankah.

Poplavlenci v Sloveniji niti počenega groša, drugi pa 50 milijonov

Dr. Kulovecva skrb za poplavlence: Bački, Banatu in Baranji 50 milijonov, poplavljenim krajem v Sloveniji pa »načelna enotnost«

«Slovenec» objavlja v nedeljski številki debelotiskano brzojavko iz Beograda, v kateri poveljuje dr. Kulovec. Pravi, da se je v finančnem ministru vršila konferenca, ki so ji prisostvovali finančni minister, minister za agrarno reformo, glavni ravnatelj Poštne hranilnice, glavni ravnatelj Hipotekarne banke in minister poljedelstva dr. Kulovec. Nato nadaljuje doslovno: »Razpravljali so o posojilu, ki ga naj dobe vodne zadruge v Bački, Banatu in Baranji, da bi se s tem denarjem pokrila škoda vsled poslednjih poplav, da bi se izvedla vsa potrebna dela in da bi se v bodoče ovarovali pred temi nesrečami. Zedinili so se, da dobi Hipotekarna banka 50 milijonov dinarjev posojila, ki jih bo potem posodila vodnim zadrugam. Ta transakcija se bo izvršila prve dni prihodnjega tedna. Na isti konfe-

renci se je razpravljalo o kreditu za uravnavo rek Drave, Save in Donave. Tudi v tem pogledu se je dosegla načelna enotnost. Končno veljavno se bo to vprašanje rešilo prihodnje dni. To je dosloven citat iz »Slovenca«. Torej Bačka, Banat in Baranja bodo prejele 50 milijonov vladne podpore, slovenski kraji, ki so utrpeli nad 10 milijonov škode, pa so izšli praznih rok! Konferenci je prisostvoval slovenski minister doktor Kulovec, ki je domačin in ki torej dobro pozna lanske letošnje strahote poplav v Sloveniji, saj je o teh strahotah največ pisal »Slovenec«. A kje je ostala podpora za Slovence? Ali ni znal nihče zagovarjati Slovencev, da bi tudi oni kaj dobili? Bačka, Banat in Baranja 50 milijonov, naši kraji pa nič, ko je bil minister dr. Kulovec. Žalostno, a resnično!

Radić ogorčen, ker oblastne skupščine nimajo denarja

Napoveduje, da bodo radićevci radi finančne uredbe o oblastnih skupščinah obtožili celokupno vladu radi kršenja ustave in krivoprisege.

Zagreb, 28. februarja. Stjepan Radić je podal več izjav o političnem položaju v zvezi s položajem v oblastnih skupščinah, v katerih je ostro napadel kleroradikalni režim, češ, da sabotira in davi oblastne samouprave. Izjavljal je med drugim: »V političnem položaju je najvažnejše to, da so vse prečanske oblasti pričele z delom in to razborito in uspešno, čeprav brez vsakih sredstev. Uredba ministrskega sveta z dne 18. februarja o sestavljanju in funkcioniranju oblasti ne rešuje niti najmanj oblastnih financ. Vlada se je obvezala, da bo oblastem za začetek dovolila posojila iz državnih sredstev. Od tega je prošlo že 14 dni in vlada ni ukrenila ničesar. Oblastni poslanci v Bosni so morali medsebojno podpisovati menice, da so se lahko vrnili domov. Poslancem v Zagrebu je bilo pomagano prijateljsko, predvsem onim, ki so ostali po petih dneh zborovanja v Zagrebu popolnoma brez sredstev. V Osijeku se je morala oblastna skupščina zadolžiti pri banki, kar je sicer praktično, pomenja pa za vladno škandal prvega reda. Ko sem doznal za te stvari in ko sem zvedel, da se tudi brzojavi Nj. Vel. niso odposlali na službeni račun, sem nameraval pozvati HSK, da povabi celokupno opozicijo, naj postavi celo vladu pod obtožbo radi očitne sabotaže oblastne samouprave in radi kršitve ustave.«

«Kar se je storilo z oblastmi, je strašno. Kaj takega svet še ni videl! To je

drugi goli človek. Kakšna predrznost: razpisati oblastne volitve, sklicati oblastne skupščine in ničesar storiti, da bi lahko delovale. Čim prispe Pavle (Radić), bomo razpravljali o tem, kako postaviti celokupno vladu pod obtožbo, ker so kralja direktno prevarili. Kralju ni treba, da je jurist. Oni so mu predložili uredbo in kralj je upravičeno smatral, da je v njej vse potrebno. Kralj ni mogel vedeti, da v uredbi ni vsega, kar so obljubili in da niso rešili vprašanja finansiranja oblastnih skupščin. Kralj mora verovati svojim ministrom, ki nosijo odgovornost. Kako naj kralj misli, da je uredba z dne 18. februarja, ordinarna prevara, ako so jo podpisali toliko ministri? Čudim se, da v parlamentu o tem ne govorijo. Opozicija bi morala izjaviti: »Vi varate kralja na najordinarnejši način. Narod derete, kralju pa razen tega še ordinarno lažete. Dobro, pretepli so človeka, toda kaj delate s kraljem? Prisegli ste zvestobo kralju in ustavi in varate kralja in kršite ustavo! To je krivolevstvo. Radi te uredbe bomo obtožili vse ministre, celo vladu.«

Neki poslanec iz Banjaluke je pristavil: »Mi nismo imeli niti denarja za pozdravni brzojav kralju in smo ga morali med sabo zbrati...«

«Mi pa smo morali plačati brzojavko iz strankarskega fonda,» je nadaljeval dr. Maček.

«Vidite, gospodje,» je končal Stjepan Radić »ako varajo kralja in narod, zakaj ne bi pretepli Jovana Ristića...«

Ozadje Basaričkovega govora pojasnjeno?

Uzunović je povzročil Basaričkov govor, da obnovi stike z radićevci. — Kaj je z atentatom na Radića. — Sklep predsedstva HSS o sodelovanju s SDS.

Zagreb, 28. februarja. Posl. HSS dr. Basariček je v soboto zvečer izročil predsedniku Narodnega seljaškega kluba dr. Šibeniku pismo, v katerem izjavlja predsedniku Narodne skupščine, da odloga svoj mandat. Svoj korak utemeljuje z nesoglasjem s svojimi klubskimi tovariši. V spremnem pismu povdarja dr. Basariček, da gre za nesoglasje in da prepušča vodstvu stranke nadaljnje odločitve. Ako se vodstvo uveri o njegovi krivdi, lahko pismo izroči predsedniku Narodne skupščine.

V vodstvu HSS prevladuje mnenje, da prestopok posl. dr. Basarička ni tako hud, kakor je izgledal v prvem trenutku. Iz stenografskega zapisnika baje sledi, da gre najbrže samo za »nerodno izražanje« posl. Basarička.

V zvezi z nastopom dr. Basarička tekem debate o obtožbi proti notranjemu ministru se je vršila včeraj v Zagrebu konferenca vodstva HSS. O tej konferenci je zvečer Stjepan Radić podal novinarjem prav zanimive izjave. Najvažnejši odstavki te Radićeve izjave so nastopili:

«Najprej smo reševali vprašanje dr. Basarička. On je izročil pismo ostavko na poslanski mandat. Zaključili smo, da bomo to ostavko upoštevali, razen ako ne nastopi jutri, ko prispe Basariček v Zagreb, tako odločilen moment, ki bi vodstvo HSS prepričalo, da ni smatrali odložitve mandata za potrebno.

Vodstvo je prejelo informacijo, da je dr. Basariček izrekel svoj govor po dolgotrajnem razgovoru z radikalnim pravnikom, ki je Basarička pridobil za to, da izjavi, da Maksimović osebno ni kriv, kakor ni kriva tudi radikalna stranka, temveč da gre za sistem in za poedine uradnike. Basarička so prepričali, da bo taka izjava mostičke do nove seljaško-radikalne koalicije. Pri tem je sodeloval tudi Uzunović, ki je zato z vso silo deloval na to, da dr. Branković ne poda izjave, s katero se Basaričkov govor označuje kot povsem nasproten s pojmovanjem in prepričanjem seljaškega kluba. Uzunović je prepričeval dr. Kežmana, naj Banković ne čita svoje izjave, češ, da bo Basaričkov govor imel velike koristi.

«Razpravljali smo potem o potrebi sodelovanja med HSS in SDS v primor-

skokrajški oblasti. Dr. Šibenik odpotuje v Karlovac, da tamkaj brezpogojno doseže sporazum za to sodelovanje. Pri tej priliki smo ugotovili, da se SDS drži pri obrambi volilne svobode, ustavnosti in parlamentarizma odlično. Potrebno in želeli je, da sodelujejo samostalni demokrati tudi v bodoči najširši koncentraciji, ki naj radikalno samovlado omeji in utre pot k popolnoma svobodnim volitvam.»

«Narodni seljaški klub je nadalje sklenil, da se ne odpove pravicam, ki jih ima po poslovniku Narodne skupščine v proračunski debati. To stališče se bo priporočalo tudi ostali opoziciji. To smo storili zato, ker je verjetno, da bi sedanja vlada, čim bi dobila proračun, odgodbila skupščino. Storičen je bil tudi sklep, da se Narodni seljaški klub ne pogaja o kombinaciji, v kateri bi bil Boža Maksimović, ker se mu je poslednje dni dokazalo, da je baš on posebejbenje sistema nasilja in prevare.»

Na vprašanje novinarja, kaj je z takozvanim atentatom, ki je bil pripravljen na Radića in proti njegovi stranki, kakor je govoril dr. Basariček, je odvrnil Radić:

«Basariček je na potu in prinaša te dokumente. Videli bomo, kaj je na stvari. Potem bomo sklepali o njem. Gre za življenje. To je resna stvar, ali o tem ne smemo govoriti, ker bi lahko trpeli nedolžni ljudje, ki so mi o stvari poročali.»

Vest o pripravljenem atentatu na Stjepana Radića so v Zagrebu vzeli bajno zelo resno. Radić je stvar prijavil policiji. Od včeraj straži Radićevo vilo na Pantovčaku Radiću osebno dodeljen stražnik.

Kompromis v Karlovcu

Karlovac, 28. februarja. n. Danes se je tukaj dr. Stanko Šibenik razgovarjal z dr. Edom Lukiničem glede skupnega sodelovanja samostojnih demokratov in radićevcev v karlovaški oblastni skupščini. Kolikor je znano, se je dosegel sporazum za pariteto obeh strank v oblastnem odboru, dočim vprašanje predsedništva do zvečer še ni bilo rešeno. Dr. Šibenik se je zvečer obrnil te telefonično direktno na Svetozarja Pribičevića, da se z njim sporazume o tem vprašanju.

Davidovičeva obtožba proti Maksimoviću

Beograd, 28. februarja. p. Danes je imel demokratski klub sejo, na kateri je Kosta Timotijević predložil načrt nove obtožbe proti ministru Maksimoviću. V obtožbi so navedeni obsežni dokazi o terorju političnih oblasti in o zlorabah političnih organov. V klubu se je razvila živahna razprava in so poslanci zahtevali, da se v obtožnico sprejmejo še nekateri novi momenti. Izvoljen je bil poseben odbor za končno redakcijo obtožnice. Obtožnica bo vložena v sredo in mora v smislu poslovnika v petnajstih dneh pred Narodno skupščino, torej še v času proračunske debate. Ker bo debata o tej obtožnici trajala par dni, bo sprejem proračuna zelo otežkočen in se zdi, da ga vlada ne bo mogla spraviti pravčasno skozi Narodno skupščino.

Posojilo za vodne zadruge v Vojvodini

Beograd, 28. februarja. n. V finančnem ministru je bila konferenca, na kateri je bilo sklenjeno, da Hipotekarna banka dobi posojilo 50 milijonov dinarjev za vodne zadruge v Bački, Baranji in Banatu.

Misijski dr. Marković v Budimpešti

Beograd, 28. februarja. n. Sinoči je dr. Laza Marković, bivši minister odstopoval v Budimpešto. Dr. Marković je izjavil novinarjem, da je njegovo potovanje privatne narave. Politični krogi pa so mnenja, da se bo dr. Marković v Budimpešti sestal z nekimi političnimi znanci iz Zeneve in da bo pri tej priliki poskušal rešiti vprašanja, ki še niso rešena med Madžarsko in Jugoslavijo. Zdi se, da bo dr. Laza Marković našel tudi vprašanje tranzita iz zločina Madžarske na morje.

Inž. Košutić obsojen na 3 mesece

Beograd, 28. februarja. n. Na tožbo dr. Nikića prot. inž. Košutiću, bivšemu ministru za javno zgradbo, radi klevete je bil pri prvostopenem sodišču v Beogradu Košutić obsojen na tri mesece zapora in 3000 Din globe. Gre za slučaj, ko je inž. Košutić dal sodniku »Vremena« izjavo, da je dr. Nikić ključni minister za šume in rudnike poskušal podkupiti radićevskega poslanca Šalamona, da bi v toploti v njegovo skupino.

Trgovinska pogajanja s ČSR

Beograd, 28. februarja. p. Danes so Velizar Janković, dr. Milan Stojadinović in dr. Slavko Šećerov, člani naše delegacije za gospodarsko in kulturno sodelovanje s Čehoslovaki, podali referat zastopniku trgovinskega ministra Simonoviću. Na noćni seji so našli in čehoslovaki delegati privržati prišli do stvarnih razgovorov o trgovinski pogodbi. Poslanik Seba je izjavil »dašemu dopisniku, da se bodo pogajanja vršila deloma v Beogradu, deloma v Pragi. Na današnji konferenci se je sestavil program dela.

Spremembe v vodstvu zagrebskega gledališča

Beograd, 28. februarja. n. Danes je bil podpisan ukaz, s katerim so dosedanjim upraviteljem zagrebskega gledališča Juraj Benčić imenoval za profesorja realne gimnazije v Zagrebu. Za novega upravnika še nihče ni imenovan, bo to posla vodil g. Bach.

Cilji fašizma

Rim, 28. februarja. o. Seje poslanske zbornice, ki je te dni pričela razpravo o državnem proračunu, so bile odgojene do srede, ko se bo vršilo tajno glasovanje o odobritvi proračuna ministarstva za javna dela. Zbornica bo na to pričela razpravo o proračunu pravosodnega ministarstva. Včeraj je glavni tajnik fašistovske stranke Turati zbral v Napolju voditelje fašizma južnih italijanskih pokrajin ter je imel ob tej priliki daljši govor o nadaljnjih ciljih in nameralah fašistovskega gibanja. Naglašal je med drugim, da fašizem ni samo protisocialističen, marveč da je tudi neizprosno protidemokratski, protiliberalen in protiframazonški. Nastopil je tudi proti vmešavanju ljudi, ki so v prejšnjih časih vodili socialistično delavsko gibanje, v zadeve, ki se tičejo fašistovskih sindikatov.

23. marca se bo vršila po vsej Italiji proslava obletnice ustanovitve bojnih fašev. Ob tej priliki bo Mussolini nastopil na fašiste posebno poslanico. Fašistovski direktorji se bo sestal že v prihodnjih dneh, da določi natančni spored teh svečanosti.

Poljska na zasedanju Sveta Društva narodov

Varšava, 28. februarja. (va.) Na 44. zasedanju Sveta Društva narodov v Ženevi bo zastopal Poljsko zunanji minister Zaleski, katerega bodo spremljali poljski generalni komisar v Gdanskem Strassburger in trije visoki uradniki zunanjega ministarstva, in sicer Tarnowski, Szmitzek in Lubomirski.

Nesreče na morju

Berlin, 28. februarja. (be.) Nemški parnik »Phobus« je ročil 53 moških posadke francoske ribiške ladje »Malonia«, ki se je razbila ob pečinah pri Quessant.

Berlin, 28. februarja. (be.) V Rigajem zalivu je prišlo zaradi spremembe vremena 12 zamrznenih parnikov v nevaren položaj. Zlasti je v opasnosti danski parnik »Nidaros«, ki ima na krovu 20 potnikov.

Protisocialistična fronta v Avstriji?

Dunaj, 28. februarja. (be.) Vodstvo velenjske ljudske stranke v Avstriji se namerava obrniti do krščanskih socialcev s predlogom, da bi ti dve skupini ustvarili skupno protisocialistično fronto.

Odločen ruski odgovor Angliji

Sovjetska vlada je včeraj odgovorila na angleško protestno noto. — Rusija odločno zanika vse angleške očitke in se sama pritožuje nad protisovjetsko propagando angleških ministrov in politikov.

Moskva, 28. februarja d. Sovjetska vlada je včeraj odgovorila na angleško noto. Ruski odgovor je sestavil in podpisal Litvinov, namestnik zunanjega komisarja Citerina. Noto je bila včeraj izročena angleškemu začasnemu diplomatskemu predstavniku v Moskvi Petersu.

Sovjetska vlada najprej zavrača angleške očitke, da ne drži svojega dogovora z Anglijo iz l. 1923. In izjavlja, da v angleški noti ni naveden niti en konkreten slučaj, ki bi te očitke podpiral. Rusija je vedno zahtevala od Velike Britanije, naj ji sporoči vsak primer, ako bi sovjeti po njenem mnenju kršili obveznosti, izvirajoče iz pogodbe z Veliko Britanijo. To je leta 1923. svečano obljubil tudi takratni zunanji minister lord Curzon. Dostoj je Anglija samo enkrat, leta 1924, skušala v tem smislu dokazati kršitev pogodbe na sovjetski strani, sklicujoč se na neko pismo Litvinova, kar pa se ji ni posrečilo. Angleška nota niti z besedo ne navaja kakšne kršitve dogovora iz leta 1923.

Noto pravi nadalje, da se kot protianglijska propaganda nikakor ne more smatrati kritika zunanje politike londonske vlade in njenega razmerja do sovetov, kakor tudi da ne načelna izvajanja voditeljev stranke o tem, da se svetovna revolucija ne bo dala preprečiti in o pomenu narodno-revolucionarnega pokreta na vzhodu. Glede posebne nevolje angleške vlade, ki so jo povzročile izjave ruskih državnikov o sovetom sovražni politiki Velike Britanije, se lahko z lasto pravico označujejo za fiksne ideje tudi stalna nagajanja angleških politikov in ministrov, da so takozvane sovjetske agencije vzrok vseh angleških težav in vseh nepravil v svetovni politiki.

Odmev sovjetske note v angleškem časopisu

Vse stranke nezadovoljne. — Vlada naj odgovor položi ad acta. Sovjetska politika ni iskrena.

London, 28. februarja. (lo.) Angleško javno mnenje je sprejelo ruski odgovor nesimpatično in temu razpoloženju primerno so tudi komentarji vodilnih angleških novin. Največji angleški časopis »Times« pravi: »Anglija bo storila najbolje, ako ne posveti ruskomu odgovoru nikake pozornosti. Ruska nota ne vsebuje ničesar drugega kot mešanico potvrdjenih poročil, neresenih obdolžitev in megljenih izjav o mirovnih namelih ruske vlade, kakor se je vso to v najmanjših podrobnostih lahko pričakovalo že prošli teden.«

«Daily Telegraph» povdarja, da se ruski odgovor v nobenem oziru ne približuje načelnemu stališču angleške note. Anglija ne sme tvegati, da stopi z Rusijo v diskusijo o stvarih, ki so nepokolebljiva dejstva in o katerih je dovoljno označila svoje mnenje.

«Morningpost» piše: »Sovjetska vlada skuša zvaliti krivdo zaradi protianglijske propagande na razne agencije, vendar pa bi bile te agencije popolnoma brez moči, ko ne bi bile v organizaciji z rusko vlado, kar je dokazal še svoj čas Ramsey MacDonald v svojem odgovoru na pismo Zinovjeva.«

Tudi ruska vlada zelo obžaluje nezadovoljne odnose med obema državama, misli pa, da tliči vzrok v sovražni pisavi obojestranskega časopisa. Anomalijski, ki se kaže v teh odnosih, je tudi posledica dejstva, da se angleška vlada v svojih izjavah sovjetskemu kabinetu vedoma ne drži splošno veljavnih mednarodnih običajev in se ne drži niti temeljnih pravil dostojnosti ter da od časa do časa prihaja z neutemeljenimi očitki na naslov sovetov. Britanska vlada si dovoljuje govoriti s sovjetsko vlado v obliki ultimativne pretnje, pri tem pa ignorira rusko ustavo in skuša v svoji nezamenljati strankni organi ali druge mednarodne institucije s formalno rusko vlado. Ista anomalija razmerja se izraža tudi v nezasišanem in brezprimernem tonu angleške note glede zunanega komisarja Citerina.

Javno mnenje Rusije ne more odobravati stališča britanske vlade, ki pospešuje proti sovjetsko gonjo in ne Rusiji sovražnih odgovorov angleških politikov in celo ministrov v londonskem parlamentu. Ta ruska nevolja se umetno izraža tudi v govorih in člankih sovjetskih državnikov, ki jih angleška nota tako obširno navaja.

Kar se tiče angleške pretnje s popolnim prelomom trgovinskih in diplomatskih odnosov, naglašajo končno sovjetska nota, da take pretnje ne morejo nikogar v Rusiji ustrašiti. Sklenitev angleško-ruske trgovinske pogodbe in obnova diplomatskih odnosov sta pač odgovorjali interesom obeh držav, ne pa samo interesom Rusije. Ako bi res prišlo do prekinitve gospodarskih in diplomatskih odnosov, bo to škodilo obema državama in ne samo eni.

«Daily Chronicle» smatra ruski odgovor za poskus, da se izogne resničnemu stanju stvari. Angleška nota se ne omejuje na pritožbo proti posameznikom, ampak trdi naravnost, da so vodile napad na angleške interese na Kitajskem ruske oblasti same. Ruska nota tega ne taj, saj bi tudi ne mogla. Ravno tako ne navaja protiboljšev, ker ji manjka za to materialja. Angleška vlada ni nikdar vodila v drugih državah protiruske politike, kakor je to storila Rusija na Kitajskem. Tudi ne zasedajo Anglija takih nevarnih namenov, kakor to dela ruska vlada s pomočjo tretje internacionalne in političnega biroja.

«Daily News» kakor tudi drugi liberalni listi bi pozdravili vsak korak ruske vlade, ki bi pripomogel do angleško - ruskega sporazuma, toda fakta, ki jih je navedla angleška nota, ni mogoče zanikati. Angleška vlada ne bo posvetila ruskim zanimanjem nikake pozornosti. Fakta, navedena v angleški noti, temelje na poročilih in pričevanju diplomatskih predstavnikov in agentov angleške vlade v inozemstvu. Ruski emisari sami so dali v trenutkih vznemirjenja v svojih privatnih izjavah podlago angleškemu obtožbam.

vzhodu in sploh pri sleherni priliki, ki se ji ponudi.

Nemci so formalno koncentrirali svoje zahteve v trgovinskih pogajanjih na točko o nemških podanih na Poljskem. Očitajo Poljski, da sistematično izganja nemške državljane s svojega teritorija, da odstranjuje po vrsti direktorije, inženjerje in druge uslužbence s svojega teritorija ter se seveda nad tem silno razburja. Poljski se trdovratno brani priznati zvezo med temi kot političnimi vprašanji in gospodarskimi problemi, zato med nasprotnima stališčima ni moglo priti do kompromisa.

Vidi se, da leži potemtakem jedro spora v medsebojnem nezaupanju in tihih obtoževanju. Poljsko-nemška meja je danes faktično ena najnevarnejših v Evropi in neprestana borba, ki se vrši faktično na onih področjih, ki se oficijelno ne imenujejo. Še bolj intenzivno in srditej, ni privedla še do nikakih pomirjenj. Dejansko so nasprotja tako velika, da zares ni videti možnosti sporazuma.

S te perspektive dobijo trgovinska pogajanja med Berlinom in Varšavo in njih prekinjenje še mnogo večji pomen nego samo gospodarski.

Položaj v Šanghaju

Berlin, 8. februarja. s. Posebni poročevalci »Lokalanzeigerja« poročajo iz Šanghaja: Vest o dogodkih na Kitajskem si nasprotujejo. Po eni verziji prihode v svrhu sklepa premirja do sestanka med zastopnikom severne armade in generalisimom južne vojske. Druga vest pa pravi, da bo severna armada pričela z napadom. Vendar se meni, da ne bo množna izvesti tega načrta, ker je beg premaganih čet Sunčuangfanga toliko vplival na vojske, da so izgubili vso voljo do boja. Predstaje kantonske vojske stoji nekaj milj pred Šanghajem. Veliko deževje ovira glavne kantonske čete na daljnem pohodu.

Šanghaj, 28. februarja. (lo.) Tu se je izkrcalo 1000 angleških vojakov.

Šanghaj, 28. februarja. (be.) Med vojaškimi oblastmi in konzularnim zborom je nastal spor, ker hoče general Čang pomoči zapreti prist iziše. Konzuli so proti tej nameri ostro protestirali.

Šanghaj, 28. februarja. (lo.) V mestu je vse mirno. Kitajci so zelo veselje dejstva, da bodo v mednarodni coni skrbela za red angleške čete. Ajo mednarodne naselbine so zasedle v petek angleške čete na direktno poziv predsednika ameriškega občinskega sveta. Italijanske pomorske čete sodelujejo z angleškimi.

London, 28. februarja. (lo.) V bližini Sungkianga si stojita nasproti v precejni moči severna in južna kitajska armada. Ker je radi dolga stranja država ozemlje poplavljen, so vojaške operacije začasno zastale.

Novi poslovnik kot podlaga za uvedbo absolutizma SLS v oblastni skupščini

SLS je včeraj po celodnevni živahni debati in kljub najtehtnejšim argumentom opozicije odklonila vse manjšinske predloge ter uveljavila v zasmeh vsem principom demokracije in pravičnosti nasilen poslovnik, s katerim se uvaja v oblastno samoupravo popoln absolutizem veščine. — Pogažena so najprimitivnejša prava poslancev in onemogočena ljudskim zastopnikom vsaka učinkovita kontrola in kritika gospodarstva oblastnega odbora.

Ljubljana, 28. februarja.

Danes se je vršila tretja seja oblastne skupščine ljubljanske. Poslanci so bili zbrani polnoštevilno, vlado sta zastopala vladna svetnika dr. Andrejka in dr. Senekovič. Seja je bila mestoma zelo živahna in je prišlo ponovno do ostrih kontroverz med večino in opozicijo, tako da je moral predsednik pozvati poslance, naj čuvajo dostojanstvo zbornice. Zlasti posl. prof. Mazovec (SLS) se je pokazal kot silno razborit duh. Govori opozicijskih govornikov, posebno poslancev dr. Kramerja in dr. Puca v obrambo parlamentarizma in najprimitivnejših pravic poslancev so napravili sicer tudi na večino močen vtis, vendar pa je večina kljub temu glasovala korporativno proti vsem izpreminjevalnim predlogom opozicije k poslovniku. Pokazala je s tem sicer discipliniranost svojih članov, vendar pa malo uvidenosti.

Popravek zapisnika

Po prečitani zapisnika druge seje oblastne skupščine po tajniku posl. Peterlinu se je oglašil dr. Puc (Napr. blok) k pripombi:

Dr. Puc: Glede svoje osebe moram pripomniti, da nisem apeliral na oblastno skupščino, da naj da večini zastopstvo, stavil sem samo vprašanje, da naj se večina jasno izjavi, ali želi našega sodelovanja, ali ne. Bilo je samo vprašanje, nisem pa apeliral!

Generalna debata o poslovniku

Referent večine brani reakcionarni in avtokratični načrt poslovnika.

Predsednik dr. Marko Natlačen: Preidem k dnevnemu redu, poročilo odseka za uredbo o predlogu na spremembo poslovnika. Pozivljam g. poslanca prof. Erg. Jarca, da poda svoje poročilo.

Poslanec prof. Erg. Jarc: Novoizvoljeni oblastni odbor je v skupščini seji 23. februarja predložil načrt spremenjenega poslovnika. Ta načrt je odkazala skupščina odboru za uredbo, ki se je posvetoval o njem v sejah 25 in 26. februarja in sklenil, da ga predloži skupščini z nekaterimi spremembami. Gospodje poslanci! Poslovnik je najvažnejši instrument vsakega zastopstva. Pomanjkljivosti in zastarelosti poslovnika je treba pripisovati mnogim neuspehom parlamentarnih zastopstev. Demokratični parlament mora znati sam v sebi združevati disciplino in delazmožnost. Močno ljudsko zmetopstvo rabi izdatno omejitve nepotrebne govorenja in birokratizma. Moderni parlamentarizem rabi predvsem uveljavljanja parlamentarne avtoritete predsednika in večine, ki nosi naravno odgovornost za vse delo skupščine. Vem, da se mi bo s strani manjšine ugovarjalo različno.

Ugovarjajo se bo, da se ni izvedel propore na celoti. V demokratični državi smo navezani na dobro organizirane stranke, vsaj v demokratični državi si ne moremo misliti državnega ustroja brez organiziranih strank. Toda čim manj je strank in čim krepkejši so posamezne stranke, tem večja je garancija za uspeh parlamentarnega dela. Večina, ki je odgovorna za svoje delo in ki hoče nositi to svojo odgovornost, zahteva, da je samo ona zastopana v predsedstvu in v oblasti odbora. Omogočilo pa smo tudi sodelovanje manjšine v posameznih odsekih. Sicer pa, kar se tiče predsedstva in oblastnega odbora, govorimo odkrito: »Čosi fan tutte.«

Posl. Urek: »To ste jasno pokazali.« — Posl. Ivan Tavčar: »Vpeljali ste absolutizem.« — Prof. Ivan Mazovec: »Najbolj pametno je, če bi manjšina vladala nad večino.«

Prof. Jarc nadaljuje: Vodilna načela novega poslovnika so sledeča: Novi poslovnik čuva avtoriteto predsednika. Predsednik je v modernih zastopstvih ona oseba, ki uživa zaupanje cele zbornice. Njemu smo zato prepustili, da odloča o načinu glasovanja. Mi bi radi, da bi bila oblastna skupščina aparat, ki bi bil kolikor mogoče poenostavljen in zahteval stvarne poslovne debate. Težje vseh modernih zastopstev ne leži v govorih in zbornicah, ampak v delu v odsekih. Moram reči, da bi govorniki s svojimi izjavami govorili besede, ki na zunaj vžigajo, najbolj hvalno delo je intenzivno delo v posameznih odsekih. (Ploskanje pri desici in v sredini.)

Odkrito povem, da hoče poslovnik onemogočiti obstrukcijo. (Klici: Tako je prav!) Zato so tudi stavljeni predlogi na konec posameznih sej.

Naša popolnoma upravičena in prva zahteva je, da se ne držimo črk in besed, ampak bistva in dela. Gospodje poslanci, končno Vam predlagam, da sprejmete še sledečo resolucijo:

Klerikalci zahtevajo imuniteto poslancev

»Centralna vlada se poziva, da čimprej uzakoni določbo glede imunitete poslancev oblastne skupščine, kakor je to določeno za poslance narodne skupščine.«

Prof. Jarc: »Če bo prevzela oblastna skupščina tako važne posle od državne uprave, je pač njuna in pravična zahteva, da se mi ne bo treba zagovarjati za to, kar bom jaz ali kateri od nas tukaj govoril in da nas ne bo imel nihče pravice za besede, izgovorjene v skupščini, klicati na odgovor. Če ne bomo imeli proste besede, potem je konec našega dela. Gospodje poslanci, tozadevno moramo glasno dvigniti svoj glas in zahtevati imuniteto poslancev.«

Predsednik dr. Natlačen: Ali je kdo proti temu popravku?

Poslanec Ivan Mazovec: To ni bilo tako jasno rečeno, kot pravi g. dr. Puc. Za moje poimovanje so bile besede gospoda dr. Puca nekaj apel. Isto smo ugotavljali tudi v odsekih sejah. Vsi smo razumeli tako.

Predsednik dr. Natlačen: Ugotoviti je treba najprej, ali sprejme skupščina ta popravek ali ne. Prosim gospode poslance, ki so za to, da se popravek sprejme, naj obsede. (Vsa zbornica obsedi.) Torej je popravek sprejet. Po pravi se, da je gospod poslanec dr. Dinko Puc stavil na oblastno skupščino vprašanje ne pa apela.

Gospodje poslanci, dobil sem cel kup predlogov, in sicer veliko predlogov že pred sejo od večine, veliko predlogov pa tudi šele sedaj med sejo. Večini te zbornice sem že rekel, da se mi mora dati možnost, da preje stavljen predloge pregledam. Ta zahteva je tembolj utemeljena, ker sem slučajno ravno sedajle naletel na neki predlog gospoda poslanca Sitarja, ki vsebuje osebo žalitve, za katere jaz nikakor ne morem osebno odgovarjati. Jaz bom poprej predloge pregledal in jih bom nato šele dal čitati.

Upošteval bom sedaj zaenkrat samo predloge oblastnega odbora, ki so mi znani in ki jih moramo nujno obravnavati.

Večina želi sodelovanja z manjšino in opozicijo. Zato je postavila v novem poslovniku načelo, da naj opozicija ne pomeni sovražstva ut Slovenia docet. Kajti, kar bomo v Sloveniji delali, na to bo gledala vsa naša država, kar bo v Ljubljani najprej, v to bodo uprte oči vseh ostalih 31 oblastnih skupščin širom naše domovine, ker je znano, da je bila bivša dežela Kranjska po svojem deželnem zboru upravljana tako kot malokatera druga pokrajina. Bila je najbolje organizirana samoupravna enotica. V tem znamenju prosim, vzemite to moje poročilo na znanje, ker zahteva in želi stvarnega dela, slonečega na medsebojni lojalnosti.

Napredni blok za zaščito parlamentarizma in svobodo govora

Predsednik dr. Marko Natlačen: Sedaj ima besedo še referent manjšine, g. dr. Dinko Puc.

Dr. Dinko Puc: Nikakor ni bilo potrebno, da se je kot prva točka delovanja oblastne skupščine postavila preuredba poslovnika. Za prvo silo bi pač zadostoval še stari poslovnik. Po mojem mnenju je precej drugih bolj važnih zadev, ki bi jih bilo treba nujno rešiti. Vendar smo pristali na spremembo pravilnika in smo v odseku lojalno sodelovali. Konstatiramo, da je bilo naše upanje v marsičem razočarano. Nismo našli pri stranki večine tistega pojmovanja, ki je potrebno, ako hoče, da bo oblastna skupščina mogla uspešno delovati. Naštr poslovnika je ta, da se moramo sedaj boriti za popolno objektivnost, za svobodo govora in za kontrolo, ki jo moremo izvajati nad delovanjem oblastne skupščine. Ti principi, prvič poštenost in uspešno delovanje, drugi svoboda govora in tretji kontrola, so po novem pravilniku kršeni. Parlamentarizem je nujno potreben v demokratičnih državah. Toda če hočemo parlamentarizem držati, mora biti dana možnost, da se krejšo mnenja; potrebno je, da se zagotovi svoboda govora in da je zagotovljena kontrola. Gospodje! Ako se prepreči, da bi manjšina svobodno izražala svoje mnenje, da bi neovirano stavila predloge in kontrolirala delovanje večine, potem je jasno, da odloča izključno večina (Medklici: »Seveda odloča večina.«) Toda, gospodje, večina zopet ne odloča sama, ampak v večini odločajo tisti, ki so najbolj brihtni, to se pravi: parlamentarizem se izpremeni v strankarsko diktaturo.

Zivahni ugovori pri večini. (Tajnik Alojz Peterlin: »Ali smo mi samo statisti?!« Prof. Evgen Jarc: »To se pravi norčevati se iz skupščine!« Prof. Mazovec: »Ali ste samo Vi brihtni?!« Velik nemir.)

Dr. Puc: Velik odrekam tej večini, da bi bila ta večina absolutno brihtna. Ona sicer nosi odgovornost za vse poslovanje oblastne skupščine, toda poslušati mora tudi glas manjšine. Zakaj odrekate manjšini v plenumu pravico sodelovanja, zakaj stavite v poslovnik določbo, ki dajejo predsedstvu možnost, da manjšino zadavi? Vi sicer pravite: Mi bomo lojalno postopali. Mogoče — a garancije za to nimamo v poslovniku. Poslovnik mora tudi ščititi manjšinsko pravo (Profesor Ivan Mazovec: »... in Vaše obstrukcijske težnje!«). Teh nismo imeli in jih ne bomo imeli. Vsi moji tovariši so v tem pogledu enega mnenja z menoj. Mi smo za trezno delo in ne bomo obstruirali. Saj Vas bo narod obsodil, če boste slabo gospodarili. (Medklici večine.)

Gospodje, rajši mirno poslušajte in se nič ne razburajte. (Prof. Ivan Mazovec: »Saj se le zabavamo!«)

Predsednik: »Prosim gospode poslance, da varujejo dostojanstvo skupščine!«

Dr. Puc: Če se sprejmejo v poslovnik določbe, ki onemogočajo manjšini, da bi pri ka-

kem predlogu sploh ne mogla govoriti, če se ji onemogoča staviti nujne predloge in interpelacije, potem je to diktatura večine in o parlamentarizmu ni več govora. Vi uvajate volilni red, ki onemogoča manjšini zastopstvo v predsedstvu in v oblastnem odboru. V odsekih je večini omogočeno, da vsak hip izključi manjšino. To je davljenje manjšinskega prava in Vi niste več upravičeni, ako vztrajate pri tem, da bi se imenovali demokratična in parlamentarna stranka. Manjšini morate dati pravico, da vrši kontrolo Prof. Ivan Mazovec: »Kakor ste jo Vi dajali!« Kdaj smo jo mi dajali? (Prof. Ivan Mazovec: »Vaša stranka je meni dala pravico, da sem na celem zletel v Maribor.« Ugovori pri poslancih SKS. Prof. Iv. Mazovec: »Gospodje od SKS so mi pa res šli na roko, to se mora priznati!«)

Gospod poročevalec je rekel, da je propore zagotovljen za odseke, izključen pa za predsedstvo in za oblastni odbor. Kako se to strinja z zaščito manjšinskega prava? Govorilo se je o moči predsednika. Res, predsedstvu se daje s tem poslovnikom absolutna moč v roke. In reči moram, da bi na to ne pristal, tudi če bi sedel na mestu cenjenega gospoda predsednika predstaja. Take moči nimam predsednik po poslovniku nobenega parlamenta in ni prav, da je baš v naš poslovnik prišla taka diktatorična določba. Jaz se sicer zanesem na to, da bo naš predsednik objektivni, dasi tega v otvoritvenem govoru ni posebej poudarjal, kar sicer običajno predsednik stori po svoji izvolitvi. Toda če se zanašam na objektivnost gospoda predsednika, pa ne morem popolnoma verjeti v objektivnost oblastnega odbora. Že v teh par dneh imamo v tem pogledu izkustvo, da se hoče večino absolutno identificirati s oblastnim odborom in predsedstvom. Od strani večine se nam je namreč reklo, da bo odsek predložil načrt poslovnika; v resnici ga je pa predložil oblastni odbor. Ko so prišli gospodje od večine v odsek, niso prinesli s seboj odsekovnega načrta, ampak že predelan načrt. Ta novi načrt določa, da mora predloge podpisati 15 članov, tako da jih opozicija sploh ne more staviti, dočim je prvotni načrt zahteval samo 8 podpisov. Jaz sedaj ne vem, kdo je stavil ta predlog, ali so ga stavili člani odseka, ki so pristali Vaše stranke, ali pa ga je stavil oblastni odbor. Gospodje! Svarim pred tem, da bi se Vi postavili na stališče, da je oblastni odbor samo za večinsko stranko. Oblastni odbor je urad, ki mora biti objektivni za večino in za manjšino, za davkoplačevalce z ene in s te strani. (Zivahno odobravanje pri manjšini.) Oblastni odbor mora paziti na to, da ne bo postal strankarska institucija SLS!

Predsednik dr. Marko Natlačen (zvoni): Prosim gospoda govornika, da govori o predmetu, ki je na dnevnem redu. Sedaj ne razpravljamo o poslovanju oblastnega odbora, ampak o poslovniku.

Dr. Dinko Puc: Toda poslovnik določa o delovanju oblastnega odbora. Zato je umestno, da opozarjam na to, da ne sme oblastni odbor postati organ kake stranke. Kajti, gospodje, če pridemo tako daleč, potem je sploh škoda, da sedimo tu. Skupščina stane vsak dan 10.000 Din — dočim bi se vsi poslali lahko vršili v tajništvo SLS. (Klici pri manjšini: »Tako je!«) Ugovori pri večini: »Kako bi pa Vi delali?«

Zelal bi omeniti še nekaj. Strinjamo se s tem, da se omeji v skupščini neprestano govorjenje, toda zahtevati pa moramo zase pravico govora. Zalibog je Vaš poslovnik tak, da moramo gledati z velikim nezaupanjem v bodočnost. Morebiti se bo tudi naš skupščini zgodilo to, kar se je zgodilo v Narodni skupščini v Beogradu. Ne da se tajiti resnica, da je veled strankarstva v narodni skupščini prišlo tako daleč, da izgubila narod zaupanje v narodno skupščino. Narodna skupščina ne more delovati, ker prevladujejo v njej strankarske strasti in politično sovražstvo. Prav bi bilo, da bi mi te faktorje iz naše skupščine izločili. (Klici pri večini: »Jih tudi bomo!«) Svarim gospode, da bi ta poslovnik, če se bo sprejel, kakor je predlagan, izvajal preveč pe mrtvi črki. Če se bo to zgodilo, bodite prepričani, da bo narod izgubil zaupanje tudi v to skupščino, ki je po zakonu ustanovljena samo za to, da gospodarsko pomaga narodu. Če se bo poslovnik izvajal tako, kakor bi bilo po besedilu mogoče, potem je bolj pametno, da gremo takoj domov.

Radi tega, ker naš poslovnik ne varuje dovolj stališča manjšine, stališča parlamentarizma in svobode govora, bomo glasovali v našem imenu. (Odobravanje na levi.)

Inf. Franc Zupančič: Samo formalno bi pripomnil, da se nam je tudi osnutka tega poslovnika, za katerega se je tako strašno mudilo, čeprav imamo še stari poslovnik, ki bi lahko zadostoval za nekaj dni, dostavil šele danes tik pred sejo. Jasno je, da ni mogoče v tako kratkem času preštrudati tako velikega elaborata. Proti takemu postopanju odločno protestiramo in prosim, da naj v bodoče vse predloge dobimo vsaj en dan poprej v roke tako, da se bomo lahko primerno branili proti nasilju, ki ga hoče večina izvajati.

Predsednik dr. Marko Natlačen: Gospodu inf. Zupančiču moram pojasniti, da začasno oblastni odbor ne razpolaže še z zadostnim številom pisarniških moči. To je edini razlog, da ni bilo mogoče takoj od vsega početka dati gospodom poslancem v roke pravočasno osnutka predloga. Ko bomo imeli svoj lastni aparat, ne bomo dajali nobenega povoda za take očitke. Besedo ima sedaj g. dr. Kramer.

Dr. Kramer za parlamentarne svoboščine

Dr. Kramer: Visoka zbornica! Ko smo prvič sedeli v tej dvorani, je tov. dr. Puc stavil na večino vprašanje, ali hočete sodelovanje manjšine ali ne in Vi ste soglasno vsi zaklicali: »Hočemo, hočemo!« Prav. To da lepim besedam morajo slediti tudi dejanja. Svoje besede »Hočemo, hočemo« ste gospodje ilustrirali z dejanjem tega poslovnika, katerega bistvena vsebina je, da koronito postavi na laž vašo besedo ter onemogoči sodelovanje manjšine. (Nemir.)

Predsednik dr. Marko Natlačen: Prosim gospoda mir!

Dr. Kramer: V novem poslovniku je izvedeno načelo mi in mi sami. Kar mi reče mo, kar mi določa mo, samo to se more zgoditi. Vi opoziciji odrekate pravice, ki so običajne v vsakem parlamentu. Toda mi zahtevamo zase pravico, da sklepe, ki jih ustvarja večina in za katero nosi skupščina odgovornost, delamo skupno z vami. (Ivan Mazovec: Saj imate te pravice!) Vi ste nam v tem poslovniku pokopali zakonite pravice govora, razen tega pa, ako hočemo mi staviti nujen predlog, nam je to popolnoma nemogoče, kajti predlog mora imeti podpis manj 15 poslancev. (Mazovec in Jarc: Samo enega, gospod doktor!) Jaz mislim nujno, samostojne predloge in za te je potrebnih 15 podpisov. Vi ste nam odvzeli pravice, katere imajo vsi poslanci v vsakem parlamentu. Gospodje, v Narodni skupščini, ki šteje 315 poslancev, ima vsak pravico i do samostojnega predloga in do nujnega predloga i do interpelacije; v ljubljanski oblastni skupščini tega ni.

Mi do sedaj ne sumimo v lojalnost in objektivnost skupščinskega predsedništva, akoravno za to nimamo nobenih garancij. Predsednik ni postavljen za šefa te oblastne skupščine, ampak je on samo nekaj primus inter pares, to se pravi za prvega izmed nas, on zastopa našo skupno voljo. On pa ne sme biti komandant oblastne skupščine, za katerega ga postavila nov poslovnik na način, o katerem moramo reči, da je edinstven v Evropi. (Klici: Aha, aha!) Poslovnik Narodne skupščine je v primeri s predlaganim poslovnikom prava magna charta svobode, demokracije in parlamentarizma. (Medklici: Čujmo, čujmo!)

Vaš poslovnik izrablja pravo majoritete v nasilje večine nad manjšino. Ne maramo zase nikakih predprav. (Smeh pri večini.) Dvigamo le svoj glas, da odstranite iz poslovnika vse nezakonitosti. Vi gospodje, pa odločajte, na vas je vsa odgovornost! (Pričevanje na levi.)

Pravi parlamentarizem zahteva svobodno diskusijo. Na žalost pa moram konstatirati, da ste v poslovniku postavili možnost, da vsak govor manjšine zadavite. Kakor hitro bo ta Vaš poslovnik sprejet, bomo mi odvisni od Vaše milosti, ali smemo govoriti ali ne. Toda mi nečemo in nečemo biti odvisni od Vas, mi hočemo imeti v poslovniku ugotovljeno pravico do govora.

Gospodje! V novem poslovniku je onemogočena tudi kontrola delovanja v odsekih. Odseki so tako rekoč aparat oblastne skupščine, da nam ni treba na plenarnih sejah neposredno reševati vprašanj. Radi tega je za javnost ravno tako važno vedeti, kaj se godi v odsekih, kakor na plenarnih sejah oblastne skupščine.

Oblastni odbor je izvrševalni organ oblastne skupščine, saj moralo bi tako biti. Toda po novem poslovniku je postavljen za nekaj nad nami stoječega, katerega delo ne sme nihče kontrolirati. V Beogradu ima vsak državljani pravico na podlagi starega srbskega zakona, da sme proti plačilu petih dinarjev zahtevati, da se mu vsak akt

izroči v vpogled. Pri nas, gospodje, poslanec nima te pravice. Tu se, gospodje, res vse neha. Ta poslovnik, ki tudi na originalen način izgrava propore, je prava posmešnica na parlamentarizem in princip demokracije.

Ignacij Sitar (soc.): Spoštovani gospodje! Vsi predgovorniki so izjavili, kako krivičen je ta poslovnik. Pomanjkljiv je na vseh straneh in manjšini ne daje nikakih pravic, tako, da manjšina niti nujnih predlogov ne more staviti. Zato ne bom ponavljal besed svojih gospodov predgovornikov, katerim se tudi jaz priključujem in izjavljam samo, da bom glasoval proti poslovniku.

Ivan Tavčar: Poročevalec se je indirektno izrekel proti proporciji in to je treba konstatirati, da se vidi, da stranka, katere zastopnik je gospod poročevalec, sicer vsepovsod zagovarja propore in načelo demokracije, se pri tem poslovniku ni držala tega temeljnega stališča. (Prof. Jarc: To je bilo samo moje mnenje.) Vaše mnenje je bilo tudi mnenje večine, kajti Vaše besede so veljale tudi za stranko, kolji pripadate. Vendarle ne prihajajo pri številu poslancev v poštev samo mandati, ampak tudi številke iz volilnega boja. Vpoštevati je treba, da v imenu opozicije ne govori samo 12 članov te oblastne skupščine, ampak da govore desettisoči in desettisoči volilcev (dr. Kramer: 37.000!) in da je to številčno razmerje v Sloveniji 95.000 proti 65.000.

To je skoro polovica volilcev (Medklici: »No! No! No!«), ki se niso izrekli za Vas. Ni prav, če hočete uveljaviti samo svoje mnenje, ker niste izključni zastopniki slovenskega ljudstva, in niste samo Vi upravičeni govoriti v imenu večine. Prišel bo čas, ko bodo tudi drugi Vam rezali isti kruh, kot ga režete sedaj Vi nam, ko boste morali tudi Vi jesti kruh opozicije. (Mazovec: Takrat boste pa Vi tako delali kot delamo mi!) Vi ste se postavili v enako vrsto z najhujšimi absolutisti. (Ploskanje pri opoziciji.)

Dr. Juro Adlešič (SLS): Novi poslovnik svobode govora ne omejuje, ampak vsakemu poslancu je pravica do svobodne besede zagotovljena, toda določbe poslovnika hočejo doseči, da ne bodo govorili kilometrih govora, ampak da bodo kratki v svojih izjavah. (Medklici: Polmetrsko govore.) Ta določila so bila zelo potrebna. Sicer pa so dovoljeni polurni in četurni govori. (Medklici d. Puca: To ne zadostuje!) Mi hočemo biti stvarni, realni, vse se lahko pove v pol ure. (Posl. dr. Kramer: Če pa ne smemo govoriti!) Kar se sme govoriti, se lahko izčrpa v pol, odn. v četrti ure. (Poslanec dr. Kramer: Kaj pa predlog na konec debate?) V tem ne tiči nobena nevanost. To je samo sredstvo, da se onemogoči brezplodna opozicija. To je opomin vsem, da naj opuste vsako brezplodno obstrukcijo. (Dr. Kramer: Vi imate možnost, da nas enostavno majorizirate!) Naš poslovnik mnogo bolj upošteva opozicijo, kakor jo je vpoštevval poslovnik, ki ga je izdelalo ministrstvo. Pravilnik ministrstva določa število pet pri posameznih odsekih. Po našem, danes predlaganem poslovniku, se pa ne bo treba združiti vsem strankam opozicije, da dobite zastopstvo v odsekih, kajti novi pravilnik določa deset odsekovih članov, zato bo lahko vsak klub posamezno udeležen v odsekovnem zastopstvu. Radi tega je Vaše nezaupanje, da bo odbor nezakonito posloval in pritisnil opozicijo v stran, popolnoma neopravičeno. Danes smo slišali prve predloge odbora, ki so vendar taki, da je Vaše nezaupanje popolnoma odveč. V odsekih smo vsak predlog, ki je bil utemeljen in upravičen, sprejeli, posvetovali smo se o vseh možnostih, ki ste nam jih donesli, zato nimamo vzroka, da prihajate z nezaupanjem. Zato predlagam, da se preide v posebno debato. (Ploskanje pri centru in desnici.)

Specijalna debata o poslovniku

Predsednik dr. Marko Natlačen: Otvarjam specijalno debato. — Dr. Dinko Puc: »Prosim za besedo, moram odgovoriti dru. Adleščiču.«

Dr. Puc: V principu moramo vsekakor zahtevati, da so vse krivične določbe popravljene. Zato zahtevamo, da se olajša opoziciji način pri ravnanju predlogov in interpelacij, ker tu je šla večina mnogo, mnogo dalje, kot poslovnik bivšega deželnega zbora, o katerem je bilo znano, da manjšini ni bil ravno preveč naklonjen. V bivšem deželnem zboru je bilo določilo, da je 7 poslancev lahko že stavilo svoj predlog, torej je manjšina vsikdar lahko prišla do besede; pri nas pa ste izračunali, da šteje manjšina 12 članov in zato ste stavili v poslovnik določilo, da more šele 15 poslancev postaviti predloge, oziroma interpelacije. S tem ste hoteli onemogočiti, da opozicija sploh ne more staviti nobenega predloga in ako že stavimo kak predlog, bi naš predlog šel šele v dotični odsek, vaš pa, ki bi imel 15 podpisov, bi bil pa takoj kot nujen predlog obravnavan. Vaš poslovnik jemlje poslancem pravico do interpelacije. Vsek poslanec ima paš pravico interpelirati in skrbeti za red, saj zato je bil izvoljen. Naš tovariš Sitar pa ne more vrstiti svoje poslanske dolžnosti in ne more staviti nikake interpelacije, ako neče beračiti za glasove pri ostalih manjšinskih skupinah, zato da sploh more vrstiti svojo poslansko pravico. Gospodje, kako Vi razumete svobodo, ako nam hočete onemogočiti, da vršimo svoje poslanske dolžnosti. Gospodje SLS stranke imate res veliko večino, ki ni sicer v nikakem razmerju z dejanskim razmerjem glasov, kjer si sto-

jita nasproti 52.000 glasov proti 37.000 glasovom. Pa ne samo številno niste v pravičiji, tudi po kvaliteti niso Vaši glasovi boljši. (Medklici: »Ojoj, Vaši glasovi so veliko boljši!«) Ako nam Vaš poslovnik hoče zamašiti usta, moramo proti temu, kar najodločnejše protestirati in glasovati proti predlogu večine. (Nastane hrušč in kričanje, prekeranje in medklici.)

Predsednik dr. Marko Natlačen zvoni: Prosim gospode, da se umiri in ne moti razprav. Vrsta govornikov je izčrpana, zato ima končno besedo gospod profesor Jarc, kot poročevalec odseka.

Profesor Evgen Jarc: Takih govorov ne bomo na noben način nikdar več trpeli. Ne bomo pripustili nikdar več, da bi kdo o naših kmečkih poslancih tako govoril kot gospod dr. Dinko Puc. Na naših kmečkih volilcih sloni celokupno naše zadrugištvo, ki je vzor zadrugištva vsem oblastem naše države, na njih sloni vse prosvetno delo, ki je pri nas nedvomno višje razvito kot pri Vas, na njih vsi naša sijajna organizacija in mi ne bomo nikdar in nikakor dopustili, da bi Vi ali kdorkoli te naše moči, ki so se težko stvari na ljubo, odtrgali od svojega težkega kmečkega dela in prihiteli sem v oblastno skupščino, da vrše svoje težko in odgovornosti polno delo za dobrobit našega naroda, da bi kdo imenoval te naše volilce in naše kmečke poslance šifafazo...

Dr. Dinko Puc: To je podtaknjen. Prosim in izjavljam, da to besede nisem rabil. To je zavijanje.

Profesor Jarc: Saj jaz sem tako razumel in vidim, da so tudi drugi člani oblastne

skupščine Vaša izvajanja tako razumeli. Gospodje so prišli v to zbornico z velikanskim nezaupanjem. S svojim referatom sem hotel ustvariti neko pravo razpoloženje, da bi bilo v bodočnosti mogoče skupno delo. Zavedam se, da veljajo tudi za nas besede tatička Masaryka: »Demokracija je diskusija!« To stališče sem jaz povsod zastopal in ga bom zastopal tudi v tej zbornici.

Gospodu Tavčarju bi rekel samo tole: On je takoj izrazil svoje osebno mnenje in rekel z veliko gesto: »SLS je proti proporu!« To bom povedal ljubljanskim volilcem in potem gorje Vam! Gospod Tavčar, ta stvar je jako enolična. Bil sem svojčas profesor logike in tam smo tako stvari imenovali »napačno posploševanje«. Imam to dobro ali slabo navado, da sem tudi v lastni stranki za absolutno svobodo diskusije. To je moje načelo, in kakor se ga držim v lastni stranki, tako ste lahko, gospod Tavčar, prepričani, da bom tudi tukaj za svobodo govora.

Vendar pa si ne morem kaj, da ne bi rekel, da me ni noben argument prepričal, kar sem jih čul v tej debati. Zato predlagam, da preidemo v podrobno debato.

Predsednik dr. Marko Natlačen: Gospod dr. Dinko Puc se je javil k osebnim opazki.

Dr. Dinko Puc: Konstatiram, da nisem v svojem govoru izrekel nikake žalitve na naslov nikakega poslanca, ampak sem samo konstatiral, da Vi zastopate 52.000 glasov, manjšina pa 37.000 volilcev, ki niso v nobenem oziru slabše kvalificirani od Vaših. (Velik nemir in medklieci.)

Predsednik dr. Marko Natlačen: Čuli ste predlog gospoda poročevalca, da preidemo v podrobno debato.

Podrobna debata se bo vršila na sledeči način: Vso stvarino bomo razdelili na 4 poglavja. Prvo poglavje bo obsegalo §§ 1 do 15, ki obravnavajo otvoritev in konstituiranje oblastne skupščine, oblastni odbor, predsednike in tajnike skupščine ter dolžnosti in pravice poslancev.

Kot drugo poglavje se bodo obravnavale določbe §§ 16 — 32, ki govorijo o sejah, o skupščinskem pečatu, o posvetovalnih predmetih, nujnih predlogih, interpelacijah, prošnjah in pritožbah.

V tretje poglavje bomo sprejeli določbe §§ 33 do 50, ki govorijo o odsekih.

Cetrti in zadnje poglavje bo pa obsegalo §§ 51 do 79, ki govorijo o razpravah, o glasovanju in o zapisnikih.

Preidemo takoj k prvemu poglavju, to je k določbam §§ 1 do 15. Prosim gospoda poročevalca, da povzame besedo.

Razprava o prvem poglavju

Poročevalec prof. Evgen Jarc: Gospodje, mislim, da proti prvim 15 paragrafom ne bo mnogo ugovora. Ti paragrafi obsegajo, kakor ste slišali, določbe o otvoritvi in konstituiranju oblastne skupščine, o oblastnem odboru, o predsednikih in tajnikih skupščine in o dolžnostih in pravicah poslancev. K tem paragrafom jaz nimam kaj posebnega pripomniti in Vas prosim, da jih sprejmete v obliki, kakor se predlagajo.

Predsednik dr. Marko Natlačen: K besedi se je prijavil gospod dr. Dinko Puc.

Izpreminjevalni predlogi Naprednega bloka

Dr. Dinko Puc: K temu odstavku bom stavil nekaj spreminjevalnih predlogov, ki Vam jih ne bo težko sprejeti, ki so pa za nas važni.

K §§ 1—5 nimam ničesar pripomniti. Enako tudi ne k prvim trem odstavkom § 6. Četrti odstavek § 6 se glasi: »Na enak način se voli nato predsednik skupščine, a za tem trije tajniki.« Tu predlagam, da se dostavi: »Tajniki pa se volijo po proporcionalnem sistemu, pri katerem se za količnikom upoštevajo največji ostanke.« S tem torej predlagam, da se vsaj tajniki volijo po proporcionalnem sistemu, tako da more tudi manjšina priti vsaj do enega tajnika. Mislim, da je to tako skromna zahteva od strani manjšine, da bolj skromna biti ne more. Če ste res tako lojalnega mišljenja, kakor to radi naglašate, je naš predlog za večino lahko sprejmljiv.

Pri § 8. naj se prvi odstavek črta, namesto njega naj se pa vstavi to-le besedilo: »Na prvem sestanku nove izvoljene skupščine se voli predvsem oblastni odbor v smislu člena 89. in 90. zakona o oblastni in srezi samoupravi, in sicer po proporcionalnem sistemu, pri razdelitvi mandatov je upoštevati tudi največje ostanke.« Predlog meri na to, da naj se voli oblastni odbor po proporcionalnem sistemu. V najhujšem slučaju bi prišel v oblastni odbor en odbornik iz vrst manjšine. To za večino ni tako nesreča, saj ima še vedno 4 odbornike. Pri § 9. predlaga večina, naj oblastni odbor šteje 5—8 članov. Mi predlagamo, naj šteje samo 5 članov. Oblastni odbor naj ne bo kak gummi-elastikum, ki se lahko spreminja od zasedanja do zasedanja, ampak naj se zanj za stalno določi najmanjše število. To bi bilo v interesu oblastnih financ; s tem pokazemo, da hočemo kolikor mogoče štediti.

Pri § 10. naj se črta zadnji stavek, ki govori o plačah članov oblastnega odbora. Tam stoji: »Iz oblastnih sredstev dobivajo letno odškodnino, katere višost določa oblastna skupščina.« Ta določba pravi, da bodo člani oblastne skupščine dobivali obenem dnevnice in plačo. Jaz sicer ne vem, koliko bo znašala plača oblastnih odbornikov. V odseku se je govorilo o 4000 Din mesečno. Če bi skupščina ves mesec zborovala, bi prišli člani oblastnega odbora z dnevnici po 150 Din vred na ogromno plačo 8500 Din na mesec. Pri tem je treba upoštevati, da oblastni odborniki tega posla ne bodo izvrševali kot svoj poklic, ampak samo kot postranski posel, za katerega bodo žrtvovali par ur na dan. Jaz sem mnenja,

da je to tako rekoč dvojna plača preveliko zapravljanje denarja davkoplačevalcev, in predlagam: »Člani oblastnega odbora ne dobivajo skupščinskih dnevnice, pač pa dobivajo mesečno odškodnino, ki se določi po členu 90. zakona o oblastnih skupščinah začetkom vsake skupščinske dobe.« Mislim, da je to pameten predlog, ki ga večina lahko upošteva.

Za § 10. naj se vstavi nov paragraf, ki se glasi:

»Seje oblastnega odbora se vrše redno vsak teden na določeni dan in uro. Tem sejам sme prisostvovati vsak član oblastne skupščine.

Sklepi in odloki odbora se morajo, v kolikor se ne tičejo notranje uprave, dostaviti vsem poslancem pisмено v enem tednu potem, ko so bili sprejeti.

Vsak član oblastne skupščine sme v času, ko to ne ovira delovanja in ga določi predsednik oblastnega odbora, vpogledati vse akte, tekoče pri oblastnem odboru, oziroma spise v arhivu.

Gospodje! Pri tem predlogu nas vodi predvsem ožir na važne poslanske pravice, tudi Vaše poslanske pravice, gospodje iz večine. Oblastni odbor je organ te skupščine in nima skupščini ničesar prikrivati. K sejам oblastne skupščine bomo prihajali — v kolikor nam bo to dopuščal čas, saj mnogokrat itak ne bomo mogli priti — le kot poslušalci, ako bo na dnevnem redu seje oblastnega odbora kaka točka, ki bo zanimala enega ali drugega člana oblastne skupščine. Zakaj bi ne smeli pri sejah poslušati, ko ima vendar vsak član oblastne skupščine pravico, da vse izve?!

Če ima vsak poslanec pravico poslušati pri sejah odbora, naj ima tudi pravico, biti navzoč pri sejah oblastnega odbora.

Poleg tega predlagam, naj se sklepi in odloki oblastnega odbora, v kolikor se ne tičejo notranje uprave, sporočijo vsem članom Narodne skupščine.

Naša skupščina gre sedaj na dopust. Sešli se ne bomo več v mesecu. Oblastni odbor bo pa v tem času delal. Zato je važno, da smo vsi informirani, kaj dela oblastni odbor. Radi tega pa moramo dobiti dostavljene vse njegove sklepe. Ta stvar je za gospode, ki stanejo na doli, še važnejša nego za nas, ki bivamo v mestu. Če bi se moj predlog ne sprejel, bi pomenilo to kršenje naših poslanskih pravic, po katerih imamo pravico do vpogleda v vse spise. Gospodje! Vi ne morete vršiti svoje poslanske dolžnosti, ako nimate pravice, da si ogledate vse spise pri oblastnem odboru. Pravica za to Vam pa mora biti zagotovljena v poslovniku. Pri tem omenjam, da je sličen predlog vseboval že vladni načrt poslovnika.

§ 15. določa tudi, naj znaša poslanska dnevica 150 Din. Moj predlog je, da naj znašajo samo po 100 Din.

Predsednik dr. Marko Natlačen: Besedo ima gospod dr. Kramer.

Dr. Albert Kramer: Gospodje! K izvajanjem gospoda tovariša dr. Puc nimam mnogo dodat. Samo glede oblastnega odbora bi ponovno opozoril, da je oblastni odbor naš izvrševalni organ in da ga radi tega ne moremo postaviti izven nas. Ne moremo mu pristopiti, da bi delal po mili volji, zanašajoč se na svojo odgovornost. Oblastni odbor je po zakonu podvržen naši kontroli, gospodje! Naš predlog ne vsebuje nobene druge tendence kakor to, da se oblastni skupščini omogoči kontrola nad delom oblastnega odbora na eni strani s tem, da dobimo možnost, prisostvovati njegovim rednim sejам, na drugi strani pa možnost, da pregledamo njegove akte, nanašajoče se na javna gospodarska, socialna in kulturna vprašanja, ki se bodo v tem odboru razpravljala. Tretjič pa moramo kot poslanci vedeti in izvedeti, kaj bo oblastni odbor ukrenil, to je imeti moramo pravico, da zahtevamo od njega obvestila o sklepih. Mislim, da je to zahteva, ki se med ljudmi, ki zborujejo pri skupnem delu, sama po sebi razume.

Kar se tiče zahteve po proporciju pri sestavi oblastnega odbora opozarjam na to, da je že nekdanji deželni zbor kranjski, čeprav ne formalno, pa vendar dejansko v polni meri upošteval opozicijo. In to je storil deželni, ki je bil izvoljen na nedemokratskem temelju, na temelju kurij. Posamezne kurije so dobivale v deželnem odboru svojega zastopnika in tako je bilo poskrbljeno, da večina ni ostala sama zase. Mar hočemo v naši demokratični oblastni skupščini uničiti te pri nas že stare pravice opozicije?!

Če ste kolikoli objektivni, morate sprejeti naš predlog, ki ni ne neutemeljen in ne krivičen.

Ivan Bukovec (SKS): Predlagam, da se poslovnik, to je prvi del poslovnika, točka 1 do 15 vrne nazaj odseku, da popravi osobito člen 10. in člen 15.

Ignacij Šitar (soc.): Glede člena 15. poslovnika bi si usojal pripomniti, da je čisto v redu in pravilno, da so določene poslancem dnevnice, zlasti tistih, ki stanujejo izven Ljubljane. Morajo prenočevati v tujem kraju, morajo se voziti domov in v Ljubljano, skrbeti za hrano v gostilnah, za te izdatke je brezdvomno potrebno kritje. Čudno se mi pa zdi, da so se določile iste dnevnice za one gospode, ki stanujejo v Ljubljani in za one, ki stanujejo izven Ljubljane. Za one poslance bi bilo treba dnevnice znižati, zlasti pa še za člane oblastnega odbora, ki imajo povrh dnevnice še svojo posebno plačo kot oblastni odborniki.

Dr. Juro Adlešič (SLS): Trdim, da oblastni odbor ni politično odgovoren tej skupščini. Vi ne morete odbora odstaviti, ako se tačas skupščina spremeni. On je izvoljen na štiri leta. Zato je tudi popolnoma v duhu zakona, ako je

poslovnik odredil, da ne more poslanec prisostvovati posameznim sejам oblastnega odbora. Oblastni odbor je zamišljen kot urad, ki bo reševal akte in ni mogoče, da bi se posamezni akti reševali pred plenarnim zbornico. Vi pa lahko izvajate kontrolo. Poslanci imajo po členu 16 jako dalekosežne pravice napram oblastnemu odboru. Ne samo da skupščina lahko kliče odbor na kazensko odgovornost, ampak more od njega zahtevati tudi odškodnino, ako bi ne ravnal pravilno. To pravico imate in te pravice vam nihče ne krati. Zato pa je protizakonito, ako bi se morali poslanci udeleževati vseh sej. Vi trdite, da naj odborniki ne prejemajo plače takrat, ko skupščina ne posluje. Redno zasedanje je eno samo, druga zasedanja so izredna. Izredna so kratka. Odborniki morajo za ves čas dobivati plačo, kakšno, o tem se še ni razpravljalo in kot vidite še danes ni predloga, kakšno plačo naj imajo. Še sam ne vem, kakšno plačo naj imajo. Da bi se pa vzele temeljne pravice poslancev do dijet, tega pa ne smatram za resno zahtevo.

To pravico imajo odborniki, imajo jo na tudi poslanci, kajti vsako delo je vredno primerne plačila. Predlagam, da naj se manjšinski predlogi odklonijo.

Glasovanje o prvem poglavju poslovnika

Predsednik dr. Natlačen: Je odredil nato glasovanje o prvem poglavju (§§ 1—15) poslovnika. Večina je korporativno odklonila vse izpreminjevalne predloge opozicije in sprejela predlog poročevalca prof. Jarca.

Drugo poglavje

Predsednik dr. Natlačen: S tem bi bil prvi del glasovanja končan in prvih petnajst paragrafov poslovnika sprejeti. Prehajamo k naslednjemu poglavju k paragrafom 16. do 32. Prosim gospoda poročevalca, da poroča.

Poročevalec prof. Evgen Jarc: Za to debato smo porabili že toliko časa, da ne kaže mnogo besed izgubljati. Pripomnil bi samo nekaj glede nujnih predlogov in interpelacij. Demokracija je mogoča samo tam, kjer so stranke organizirane. Običaj je, da se o vsaki stvari razpravlja v klubu, preden se stvar spravi pred kakega zastopnika. Posameznim strankam samim bi bilo neprijetno, če bi poslanci stali interpelacije in predloge, ne da bi se poprej posvetovali s svojimi klubi. Kar se tiče števila 15, ki ga določa poslovnik za vlaganje nujnih predlogov, je pač splošen običaj, da se za vlaganje nujnih predlogov zahteva nekaka tretjina poslancev. Prošnje in pritožbe pa lahko vsakdo vlagaja.

Predsednik dr. Natlačen: Besedo ima manjšinski poročevalec dr. Puc.

Dr. Dinko Puc: Visoka skupščina! Poglavje, o katerem pričelimo sedaj razpravljati, je zelo važno in zasluži, da ga temeljito premislimo, preden o njem sklepamo. Kajti v tem poglavju se krši zakon in opozarjam zastopnika velikega župana, da posebno pazi na te odstavke, ker se, kakor sem rekel, tukaj po mojem mnenju kršijo zakonite pravice poslancev.

Kar se tiče paragrafa 16., nimam ničesar pripomniti. V par. 17. naj pa se drugi odstavek glasi: »Izjemoma se seje proglase za tajne, ako veliki župan ne ugovarja in če se za to odloči skupščina s soglasnim sklepom.« Mislim, da nimamo ničesar skrivati. Radi tega naj se tajne seje kolikor mogoče omeje. V par. 19. naj se za odstavek vstavi nov odstavek:

»Zastopnikom onih listov, ki so službeno priglasili predsedniku skupščine, da žele razpravljati o skupščinskih razpravah, je določiti v skupščinski dvorani poseben prostor, na katerega imajo z legitimacijo svojega uredništva neoviran dostop. Novinarji imajo tudi pravico, dobivati proti primerni odškodnini za materialne izdatke stenografske beležke po redu, kot se izdelajo.

Delovanje skupščine mora stati pod kontrolo, in sicer ne samo pod kontrolo od strani poslancev, ampak tudi pod kontrolo od strani javnosti. Radi tega je po mojem mnenju potrebno, da je javnost kolikor mogoče informirana o vseh stvareh in da ima pristop, kjerkoli je mogoče. Če sprejmete ta predlog, se ne bo moglo nikdar očitati, da so novinarji napačno poročali.

Vloga Jugoslov. Novinarskega Udruženja na skupščino

Pri tej priliki je predsednik dr. Natlačen prečital sledečo vlogo ljubljanske sekcije JNU na skupščino:

»Povodom razprave o skupščinskem poslovniku si dovoljuje odbor ljubljanske sekcije Jugoslovenskega Novinarskega Udruženja prositi v interesu našega časopisa in naših novinarjev, da se po možnosti že v poslovnik sam sprejmejo določbe, ki bodo omogočile in olajšale točno obveščanje javnosti o delu v oblastni skupščini. Zlasti prosimo, da bi se upoštevale naslednje stvarne želje:

1. Pri razpravah plenuma se določi za poročevalce listov poseben prostor, odkoder jim bo mogoče točno slediti poteku razprave in kjer jim bo omogočeno svobodno kretanje vsaj v toliko, da pridejo lahko v stik s skupščinskimi poslanci in da lahko tudi med sejo odposiljajo poročila svojim uredništvom.
2. Stenografski urad skupščine dale poročevalcem proti povrnitvi stroškov na razpolago stenografske zapisnike. Kar bo najbolj omogočilo točno poročevanje.
3. Poročevalci imajo pravico prisostvovati tudi sejам skupščinskih odsekov, v kolikor niso morda tajne.
4. O delu oblastnega odbora bodo obveščeni listi odnosa njih poročevalci po posebnih komunikacijah.
5. Kot poročevalci listov se v skupščini in njenih prostorih smatrajo oni novinarji, ki se izkažejo s posebno legitimacijo. Prednost imajo vedno poročevalci ljubljanskih

dnevnikov. Podrobnosti o legitimacijah in izvrševanju določb glede poročanja določi skupščinsko predsedstvo v sporazumu z odborom ljubljanske sekcije JNU.

Ljubljanska sekcija JNU prosi predsedstvo oblastne skupščine za posredovanje, da bodo navedene želje upoštevane v samem skupščinskem poslovniku, ako pa bi to ne bilo mogoče pa vsaj v posebni resoluciji, priključeni poslovniku.

Predsednik dr. Natlačen: Kar se tiče prisostvovanja pri sejah skupščinskih odsekov, bo morala o tem odločiti skupščina. Kar pa se tiče dela oblastnega odbora, bodo listi točno obveščeni po posebnih komunikacijah. Mislim, da se gospodje novinarji doslej niste imeli razloga pritožiti. Dali smo vam v skupščini precej svobodne roke. To se bo godilo tudi v bodoče. Edina meja bo ta, da ne bo skupščinsko delo v nobenem oziru moteno. Mislim, da se gospodje novinarji s to izjavo lahko zadovoljijo.

Iv. Urek: Nisem imel možnosti, da bi ves projekt novega poslovnika preštudiral, vendar sem uverjen, da so bili razni predlogi, bodisi dodatni ali spreminjevalni, ki jih je stavila manjšina, stvarni in da niso šli nikjer čez mejo sprejemljivosti. Tudi niso predlagatelji zasledovali nikakih političnih ali strankarskih ciljev. Toda večina ni tega prav nič upoštevala in jih ni hotela sprejeti. Vem sicer, da bo to zaman, vendar moram storiti svojo dolžnost in apelirati na Vas v teje točki: Naj se vendar omogoči vsakega poslancu vršiti poslansko dolžnost z določbo, da gotovi predlogi niso navezani na veliko število podpisov. Kajti na ta način je opozicija prisiljena, da se njeni člani navežejo drug na drugega in da delajo vse skupno in vzajemno. Vsak poslanec prihaja iz določenega kraja, čuti posebno krajevne potrebe in mora večkrat storiti kak korak, ki je nujen; mučno je, če je pri tem vedno navezan na določeno število podpisov. Zato bi želel, da naj gre večina nam posameznikom vsaj toliko na roko, da nam v poslovniku zagotovi pravo prošnje, predlogov in interpelacij. Tudi nujne predloge naj lahko stavi manjšina. (Profesor Evgen Jarc: »Bomo pa vaše nujne predloge mi podpisali, če bodo res umestni!«)

Anton Sirola-Brnas (radičevac iz Kastva): Slavna skupščino i bračo Slovenci!

Ob 18.15 je predsednik dr. Natlačen otvoril četrto sejo oblastne skupščine ter naznanil, da se zapisnik o dopoldanskem seji ne more prečitati, ker je bila njegova izgotovitev fizično nemogoča.

Kraljeva zahvala za pozdrav

Nato je predsednik naznanil, da je prejel z dvora odgovor na vdanostno brozjavko, ki jo je skupščina odposlala kralju a prve svoje seje. Odgovor se glasi:

»Gosp. dr. Marku Natlačen, predsedniku ljubljanske oblastne skupščine. — Gospodine, Njegovo Velikanstvo kralj je sprejel z zadovoljstvom vdane pozdrave ljubljanske oblastne skupščine in je blagovolil odrediti, da se skupščini izjavi njegova iskrena zahvala in želja, da bi bilo njeno delo dobrodelno za narod. Beograd, 24. februarja 1927. Minister dvora: Janković L. r.»

Citanje kraljeve zahvale je vsa skupščina poslušala stoje ter burno aklamirala kralju.

Formalnosti

K besedi v formalni zadevi se je prijavil dr. Dinko Puc, ki je naglašal, da bi se po poslovniku moral prečitati zapisnik. Konstatirali hoče, da s tem ne sme biti ustvarjen noben precedens.

Predsednik dr. Natlačen: Precedens ni ustvarjen.

Ivan Tavčar se javi v formalni zadevi ter ugotovi, da je predsednik izjavil, da je nemogoče prečitati vse predložene predloge. Izraža željo, da bi se predlogi prečitali vsaj po naslovih.

Predsednik: Predlogov je bilo vloženih vseh okoli 100. Teh predlogov ni bilo mogoče pregledati. Opozarjam na poslovnik, da se morajo na seji prečitati predlogi, ki so bili doposlani do dneva seje. Vsi predlogi pa so bili vloženji šele danes.

Ing. Zupančič: Mislim, da je mogoče, da se prečitajo predlogi vsaj po naslovih. Ako pa to ni mogoče, naj se jutri dopoldne vrši ena seja, na kateri naj se teh 100 važnih predlogov prečita.

Nadaljevanje dnevnega reda

Predsednik: Da se naj jutri vrši seja, smatram kot željo. Sicer pa se predlogi sedaj registrirajo. Prehajamo na dnevni red: nadaljevanje podrobne debate o poslovniku. V debati so najprej člani 33. do 50.

Poročevalec prof. Jarc navaja, da vsi ti paragrafi govorijo o odsekih, izmed katerih so trije stalni in obstoje iz 5 do 10 članov in namestnikov, ki se volijo proporcionalno po listah.

Dr. Dinko Puc predlaga k § 53., naj se namesto odstavkov 2., 3. in 4. vstavi: Vsak teh odsekov obstoji iz 10 članov, odsek se voli proporcionalno s tajnim glasovanjem. Glavni odseki so proračunski, za oblastne uredbe in za prošnje ter pritožbe. Ti odseki, ki so stalni, naj obstoje iz 10 članov. V prvi seji skupščine je manjšina dobila od večine izrečno zagotovilo, da bodo imeli ti odseki po 10 članov. Večina svoje besede ni držala ter predlaga 5 do 10 članov, iz česar sledi, da bo odseke sestavljala, kakor bo slučajna politična situacija njej v prid. Zdi se, da je večina od zjutraj do popoldneva postala nekoliko mehkejša, — da bo dovolila zastopstvo v odseke vsakemu klubu. Sprejememo to na znanje, želimo pa, da bi ne bila vaša milost, ampak naša pravica. K § 42. predlaga, naj se spremeni v toliko, da bi namesto člana, ki je zadržan udeležiti se seje, stopil na njegovo mesto z isto pravico njegov namestnik.

K § 50. predlaga dr. Puc, naj se spremeni v toliko, da imajo k vsem odsekovim sejам razun vseh članov skupščine dostop tudi zastopniki listov. V izrednih slučajih se smejo seje itak proglasiti za tajne. Govornik je pa principijelno proti vsaki tajnosti. Nadaljevanje dnevnega reda.

Ja kao zastupnik hrvatskoga kotara Kastva imam tešku dužnost, da zastupam ovaj kotar u ovoj skupštini. Slavna skupštino i bračo Slovenci! Nadam se, da će naći u ovoj skupštini razumevanje do onog jednog naroda, koji se bori u najvećim gospodarskim poteškoćama. Dosti je spomenuti, da smo izgubili dragocenu nam Rileku, što predstavlja za nas Hrvate i za vas, bračo Slovenci teški gospodarski udarac. A koji udarac osižeća onaj jedan narod kotara Kastva, to je absolutno nemoguće opisati. Ja se nadam u budućim molim predlozima, da će naći u Vas bratske ljubavi i razumevanja, da se ovom kraju pomogne.

Ali jednome, visoka skupštino i bračo Slovenci, vrlo u srce uslikajte, naime te, da srpsko-hrvatski jezik neće imati onih prava, koja prava imade vaš bratski slovenski jezik. Toga radi predlažem, da srpsko-hrvatski jezik bude ravnopravan bratskom slovenskom jeziku u ovoj skupštini. (Slovenski živalno odobruvanje in ploskanje.)

Predsednik dr. Natlačen: Besedo ima g. prof. Ivan Mazovec.

Prof. Ivan Mazovec: Slavna skupštino! U ime SLS pozdravljam u našoj sredini zastupnika Kastva, kolegu i dragog nam prijatelja Antuna Sirolu-Brnas kao milog nam druga i zastupnika bratskog nam naroda hrvatskoga Ugodno mi je, da mogu na ovom mjestu na najsveteliji način izjaviti, da mi, zastupnici SLS, ni najmanje ne mislimo krnjiti prava bratskog nam naroda hrvatskog. Svaka pomisao na to je absurda i razgovor o tome puka politika. Da ovu izjavu posvjedočim, govorim ja, premda rođeni Slovenac, u srpsko-hrvatskom jeziku, ovom najljepšem slovenskom jeziku. Upotrebljujem ovu zgodu, da s ovog mesta još jedanput braši Hrvatima tumačim simpatije SLS in čini mi se, da mogu u ime svih kolega u ovoj skupštini kazati: Živeli Hrvati! (Veliko navdušenje v vsaj zbornici.)

Govorilo je še več govornikov, nakar je sledilo glasovanje o drugem poglavju poslovnika. Večina je zopet odklonila vse izpreminjevalne predloge opozicije.

Seja se je zaključila okoli 3 popoldne ter je predsednik napovedal prihodnjo sejo za 6. popoldne.

Ob 4. popoldne sta se sestala k seji odseka za proračun in za oblastne naredbe.

Večerna seja

Ije predlaga, da imajo vsi poslanci pravico pregledati akte in spise odsekov. Drugače je vsako stvarno delo poslancev nemogoče, ako se ne morejo poučiti o stvari, o kateri imajo razpravljati. Naglašam, da poslanci ne smejo biti stroj za glasovanje, ampak morajo biti informirani, ker morajo za svoje delo odgovarjati narodu.

Ing. Zupančič priporoča, naj večina sprejme te predloge, ker gre za to, da imajo poslanci pravico in da ne uživajo samo milost.

Dr. Kramer opozarja, da so skupščinski odseki samo pripravljalni odbori, ki predelujejo gradivo, katero je treba v plenumu obravnavati. Vprašanje je, zakaj bi izločevali od odsekovih esej zastopnike javnega mnenja. V Beogradu zastopa SLS to pravilno stališče, zakaj drugače v Ljubljani.

Posl. Ivan Tavčar (N. k.) naglašam, da mora iti stremeljenje skupščine za tem, da se v zbornici omogoči stvarna in temeljita debata. Če se poslancem onemogoči pogled v akte, jim je sploh nemogoče vršiti dolžnosti. Absolutno nemogoče je, da se v gotovih stvareh, v katerih narastejo spisi v debele konvolute, predloži dejanski položaj v celoti, ako poslanci ne morejo dobiti poprej vpogleda v akte. Saj vendar ni razloga, da bi odseki kaj prikrivali.

Dr. Adlešič (SLS) obžaluje, da išče manjšina nekatere politične razloge. Poslovnik se dela za daljšo dobo, zato mora biti gibčen. Manjšina je lahko uverjena, da so bili merodajni samo stvarni razlogi. Kar se tiče izpremembe § 50., po kateri smejo odsekovim sejам prisostvovati tudi novinarji, naglašam, da je skupščina edina v umevanju važnosti novinskih poročil, toda delo v odsekih je le pripravljalo za razprave v javni skupščini in zato ni potrebe, da bi se v listih o eni in isti stvari dvakrat poročalo. (Dr. Kramer: Vi ste pravi zaščitniki novinarjev! Smeji.) Kar se tiče vpogleda v akte, ki se bodo obravnavali v odsekih, je to stvar vsakokratnega referenta. Dr. Puc hoče videti v večini samo glasovalni aparat. To večina odločno odklanja.

Dr. Dinko Puc povdarja, da bi poslanci večine, ako bi bili na mestu, ne ploskali izvajanjem dr. Adlešiča. Res je, da v klubih dvajsete gotove zadeve prešturirajo, vsi drugi pa se ne morejo o njih enako informirati. (Protesti pri večini.) Toda poslanci ne smejo biti samo glasovalna mašina in mnogi bodo hoteli stvar tudi sami proučiti. Če se gospodje iz večine taki, da samo iz poročevalčevih besed črpaajo svo modrost, jih obudujem. Dr. Adlešič se boji, da se bodo akte izgubili, ako se dovoli poslancem vpogled. Kdo pa zahteva akte domov? Če imam pravico akte pregledati v sodnjini, v Narodni skupščini, moram imeti pravico tudi v oblastni skupščini.

Dr. Anton Breclj (SLS) je nato skušal zavrniti nekatere pomisleke in očitke opozicije. Glavni cilj poslovnika je, da zabrani opoziciji, da ne moti večine v nje delovanju. Večina želi z manjšino v najboljšem razmerju sodelovati, zato pa zahteva jamstvo.

Ivan Tavčar (N. k.) reagira na izjavo nje predgovornika in dr. Jure Adlešič

Po kratkem resuméju večinskega poročevalca prof. Evgena Jarca, ki je izjavil, da je proti temu, da bi novinarji prihajali na odsekove seje, je predsednik odredil glasovanje o § 33. do 50.

Soglasno je skupščina sprejela besedilo §§ 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42. (v spremenjeni obliki, kakor jo je predlagala manjšina, kar je večinski poročevalec osvojil), 43., 44., 45., 47., 48. in 49. Vsi manjšinski predlogi so bili odklonjeni in sprejeto besedilo odsekovega predloga.

Deviza: Zadavite opozicijol

Skupščina je nato prešla k podrobni debati o četrtim in zadnjem poglavju poslovnika, ki določa postopanje pri razpravah.

Dr. Puc predlaga k §§ 53., 57. in zlasti 60. in 61. važne spremembe. Načrt odseka omejuje svobodo govora, § 61., ki med drugim dopušča v vsaki razpravi takojšen prehod na dnevni red, je pa naravnost rabeljski, ker omogoča, da manjšina sploh ne pride do besede. Ako sprejmete — je naglašal dr. Puc — ta paragraf, potem ste pokazali, da vam ni do stvarnega dela, potem ste napravili iz tega parlamenta farsa, ponižali ste to skupščino na navadno odborovo sejo ene stranke. K § 70. predlaga, da se predsednik ne udeležuje glasovanja. To zato, da se varuje njegova avtoriteta. Predsednik na sedežu predsednika ne pripada nobeni stranki, ki ima izvršiti svoje funkcije objektivno in ne sme biti eksponent enega kluba.

Posl. dr. Kramer konstatira z obžalovanjem, da se deli skupščina res v poslanece, ki so čoljši, t. j. privilegirani, in v poslance, ki so slabši, t. j. skoraj brezpravni. (Klic v centru: Grozno!) Res grozno je to za stranko, ki pravi, da je zaščitnica demokracije. S famoznim prehodom na dnevni red opozicija vsak hlahko zamašite usta in vržete vsek njen predlog v koš in z določbami o koncu debate ji odvzimate zadnjo možnost stvarne besede. Imejmo respekt tudi pred predsednikom. Pretvoriti predsednika na glasovalca, za to je treba lepe porejle neupoštevavanja tega visokega zbora napram predsedniškemu položaju.

Ing. Fran Zupančič (SKS) je konstatiral, da je zadala smrtni udarec manjšini že dopoldanska seja. Princip demokracije je poginjen. Nikdar ni pričakoval od SLS, da bi bila v položaju izglasovati tako reakcionarno poslovnik, ki ga ni nikjer drugje. SLS je dokazala, da je celih šest let govorila skozi okno.

Kočeviski poslanec Eppich: Opozicija naglasja, naj bomo pravični. Vsak pa ima več pravice kakor jaz, ki se ne smem v tej zbornici posluževati niti svojega materinega jezika. Protestira proti temu. (Odobrovanje na desnici.) Očita opoziciji, da nima čuta za pravico.

Posl. dr. Adlešič naglasja napram opoziciji: Če boste stvarni, se nas ne bojte, če boste obstruirali, preprečimo vsako zavlačevanje. Ne vidim nobene nevarnosti za lojalnega nasprotnika. (Dr. Kramer: Ne boj se, brate! Smeji.)

Posl. Jarc v svojem resuméju omenja, da se je vodil l. 1909. podoben boj za poslovnik v bivšem kranjskem deželnem zboru. Takrat je dr. Triller ogorčeno raztrgal poslovnik in napovedal najhujše posledice. A nič se ni zgodilo. Tako bo tudi z lastnostmi napovedani danes opozicije.

Pri glasovanju so bili soglasno sprejeti naslednji §§ 51., 52., 54., 55., 56., 58., 59., 60., 62., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 71., 72., 73. in 74. Koča. K § 60. je bil sprejet predlog manjšine. Sporni §§ 53., 57., 61. ter 70. so bili sprejeti z večino glasov.

S tem je bila specialna debata zaključena in večina je sprejela poslovnik tudi v celoti. Predsednik: Poslovnik je v celoti sprejet in stopi v veljavo. (Klici na levi: Oh! Počakajte še malo. Saj je to uredba!)

Za imuniteto in proti njej

Predsednik sporoča, da sta k poslovniku predloženi še dve resoluciji. Prva (prof. Jarc) se glasi: »Osrednja vlada se poziva, naj čim prej uakoni določbe o imuniteti poslancev oblastni skupščini in sicer v smislu dotičnih določb, veljavnih za člane Narodne skupščine.«

Druga (posl. Arnez) resolucija: »Oblastni odbor naj posreduje pri železniški upravi, da se poslancem oblastne skupščine dovoli na železnici največja vozna ugodnost.«

Za referentom g. Jarcom, ki kratko utemeljuje svoj predlog, govori dr. Kramer: Principijelno gotovo odobravam stališče resolucije, da skušamo podpreti vsako akcijo, ki gre za tem, da se osigura svoboda naših govorov in naše debate v tej zbornici, to je prostost od vsakega preganjanja po kazenskih, političnih ali disciplinarnih predpisih. Razumem, da je treba izogniti se možnosti, da bi jutri g. državni pravdnik, ako je rabil kdo izmed nas ostrejšje besede, prišel s paragrafom 104 s. k. v. Naša medsebojna razračunavanja so stvar, ki se tiče nas in nikogar drugega. Odobravam torej stremiljenje po imuniteti za našo delo v skupščini, imuniteti naših govorov in razprav v smislu čl. 87. ustave. Iskreno pa moram priznati, da me stališče večine pri razpravi o poslovniku straši pred imuniteto po čl. 88. ustave. Če nam zamerite ali ne, če se nam čudite ali ne, mi se v tej skupščini zelo boji, da bi popolna imuniteta poslancev je bolj pojačala tisto razliko, zaradi katere je bil tako razburjen naš tovariš g. Strnad, razliko med privilegiranimi in nepriviligiranimi poslanci. V poslovniku ste to razliko kodificirali. Sedaj gospodje, recimo, bo eden izmed nas za dejanja izven skupščine preganjan. Če pripada manjšini, ali ne, bo večina hitela, da ga izroči? (Dr. Breclj se strahovito razburja in deli medklice, posl. Mazovec tolče besen po pulku. Iz vaših protestov vidim, da ne nameravate postaviti tako. Dobro. Upam torej, da se ne bo zgodilo, da bi delali razliko med člani različnih klubov. Vendar, ko vidimo, kako ste do skrajnosti izrabili svojo večinsko moč, se ne moremo odločiti, da se bomo tojevali v cellem obsegu pridržamo. Mi vam torej zlašovali za resolucijo, v kolikor se tiče imunitete, predvidene v členu 87. Vidovdanske

ustave, ne moremo pa glasovati za imuniteto, kakršno predvideva čl. 88 ustave.

Posl. dr. Breclj: Najodločneje protestiram proti insinuiranju dr. Kramerja. Mi bi svojo večinsko moč lahko drugače izkoristili, kakor smo jo, in sicer tako, kakor jo vi povsod, kjer imate večino. Vi sodite vse po sebi.

Posl. dr. Puc: Razburjenje članov SLS kluba je deplasirano. Pojasni razliko med imuniteto, navedeno v čl. 87 in ono v čl. 88. Vidovdanske ustave.

Po kratki repliki g. Strnada na besede g. dr. Kramerja govori dr. Adlešič, povdarja joč, da nastopajo poslanci SLS iz najidealnejših motivov za popolno imuniteto, ki bo tudi subjektivno vzpodbujala poslance skupščine, da zunanji zborci delajo in nastopajo, kjer treba.

Poslanec Urek (SKS): Bojazen manjšine je bila po nastopu večine zelo upravičena. Razburjenje g. Breclja pa kaže, da je odkritosrčno in da moramo verjeti, da bo večina čuvala imuniteto vseh. Izjavlja zato v imenu kluba SKS, da bo glasoval za predlog.

Predsednik je dal predlog odseka za popolno imuniteto oblastnih poslancev na glasovanje in so glasovali za predlog vsi poslanci, razen članov Naprednega bloka. Spreminjen predlog dr. Kramerja je s tem odpadel.

Druge resolucije za železniške ugodnosti članov oblastne skupščine je bila soglasno sprejeta.

Spopolnitev odsekov in izvolitev novih

Predsednik dr. Natlačen: V smislu novega poslovnika imamo izvršiti volitev še enega tajnika in oblastno skupščino in raznih odsekov.

K besedi se priglasi g. dr. Kramer: G. predsednik je koncem razprave po zaključku glasovanja o novem poslovniku izjavil, da stopi poslovnik takoj v veljavo in odreja na podlagi tega poslovnika že nove volitve. S čisto pravnega stališča ugovarjam temu naznanju. Poslovnik ni stopil v veljavo. On je naša uredba, s katero je postopati, kakor zakon predvideva. V poslovniku so razna vprašanja, ki se tičejo njegove zakonitosti in o katerih bo moral odločiti še veliki župan. Izjavljam ponovno, da mi nikakor ni do tega, da bi se g. veliki župan mešal, nasprotno svarim, naj ne izživamo intervencije kogarkoli izven nas. Pravniško

Poslovnik skupščine ljubljanske oblasti

Dr. Puc in tovariši so stališča k posameznim paragrafom sledeče izpreminjevalne predloge, katere pa je večina vse odbila:

§ 6.

Predlog večine: Predsedništvo Oblastne skupščine obstoji iz predsednika, podpredsednika in štirih tajnikov. Izvolijo se s tajnim glasovanjem za celo poslovno dobo oblastne skupščine na tale način.

Najprej se izvoli predsednik oblastne skupščine. Ako se absolutna večina ne bi dobila pri prvem glasovanju, zadošča pri drugem glasovanju relativna večina. Pri enakosti glasov pri drugem glasovanju določa žreb. Na enak način se voli nato podpredsednik skupščine, a za tem štirje tajniki. Voli se lahko tudi celotno predsedništvo skupščine naenkrat z listami.

Predlog opozicije: Četrti odstavek § 6 naj se glasi: Na enak način se voli nato podpredsednik skupščine. Tajniki pa se volijo po proporcionalnem sistemu, pri katerem se za količnikom vpoštevajo največji ostanki.

§ 8.

Predlog večine: Na prvem sestanku izvoljene skupščine se voli predvsem oblastni odbor v smislu člena 89. in 90. zakona o oblastni in srezki samoupravi in sicer z absolutno večino oddanih glasov.

Ako se absolutna večina ne bi dosegla pri prvem glasovanju, zadošča pri drugem glasovanju relativna večina. Pri enakosti glasov pri drugem glasovanju odloča žreb.

Predlog opozicije: § 8. naj se glasi: Na prvem sestanku novoizvoljene skupščine se voli predvsem oblastni odbor v smislu čl. 89 in 90 zakona o oblastni in srezki samoupravi in sicer po proporcionalnem sistemu; pri razdelitvi mandatov je vpoštevati tudi največje ostanke.

§ 9.

Predlog večine: Oblastni odbor šteje pet do osem članov, ki volijo izmed sebe predsednika oblastnega odbora.

Predlog opozicije: § 9. naj se glasi: Oblastni odbor šteje 5 članov...

§ 10.

Predlog večine: Člani oblastnega odbora morajo biti samo člani oblastne skupščine. Člani oblastnega odbora se morajo nastaniti v Ljubljani. Iz oblastnih sredstev dobivajo oškodnino, katere višino določa oblastna skupščina.

Predlog opozicije: Člani oblastnega odbora ne dobivajo skupščinskih dnevnice, pač pa dobivajo mesečno oškodnino, ki se določi po čl. 90 zakona o oblastnih skupščinah začetkom vsake skupščinske dobe.

Za § 10. naj se vstavi nov §: Seje oblastnega odbora se vrše redno vsak teden na določen dan in uro. Tem sejam sme prisostvovati vsak član oblastne skupščine. Sklepi in odloki odbora se morajo, v kolikor se ne tičejo notranje uprave, dostaviti vsem poslancem pisмено v enem tednu, potem, ko so bili sprejeti. Vsak član oblastne skupščine sme v času, ko to ne ovira delovanja in ga določa predsednik oblastnega odbora, vpogledati vse akte, tekoče pri oblastnem odboru, oziroma spise v arhivu.

§ 15.

Predlog večine: Poslanci oblastne skupščine dobivajo za čas zasedanja dnevnice po 150 Din. Vrhutega jim gre ob začetku in

je stvar izven vsakega dvoma. Da je poslovnik oblastna uredba, to stališče so zastopali tudi člani večine — pravniki v odseku. Ne verjamem, da bi iz kakih oportunističnih razlogov sedaj ono svojo pravniško mišljenje predrugačili. Opozorjam, da ima naš poslovnik javnopravni značaj in tiče se pravic ne samo nas, ampak tudi drugih oseb. Zato prosim g. predsednika, da radi ohranjanja zakonitosti svoj predlog umakne.

Predsednik smatra, da je poslovnik popolnoma notranja zadeva skupščine in da ni oblastna uredba. Tega mišljenja je tudi zastopnik velikega župana. Poslovnik je pravomočen in izvršen. Toda tudi če bi bil dr. Kramerev razbor pravilen, smatra, da je praktično vseeno. Mislim, da je v interesu manjšine in večine, da pridemo čimprej do odsekov. Zato bom volitve izpeljal.

Dr. Kramer izjavlja, da ni proti volitvam odsekov, da pa prosi predsednika, da ne vrši volitev na podlagi novega poslovnika temveč na podlagi tozadavnega skupščinskega sklepa.

Dr. Puc navaja še nekaj momentov, ki dokazujejo, da gre pri novem poslovniku za uredbu in ne za sklep oblastne skupščine.

Oblastna skupščina je za tem volila nadaljnega tajnika skupščine. Glasovalo je 52 članov, od katerih je bilo 40 glasovnic oddanih za Gabrijele Oblaka, 12 glasovnic pa je bilo praznih.

Glede odsekov so se zedinili načelniki klubov, da se razširi odsek za proračun in finance od 5 na 10 članov in 10 namestnikov. Ravno tako odsek za oblastne uredbes. Dalje se ustanavlja nov odsek za kmetijstvo z desetimi člani in desetimi namestniki. Nov odsek za javna dela z desetimi člani in 10 namestniki in odsek za zdravstvene humanitarne in socialne zadeve s petimi člani in petimi namestniki.

Ivan Tavčar predlaga, da se ta odsek razširi na deset članov ali pa, da se zdravstvene in humanitarne zadeve ločijo od socialnih in se ustanovi poseben odsek za socialno politiko. Dr. Breclj je mnenja, da se naj ta stvar reši hitro.

Sledilo je glasovanje en bloc po razširjenju odsekov in po ustanovitvi novih odsekov, kakor je navedeno zgoraj. Predlog je bil v celoti soglasno sprejet.

Ob 21.20 je predsednik na željo večine poslancev prekinil sejo do jutri ob 9. ko bo oblastna skupščina nadaljevala z današnjim dnevnim redom.

prej, pride v razpravo redoma, ko se je rešil dnevni red, kar ga je prišlo dotični dan v posvet in sicer tako, da dobi prvi besedo podpisane, naj utemelji nujnost. Nato se brez debate glasuje o nujnosti. Ko skupščina nujnosti pritrdi, odkaze predsednik predlog takoj pristojnemu odseku; po potrebi se izvoli po sklepu skupščine v ta namen takoj poseben odsek. Odsek ima v prvi naslednji seji podati ustno poročilo. Če pa skupščina nujnost odkloni, se predlog obravnava kot navaden. Razprava o nujnem predlogu, ki se ni končala v eni seji, se nadaljuje v prihodnji in sicer redoma koncem seje, če predsednik ne ukrene, da se nadaljuje že prej.

Predlog opozicije: 1. odstavek naj se glasi: Samostojni predlogi, za katere se zahteva nujnost, se obravnavajo takole:

§ 31.

Predlog večine: Predsednik izroči vsako prošnjo odnosno pritožbo odseku za prošnje in pritožbe, ki jih po vrsti, kakor so došle skupščini, vpiše v poseben zapisnik, v katerem je zabeleženo ime in priimek, poklic in bivališče prositelja ali pritožitelja kakor tudi na kratko vsebina predmeta. Ta zapisnik sme vsak poslanec pregledati kakor prošnjo oziroma pritožbo.

Predlog opozicije: § 31. naj se glasi: Interpelacije na predsednika skupščine, predsednika oblastnega odbora, načelnike odsekov in na velikega župana o predmetih, ki spadajo v področje oblastne skupščine, ki pa niso na dnevnem redu, sme postaviti vsak poslanec. Izročiti jih mora pisano predsedniku skupščine. Interpelant sme zahtevati ustneni ali pisni odgovor. Predsednik skupščine in člani oblastnega odbora morajo odgovoriti v teku 14 dni ustno ali pisno. Debat o odgovoru na interpelacijo je dopustna, če jo sklene skupščina. V tej debati se smejo postaviti in razpravljati tudi predlogi, ki se smatrajo potem kot nujni.

Predlog večine: Na drugem sestanku izvoli oblastna skupščina razvev oblastnega odbora:

1.) proračunski in finančni odsek; 2.) odsek za oblastne uredbes in druge predloge

Francoske finance in politika

n, Pariz, 7. februarja. Zdaj poteka že sedmi mesec, odkar je dobila Francija vlado nacionalne sloge za rešitev franka. Poincaré je prevzel oblast dne 27. julija 1926. v tragičnih trenutkih položaja. Funt šterling je dosegel višino 240 frankov. Francoski denar je bil tedaj vreden samo še eno desetino predvojne franka. Državna zakladnica je morala poravnati ogromna plačila, pa je razpolagala pri Francoski banki samo z enim milijonom frankov kredita, kar je bilo toliko kot nič. Ljudstvo se je začelo vznemirjati. Bati se je bilo izbruhla splošne panike, ki bi jo ne bilo več mogoče ustaviti. Državi je pretil bankrot. Prihajalo je že do sovražnih manifestacij pred parlamentom, splošno nezadovoljstvo bi utegnlo dovesti do velikih nemirov v celi Franciji.

V takem trenutku se je pojavil Poincaré kot rešitelj. Priznati je treba, da se je lotil nad vse težke naloge z globokim znanjem, premišljeno in s čudovito energijo in vztrajnostjo. Najprej je podvel potrebne korake, da se izogne katastrofi. Pri velebankah si je izposodil eno milijard frankov, s katero se je prebil skozi prve težave. To milijardo je došel tudi že vrnil. Nato je sklical veliko narodno skupščino v Versailles in si dal od nje odobriti ustanovitve amortizacijske blagajne, ki so ji bili dodeljeni znatni dohodki, namenjeni izključno za izplačilo državnega dolga. Parlament mu je dovolil nove davke, ki so zagotovili popolno ravnotežje proračuna.

Zaupanje v francoski frank se je zopet vrnilo, ljudstvo ni več zahtevalo kot prej izplačila obveznic »narodne obrambe«, marveč jih je znova podpisovalo in sicer s tako verno, da so se morali podvzeti koraki, da se to navdušenje zajezi. Frank se je rapidno popravil in se že dalj časa drži v približni višini 123 za en funt šterling. Poincaré se je torej posrečilo podvojiti vrednost francoskega denarja.

Za nadaljno konsolidacijo je imela vlada odprti dve poti. Gotovo je, da bi se frank lahko še izboljšal. To dokazuje že dejstvo, da je sama Francoska banka začela na borzah ustavljati nadaljno naraščanje francoske devize. Nekateri krogi so se bavili z mislijo, da bi se dal frank spraviti celo na predvojno višino. Priznali pa so, da bi se ta operacija morala vršiti počasi, ker bi sicer izbruhnila usodna gospodarska kriza. Za izvedbo takega načrta bi se rabilo deset do dvajset let.

Nasprotniki pa imenujejo to tezo za utopično. Predvsem se jim sploh zdi nemogoče popraviti frank do predvojne višine. Nadalje rabi francoska trgovina in industrija sigurnih tal za svoje kalkulacije, ki je nestabilnost valute ne bi dopuščala. V dolgem času, ki bi bil potreben za nadaljno izboljšanje franka, bi bile številne politične krize neizbežne. Te pa bi utegnile ogroziti celo sanacijsko akcijo in frank bi utegnil zopet katastrofalno padati. Končno pa se mora vpoštevati še, da bi z nadaljnjim zboljšanjem franka rastla tudi vrednost notranjega dolga. Francija mora plačevati letno 20 milijard svojim upnikom. Če bi frank dosegel predvojno vrednost, bi morala francoska državna blagajna odračunati letno 20 milijard zlatih frankov. Takega bremena pa Francija v nobenem primeru ne bi prenesla.

Iz vseh teh razlogov se je Poincaré odločil za previdnejšo, sigurnejšo pot. Začasno drži frank na sedanjí višini.

ter 3.) odsek za prošnje in pritožbe. Vsak teh odsekov obstoji iz pet do deset članov in namestnikov.

Odseki se volijo proporcionalno po listah s tajnim glasovanjem. Ako se vse stranke zedinijo na eno listo, se voli z vzklikom.

Po potrebi si izbere skupščina za posamezne važnejše oblastne uredbes in druge zadeve tudi še posebne odseke na isti način.

Predlog opozicije: § 33 naj se za 1. odstavek glasi: Vsak teh odsekov obstoji iz desetih članov. Odseki se volijo proporcionalno po listah s tajnim glasovanjem. Pri razdelitvi mandatov je vpoštevati tudi liste z ostanki. Ako se vse stranke zedinijo na eno listo, se voli z vzklikom. Po potrebi si izbere skupščina za posamezne važnejše zadeve tudi še posebne odseke od pet do deset članov na isti način.

§ 42.

Na predlog opozicije je bil ta člen izpremenjen sledeče: Namesto člana, ki je zahtevan udeležiti se odsekove seje, stopi v istimi pravicami njegov namestnik.

Opozicija je stavila dalje še sledeče izpreminjevalne predloge:

§ 46. 1. odstavek naj se glasi: Vsak odsekov predlog se mora razmnožiti in razdeliti med poslance. Odseka...

§ 50. naj se glasi: Vsem odsekovim sejam smejo prisostvovati vsi člani skupščine. Dostop imajo tudi zastopniki službeno prijavljenih novin. Vsi oblastni poslanci imajo pravico pregledati akte odkazane odsekom, toda samo v skupščinski zgradbi in v času, ko to ne moti odsekovega delovanja.

Novoustanovljeni § 54. naj se črta.

§ 57. zadnji stavek naj se glasi: V tem slučaju ne sme govoriti več kot 10 minut.

§ 60. na koncu naj se doda: ..... vendar ne za sklepno besedo poročevalca.

§ 61. naj se črta.

§ 62. v 1. odstavku naj se črtajo besede: ..... in na prehod na dnevni red.... V drugem odstavku naj se črta zadnji stavek in dostavi: Ako se volitev ne izvrši soglasno, ima manjšina tudi pravico do pro in contra govornika.

Francoska banka razpolaga z zadostnimi sredstvi, da zagura to dejansko stabilizacijo. Čeprav ne mara Poincaré izdati, da li namerava končno ostati pri tej višini, vendar se splošno smatra, da iznad nje ne pojde. Zlasti pa čuva Poincaré popolno tajnost glede trenutka, ko bo pretvoril sedanjo dejansko stabilizacijo v zakonito. Ta molk se mu zdi reobno potreben, da se sprejeto eventualni protinameravi.

Poincaré je že dosedaj izvršil veliko zgodovinsko delo. Rešil je Francijo finančnega poloma, kakor ji je nekoč Clemenceau omogočil zmago na bojnem polju. Vendar pa Poincaréjeva misija še ni končana. Francija neobhodno rabí še več mesecev strankarskega premirja, če naj se njene finance ne izpostavijo novim nevarnostim. Krepka vlada narodne sloge mora na vsak način biti še dalj časa na krmilu.

Na žalost imamo že polno znakov, da se strankarska strast, ki se je morala v težkih dneh potuhiniti pred ljudsko jezo, zopet pojavlja s svojim pogubnim vplivom. Nič čudnega ni, če napadajo socialisti Poincaréja, ker je toliko popravil francoske finance, da je mogel že začeti misliti na odplačevanje zunanjih dolgov. Očitajo mu, da se za hrbtom parlamenta obvezal plačati Angliji tekom letošnjega leta šest milijonov funtov šterlingov, čeprav ni parlament ratificiral svoječasne pogodbe med Caillauxom in Churchillom. Dolžijo ga tudi da hoče izvajati tudi dolgovni dogovor z Ameriko brez vprašanja parlamenta. Ne glede na to, da so ti očitki neutemeljeni, se mora vpoštevati, da mora Francija na ta ali oni način rešiti vprašanje svojega inozemskega dolga, sicer je vse sanacijsko delo v stalni nevarnosti. Namesto, da bi bili veseli, da more Francija sploh začeti z likvidacijo inozemskega dolga se dajo socialisti v diti od zavisti in slepega strankarstva.

Toda oni so v svoji vlogi. Hujše je, da tišči dober del radikalov še vedno za socialisti, čeprav le-ti niti malo ne skrivajo svojega prezira nad bivšimi zavezniki v levičarskem kartelu, smatrajoč jih samo za pomagače za svoje lastne cilje. Čeprav Herriot lojalno pomaga Poincaréju, vendar se precejšnje mu delu njegove stranke zdi, da je frank že izven nevarnosti in da se sme zopet začeti z eksperimenti levičarskega kartela.

Razpoke v vladnem bloku pa se kažejo tudi z desne strani. Marinova zrna skupina je skrajno nezadovoljna z vladnim predlogom veljavne reforme ki hoče zopet uvesti volitv po arondisementih. Ker se boje, da bi jim tak sistem škodoval, so se znašli na istem terenu s socialisti in prete z izstopom iz vlade.

Strankarska borba, ki je v veliki meri zakrivila propadanje francoskih financ zadnja leta, ogroža obstoj rešiteljice franka — Poincaréjeve vlade. V interesu napol dosežene finančne zmage pa je, da pride do neizbežne strankarske borbe čim kasneje.

„Lažna sramežljivost“

(Falsche Scham)

Pozor! Ločene predstave! Pozor! Dnevno ob 4. in ½ 8. samo za dame! Dnevno ob ½ 6. in 9. samo za moške!

Kino »Dvor« - Telefon 397.

Trgovinski promet med Trstom in Jugoslavijo

Izjava našega tržaškega generalnega konzula.

Trst, 24. februarja.

Po izjavah zastopnikov držav tržaškega zaledja, češkoslovaškega, avstrijskega, madžarskega in rumunjskega generalnega konzula, približno (Piccolo), končno tudi izjave jugoslovenskega generalnega konzula gosp. Savica (Piccolo) piše:

«Trgovinski odnosi med tržaškim imperijem in sosednjim kraljevino SHS so se v letu 1926. znatno in progresivno skrčevali in smo v tej stvari vprašali za mnenje jugoslovenskega generalnega konzula v našem mestu.

Praden pa objavimo ta razgovor med nami in jugoslovenskim zastopnikom, objavljamo statistične podatke o blagovnem prometu iz Jugoslavije in v Jugoslavijo preko tržaškega pristanišča, ki jih posnemamo iz sporočil takojšnje trgovinske zbornice.

V prvem polletju prejšnjega leta se je promet delil tako: pomorski prihod 47.014 kvintalov, po kopnem 785.425; pomorski odhod 259.294, po kopnem 443.727 kvintalov; skupni promet 1.556.460 kvintalov (15.354 vagonov). V drugem polletju se je (napram predhodnemu letu občutljivo zmanjšal, in sicer pomorski dohod premoaga, lesa, kož in vina, pomorski odhod žita, moke, steklenice in lesa, in potem po kopnem dohod in odhod žita, kave, riža, žitne moke, premoaga, duhana, magnezita, sladkorja. Skupni promet v drugem polletju leta 1926. izkazuje 1.280.561 kvintalov (12.806 vagonov), kar pomenja zmanjšanje za 254.899 kvintalov (2.549 vagonov) napram prvemu polletju.

Jugoslovenski generalni konzul gosp. Savic je izjavil (Piccolom) poročal: «Razlogi, ki so povzročili nazadovanje jugoslovenskega prometa preko Trsta, zaradi katerega se toži, so različni, ali vsi lahko razumljivi. Predvsem ne moremo pri nalogah tržaškega pristanišča, ki so priznane obhodno potrebne za trgovinske zveze tržaškega srednjeevropskega zaledja z Levantom in Orientom, sodelovati mi, ki za promet z omenjenim zaledjem uporabljamo svoje železniške proge in v velikem obsegu donosno povodno pot. Ta pot nam omogoča, da za izvoz proizvodov, ki ne so pokvarljivi, in za uvoz tistih, ki jih potrebujemo, moremo zelo poceni obdelovati z madžarskim, češkoslovaškim, avstrijskim in nemškim osemjem. Isto velja za žitni izvoz v Levanto, za katerega se uporablja Donava do Bralle, odkoder gre potem z italijanskimi, jugoslovenskimi in grškimi parniki v namembne kraje. Treba je celo zabeležiti navidezno čudno dejstvo, da se tudi jugoslovenski uvoz žita vrši tudi preko Bralle in po Donavi.

So pa tudi še drugi čimbeli, ki prispevajo k zmanjševanju prometa med Jugoslavijo in Italijo preko Trsta, ki pa se ne morejo pripisati v zlo Jugoslaviji. To zmanjševanje je nasprotno neizogibni plod mentalitete italijanskih kupcev in odpraviteljev, ki pa se nikakor ne morejo obsojati. Le-ti so namreč v svoji logični spekulaciji uvideli, da morejo dosežati večje dobičke pri svojih nakupovih, če se pogajajo neposredno s proizvajalci na licu mesta, kot pa potem posredovalce, ki s svojim posredovanjem vedno podražujejo blago. Tako jugoslovenske sveže meso, ki ga kupujejo severoitalijanska sredstva in je šlo prej preko Trsta, gre sedaj preko Postojne naravnost na lombardske trge. Izvoz italijanskega riža, ki je bil prej preko tržaških skladišč, gre iz proizvodnih krajev in prihaja naravnost v razpavalisti (reška rizarna dela imenitno), a južnoitalijanske sveže sardije prihaja v Gruž na zapuščenih jadrskih, ki z lahkom predjadrsko Jadran in se ne vračajo prazne, temveč napolne s množičnimi jugoslovenskimi proizvodi, ki so prihajali prej preko Trsta. Iz Gruže gre italijanska južna sardija po okolišni železnici preko Hercegovine in Bosne v Srbijo in Slavonijo in se more hitro razprostiti po vseh ostalih krajih kraljevine.

Jugoslovenska železnica mreža proti jadranski obali je še vedno pomanjkljiva, ali ko se bodo načrti, ki se proučavajo, mogli uveljaviti, se trgovina z nasprotno italijansko obalo ne bo samo podvojila, temveč bo tudi Italija sama imela svoj dobiček, če bo uporabljala nove jugoslovenske železniške proge za promet z evropskim Orientom.

Kar se je reklo za italijanske trgovce, mora seveda veljati tudi za trgovce vseh ostalih držav in potencialnem tudi za jugoslovenske. Zato se angleški premoag, ki je prej preko Trsta, sedaj, če je namenjen v Hrvatsko, izkrcava na Sušaku, če pa je namenjen v Dalmacijo, pa v Splitu in Šibeniku, tuniški in maroški fosfati, ki so se prej v ogromnih količinah koplili v tržaških skladiščih, pa gredo preko reškega pristanišča, ki je bližje jugoslovenskemu ozemlju.

Izkušeno tudi ni kolikortoliko hamburške konkurence v prevozu kave. Ne sme se pa pozabiti, da so prejšnji nakupi jugoslovenskih trgovcev in morda skromna poraba tudi vplivali na zmanjšanje te trgovine preko Trsta.

Iz istih razlogov, ki so izvor padanju prometa v ostalem blagu, izvezni slovensko lesno trgovino, ki se vedno, četudi v skrbni meri, teži v Trst, gre tudi tega proizvoda velika količina preko tržaškega pristanišča. Zelo veliki prihranki, ki se dosegaajo po velikem delu z uporabo brodov na Jadra in nakupovanjem na izvornih trgih, priporočajo neposredni uvoz, ki gre redno za bosanski les preko Šibenika (ne veliko) in za hrvaškega in slavonskega preko Sušaka in Splita in koliko toliko preko Reke. Ali moti bi se, kdor bi mislil, da je jugoslovenska lesna trgovina kaj izgubila, ker je opustila tržaško pristanišče. Paž pa ne prestopa razveseljivo raste in to je dokaz, da nove oblike prometa v smeri škodujejo italijanskim interesom. (Zdi se, da je tu tiskovna napaka in bi se moralo glasil: ne škodujejo. Ured.)

Reko se je, da se jugoslovenska lesna trgovina izogiba tržaškega pristanišča valed jugoslovenskih železniških tarif, ki da se uporabljajo kot orožje krepke konkurence v škodo Trsta; ali tudi to ni popolnoma točno. Jugoslovenski železniški tarif se niso uvedli zaradi konkurence Trstu, temveč iz notranjih razlogov, in sicer zato, da se pride v okoliščini borbi med samimi jugoslovenskimi lukmi, da se izenači z ozirom na važnost razvoja njihovega delovanja na po lju trgovinskega prometa na Jadranu, kar bi se ne bilo dalo doseči na drug način zaradi nedostatkosti ter težav in dolžine prometnih žil, ki izhajajo iz Splita, v odlični lažje izrabe tistih, ki rabijo manjšemu, sušakemu pristanišču.

To so razlogi za sedanj položaj z ozirom na jugoslovenski promet preko Trsta. So tudi res še drugi razlogi, ki bi jih bilo treba dodati, kakor prepoved prevoza krompirja iz

Slovenije preko Trsta, ki se ga tri do štiri tisoč ton na leto izvaža v Grško in celo v Ameriko. Toda to prepoved je izdala Italija in nismo mi niti najmanj krivi.

Tržaško pristanišče smo in bomo vedno uporabljali za bogate jugoslovenske proizvode, ki so namenjeni v Italijo in dežele okoli Sredozemskega morja, ter za uvoz blaga od istotam ali za ameriško kolonialno blago in nekatere indijske proizvode.

Taka je naloga, ki jo ima z ozirom na nas tržaško pristanišče, ki se zemljepismo — tre-

ba je govoriti odkritosrčno — ne more smatrati za neravno in bistveno sredstvo za razmah jugoslovenskega trgovinskega prometa.

Tako torej po (Piccolom) poročilu naš tržaški generalni konzul, gosp. Savic, ki je govoril nedvoumno jasno, točno in odločno ter je brez dvoma s temi svojimi odkritosrčnimi besedami podlaga upanje tistih tržaških neodvrtiljivih optimistov, ki so pričakovali, da se bo Jugoslavija odredila svojim lastnim koristim v prid odrešenemu, italijanskemu Trstu.

Naši onstran granic

Italijanstvo na meji

Znova se povračajo goriški listi k problemu italijanstva ob meji. Če je bila grobiška prefektura zato upostavljena, da vrši eno glavnih nalog, raznaroditi naše slovensko prebivalstvo, imajo goriški listi nedvoumno nalogo, da pišejo in razpravljajo, kako naj se tika naoga čim preje in tem uspešneje izvrši tudi s pomočjo tistih ustanov, ki so v ta namen poklicane v življenje in z oblastmi niso v direktni zvezi, pa jih v obsejni politiki »uspešno« podpirajo.

Ni skoraj dneva, da ne bi prinašali listi kako novo misel o tem, kako je treba delovati za poitalijančenje meje. V šlanku o italijanstvu na vzhodni meji je »La Voce« zopet povdarila, da se ni treba čuditi, če se povračajo znova in znova vedno k istem vprašanju, zakaj o položaju Italijanstva na meji se pač mnogo govori, a malo stori.

Pravijo, da morajo tudi oni doprinesiti po svojih skromnih močeh kak k temu, da se ta problem reši čim hitreje in na najlažji način. Orisati je treba v glavnih potezih načrt, ki ga je treba poskušati in udelejevati.

»S tako zvano obmejno politiko se bavi jo, vsaj idejno in po svojem namenu, različne politične, gospodarske in narodne organizacije, poleg teh v prvi vrsti vladna akcija. — Imamo različna društva, ki se bavijo s šolskim vprašanjem (med temi mislijo »Lega Nazionale« in »L' Italia Redenta«), kulturne organizacije, gospodarske in narodne organizacije na splošno.

Vsaka te organizacije ima svoj poseben namen in svoje polje, njih delo ima en sam cilj: izžarevati Italijanstvo med tujerodno prebivalstvo. Vsaka te organizacije si izbira sredstva, ki so najprimernejša. Vodi jo jih najboljši namen. Če jih vprašamo, kakšen je splošnji program, v katerem se stekajo smoti teh društev, bomo dobili odgovor: Prodiranje Italijanstva. — Kakšno sredstvo je najboljšo, da bomo čimprej dosegli svoj cilj — o tem še nismo govorili.

Malo dalje govori članek: »Kadar se govori o problema drugorodcev, ki je važen in živ med političnimi mejami vsakega naroda, posebno pa našega, je treba razločevati dvoje: prvo je politični moment, ki je zadeva države oz. vlad, ki jo vodi, drugi je narodnostni moment, ta je zadeva vseh državljanov. Politika akcija čaka narodno vlad; ta akcija je vevleznava, akcija najstrožje kontrole in parnosti. Čisto narodna akcija pa čaka na državljane. Vlada je snoparska in ve, kaj je njena dolžnost, v tej zadevi naj si državljani ne delajo nepotrebnih skrbi. To je enkrat ena. Dravljan naj se posvečijo narodni akciji z vsimi silami in zmoglostmi. Ta akcija se deli v dve veli: prva je kulturna, druga gospodarska. Po eni strani se morajo pridružiti organizacijam, ki delajo na kulturnem in vzgojnem polju; po drugi strani pa organizacijam, ki so gospodarske. Ne samo tu pa tam, ne z malimi akcijami posameznikov, toda vsi združeni z vsimi svojimi močmi proti enemu samemu cilju in z enakimi sredstvi. Sole, časopise, predavanja, ljudske univerze, knjižnice i. t. d. za kulturno prodiranje Italijanstva. Industrijske in trgovske zveze, kmečke zadruge, sindikati po drugi strani, za uspešno gospodarsko akcijo. Urejeni, složni, disciplinirani, na enotni fronti in z neumornim delom bomo prišli do cilja. Zato pa je treba priprave, organizacije in discipliniranosti.

K temu ni potreba komentarja. Vidi se, kako se Italijani pripravljajo na vse načine s kulturnimi in gospodarskimi napadi na nas, vladati pa že opravila svojo dolžnost, kakor pravi članek.

— Smrt odličnega goriškega rodoljuba. V Gorici je umrl v visoki starosti 85 let gospod dr. Aleksij R. Rojic, zdravnik in bivši deželni poslanec. Pokojni je slovel po vsej deželi kot izvrsten in človekoljuben zdravnik. Njegovo politično delovanje pa da v dobo, ko se je pričel veliki boj za narodno pravo goriških Slovencev. Zlasti je zavzemal za slovensko šolstvo in posebno zaslužio si je pridobil za otvoritev prvega slovenskega vrca v ulici sv. Klare. Kot zdravniku mu je bilo pri srcu zboljšanje svoj Las naravnost: strašnih bolniških razmer v goriškem mestu. Dr. Rojic se je rodil v Zaloščah pri Dornbirgu in tam so ga tudi pokopali. Naj počiva v miru!

— Kako je reška pokrajina gospodarsko odvisna od Jugoslavije. Trgovska zbornica na Reki je izdala poročilo o gospodarskem stanju v deželi. Iz tega povzemamo nastopne zanimive številke. Reška pokrajina ima 10.363 glav goveje živine, 6332 ovac, 8414 prašičev in 300 konj. Za vsakdanje življenjske potrebe je premalo mesa v deželi, zato se uvaža živina iz Jugoslavije v velikem številu. Tudi mleka je premalo doma in tako ga pošlje Jugoslavija v reško pokrajino na leto okoli 1.240.000 l. Rib se je uvozilo iz Jugoslavije leta 1923. 783.578 kg za vrednost 3.927.890 lir, lani pa 182.601 kg za vrednost 913.605 lir. Ta uvoz je zelo padel pa je vendar še znaten. Tujecv je v provinci 17.872.169 odst. industrije in 223 odst. trgovine je v rokah tujcev, 20,7 odst. gospodarskega delovanja je v skupnem v la sti tujcev in od teh odstotkov imajo Jugoslovenci 12,1 odst. Tipična obrt za Jugoslovence je mesarska in čevljarstva. Poročilo pravi, da je v reški pokrajini 30.000 Jugoslovcov in 37.621 Italijanov. To pa ni res.

Prebivalstvo je v večini jugoslovensko in h kateri narodnosti pripada največ izmed njih 17.800 tujcev.

— V Trgovskem domu v Gorici bo na pustni torek družabna prireditve slovenske mladine.

— Nove električne napeljave se baje po stavbi med Slepom pri Vipavi in Postojno, med Sempasom in Mirnom, Solkanom in Sempetrom, Salono in Kanakom. Komisiji ogledi bodo v prihodnjih mesecih. Prošnjo za izvedbo električnih napeljav je vložila družba za gradbo električnih naprav v vzhodni Italiji.

— V Bovcu preiščujejo, kako je mogoče, da je skupni občinski proračun za leto 1927. dosegel fantastično vsoto okoli 220.000 lir izdatkov. Za kritje se pričakuje od sekana gozdov 40.906 lir, od užitnine 110.521 lir, davka na živino 39.492 itd. K tej vsoti treba priložiti državnega davka 350.000 lir. V obsegu občine je 606 krav, 1115 ovac, 814 koz, 27 konj. Ali je mogoče, da bo mogo 233 bovčev in 217 okoliških gospodarjev vzdrževati svoje družine in plačati 350 tisoč lir državnega in 220.000 lir občinskega davka?

— V Vipavi so imeli italijansko dobrodoelno prireditev, ki je prinesla za reveže nad tisoč lir. Pri veselici je pela gospa Ana Černetova iz Vidma, za kraljico vipavsko gdd. Stefanija Ponizova v Vipavi. Na pustni nedeljo so v Hrovatinski dvorani plešali v korist »Lega«. To zvečer, popoldne pa je prinesla Legna »edoposcula« predstavo nekaj burk, petje in deklaracije, seveda vse italijanske. Tako bodo ubijati slovenske prireditve med našim ljudstvom.

— Za načelnika občine Avber, Stjak in Tomaž je imenovan prof. G. Serafini iz Krimna. Vsi laški gospodje, ki prihajajo v slovenske občine kot pošteštati, se označujejo v italijanskih listih kot profesorji ali pa doktorji. Koliko je med njimi res profesorjev ali doktorjev? Bolje bi bilo, ako bi prizadeti občani pri imenovanju izvedeli, da jih osrodijo s svojim prihodom moške, sposobni za županske poste.

— Na Vrhpolju pri Dekanih so se v noči 20. novembra 1912 tihotapci s tobačkom skril v nekem hlevu. Finančni stražniki so obkolili hlev. Ko sta stopili iz njega dve osebi, so se jima približali stražniki. Vnel se je prepri in pokali so strel, ko so prišli iz hleva še ostali tihotapci. Stražniki so se morali umakniti. Pomeje so bili aretirani Ivan Krelb, Nazarij Krnac, Bogumir Kapun, Antonijo Kocijandč in Marija Juršič. Vsi ti obtoženi so bili v zaporu do razprave, ki se je vršila 17. t. m. Pravi tihotapci so ostali najbrže nezam. Obsojeni so: Krelb in Krnac vsak na 1200 lir globe, Kocijandč na 750 in Juršič na 950 lir globe. Kapuna je zastopal odvetnik dr. Slavik, ki je protestiral proti temu, da se je proti Kapunu sploh sodno postopalo, ker ni zagrešil prav ničesar. Kapun je sin lastnice onega hleva in se ga ne more pozvati na odgovor radi prestopkov drugih oseb.

Prosveta

Mariborsko gledališče

Maribor, 28. februarja. Mariborsko gledališče nas je letos prav skrbno zalagalo z ljubeznivimi problemi. Dosedanje varijante so si bile vse precej rodne. Nekoliko krepkeje hrane so prinesli na oder komedija s Strindbergovo komedijo »Tovariši«, katero so igrali v soboto že v tretji in obnem baje že zadnjič. Predstavo smo zabeležili med najboljšimi letošnjimi. Strindberg je sicer položil svojo glavno silo med njega in jo, slikarja Akala in njegovo ženo Berto, ki bi tuji hotela biti slikarica, umetnica. V možu hoče imeti samo »tovariša« in mu biti enako vredna, vsaj v besednem dvojevu. V razpletu dejanja je Strindberg potisnil globoko pod moža, ki končno triumfira na vsaj črti in ne podleže niti premoči — ljubezni.

Ulogi sta skrajno hvaležni in se je zlasti gosp. Kovič, ki je igro režiral in prevlel, globoko živlel in tudi znatno približal Strindbergovu bojevniku za možovo pravico v domačem ognjišču. Dostikrat pa so motile Kovičeve obitajne geste z rokami, posebno trikanje na prsi. Starčeva je igrala dobro. Tehnično tej njeni ulozi gotovo ni ugovarjati. Toda baš, ker je hotel Strindberg pokazati to slikarjevo ženo kot bitje, ki je globoko pod možovo moralno silo, srčno dobro, žensko, brez globlje duše in nežnejšega čustevanja, je bilo treba na odru tudi Berti vili mnogo duše. Tega Starčeva ni dosegla. Bile so le besede, kretanje in nervozno promiranje. Tudi njena prijateljica Abel ni bila mnogo boljša v Strindbergovih obeh, samo druga izdaja ženske, ki je zgrešila svoj pravi cilj, ali pa ga ni mogla najti: materinstvo. Vendar je je Kovičeva podala tako naravno, da je ogrela. Zelenkrič in Grom sta zadovoljila, drugi so se potrudili. Vse pa je obvladala gospa Buksekova, ki smo jo že ponovno občudovali, njeni pijana ločena žena v »Tovariših« pa je bila tako strašno resnična, v vseh podrobnostih, zlasti pa v tistih bločnih obeh, da je res vzbujala grozo in stud, kakor jo je napovedal slikar Aksel, ko je prošil svojo ženo, naj se zvečer ne vrača pijana.

Predstava je nudila res literaren in umetniški užitek in bi Mariborčanom toplo priporočali, da si jo ogledajo, če jo bodo še pomnili. Sedaj pa bi bil res še čas, da nam nudijo v gledališču končno že tudi kako slovensko umetnino. Pravkar smo imeli svoje parlamentarne v Pragi, ki so ob veličastnih slovenskih govorih dolge dneve konferirali s Čehoslovaci o kulturni konvenciji, češka vlada je lani še posebej odlikovala mariborsko gledališče radi pospeševanja češke kulture, naš oter pa letos še ni videl češke drame, kakor tudi nismo imeli nobene glasbene slovenske predstave. Potrebno je, da izvajamo svojo slovensko kulturno vzajemnost tudi praktično, ne pa samo ob slavnostnih napitnicah. Upamo, da naš ponoven spel ne bo brezuspešen.

Dr. A. R.—n.

Gospodarstvo

Naša zunanja trgovina v l. 1926.

Trgovinska bilanca aktivna za 17 milijonov zlatih dinarjev.

Te dni je generalna direkcija carin uveljavila tudi podatke o našem uvozu za IV. tromesečje l. 1926., tako da so sedaj znani vsi uvozni in izvozni podatki za lansko leto.

Naš uvoz v IV. tromesečju 1926. je znašal 317.910 ton v vrednosti 1962.44 milijona papirnatih ali 179.29 milijona zlatih dinarjev napram 338.882 tonam v vrednosti 1991.7 milijona papirnatih ali 182.89 milijona zlatih dinarjev v enaki dobi l. 1925. Uvoz v IV. tromesečju 1926. je torej po količini (za 20.972 ton) in po vrednosti (za 29.26 milijona papirnatih ali 3.6 milijona zlatih dinarjev) manjši kakor v enakem času prejšnjega leta.

Glavni predmeti našega uvoza v zadnjem tromesečju 1926. so bili (po vrednosti v milijonih papirnatih dinarjev; v oklepajih odstotki od vsega uvoza): bombažne tkanine 243.4 (12.40); volnene tkanine 125.4 (6.39); stroji in aparati 106.2 (5.41 odstotka); bombažno predivo 100.1 (5.10 odst.); sirova kava 68.7 (3.50); razni železni predmeti 68.6 (3.50); neizdelane kože 50.3 (2.57); premoag vseh vrst 50.2 (2.56); sirovi bombaž 47.5 (2.42); elektrotehniški predmeti 34.7 (1.77); lušeni riž 34.7 (1.77); petroleji 32.7 (1.67); ovčja volna 30.0 (1.53); železna pločevina 24.1 (1.23); bencin 23.8 (1.21); rastlinska olja 23.6 (1.20); volneno predivo 22.8 (1.17); prevozna sredstva 22.3 (1.13); kuhinjska sol 22.1 (1.12); nepredelano in polpredelano železo 21.9 (1.11); tiskarski papir 17.9 (0.91); vreče 15.8 (0.81); bombažne nogavice in rokavice 15.4 (0.78); razno bombažno blago brez živinca 14.0 (0.72) in ostalo.

Največ smo uvažali v tem času iz Češkoslovaške, Italije, Avstrije, Nemčije in Francije.

Napram uvozu v znesku 1962.44 milijona papirnatih ali 179.29 milijona zlatih dinarjev je znašal izvoz v IV. tromesečju 1926. vrednost 2237.61 milijona papirnatih ali 204.44 milijona zlatih dinarjev. Izvoz je bil torej za 275.17 milijona papirnatih ali 25.15 milijona zlatih dinarjev (za 14.02 odstotka) večji od uvoza.

V celnem minulem letu je dosegla vrednost uvoza 7631.78 milijona papirnatih ali 696.66 milijona zlatih dinarjev, vrednost izvoza pa 7818.18 milijona papirnatih ali 713.69 milijona zlatih dinarjev. Lanska celestna trgovinska bilanca je, kakor je razvidno iz številke, aktivna za 186.40 milijona papirnatih ali 17.03 milijona zlatih dinarjev, odnosno izvoz je bil za 2.44 odstotka večji od uvoza.

Zanimivo je, da je bila v prvih devetih mesecih 1926. trgovinska bilanca pasivna za 88.7 milijona papirnatih ali 8.1 milijona zlatih dinarjev, a znatna aktivnost v zadnjem tromesečju je pokrila vse primanjilje in še omogočila prišljen prebitke. Posamezne podrobnosti o naši lanskeletni zunanji trgovini bomo še ob priliki objavili. Z lanskim letom smo torej zaključili že tri aktivne letne trgovinske bilance.

Spremembe glede državnih dobav

Naši gospodarski krogi deloma zelo optimistično sodijo o členu 158. novega finančnega zakona, ki bo boje ugodno vplival na upoštevanje domače industrije, zlasti pa obrti, pri državnih dobavah. Določba zakona o obrti, da smejo biti ponudbe domačinov glede domačega proizvoda nekaj višje kakor izozemske, je veljala za Srbijo že doslej, a tamšnjim obrtnikom ni mnogo koristila. Tako tudi vsem skupaj ni pomagal čl. 58. a) zakona o državnem računovodstvu, ki je tuje blago prav za prav dovoljevalo le, v kolikor se takšno blago ne more izdelovati ali predelati doma. Erar se je bal prevelikih razlik in je zaradi tega čl. 85. a) ostal na papirju. Bati se je, da bo tudi novi ali prav za prav za Srbijo stari in neizvrševani člen 168. ostal na papirju.

Velike važnosti bi lahko postala določba, ki priporoča, da se naj omogoči udeležba tudi manjšim industrijem in obrtnikom. Ta določba istakotko že zdavnaj velja v Srbiji, a vsa praksa je pokazala, da je bila doleže tudi ta brez praktične vrednosti.

Sicer pa je brez krepke kontrole in obram bo vedno tako, zlasti mali interesi ostanejo nasedili. Kakor so svojčasno zbornice dobro podpirale davkoplačevalce v obrambi, tako morajo zdaj organizirati kontrolo dobav in izvesti s kritiko poedinih primerov reformno razpisov. Nedvomno bo v vseh ministrstvih razven morda v prometnem, kjer vlada duh bolnega centralizma, doseči umenjanje za to, da se dobave razdele v primerne manjše enice, da bodo mogli tudi manjši interesi tekmovali. Razpisi se morajo reformirati tako, da se bodo mogle sprejeti tudi ponudbe, ki so manjše, kakor je vsa razpisana množina.

Mi smo glede tehnike državnih dobav še v povojih. Marsikdo si je že pri njih preste opel tako, da je imel za vedno dovolj. Poleg dobavnih pogojev, ki se tiskajo v razpisu, veljajo še cele knjige specialnih pogojev, kakšne kakovosti sme biti blago. V Ljubljani pri diviziji redno prodajajo domači mesarji, ker vsakikrat zadenejo ob nižjo ponudbo kakšne beograjske firme, ki dobavlja slabšo kakovost mesa, katera pa še vedno ustreza dotičnim specialnim predpisom. Tudi pri dobavah čevljev je ključ najbrže v dobavni instrukciji, ki omogoča gotove trike in s tem na videz cenejšo ponudbo.

Naše zbornice in skupine interesentov, ki redko globlje prodirajo v umetnost, kako postati državni dobavitelj, da se pri tem politično ne gpeče, bodo prav storile, če začno od stroke do stroke prodirati v tiste podrobnosti, ki nazadnje pri cenah odločajo, s nam niso še zadosti znane.

Država, ki jo hoče vsakdo molziti, če se le da, je skrajno neuparen kupec. Ona in domači proizvajalce spadata skupaj, a neuparost in iz nje nastali paragrafi ter pravilniki so kakor stena med njima. Država ne more kakor zasebnik kupovati brez teh previdnostnih mer. V kolikor niso dobre, jih je treba popraviti. V tem oziru pa se še ni mnogo delalo in razpravljalo.

Ako hočemo, da razširjenje srbijanskega Elena 140. zakona o obrti ne ostane na papirju, se mora organizirati: 1.) sistematična kontrola dobavnih razpisov v smeri približanja domači, zlasti manjši industriji in obrti; 2.) proučevanje in kritika raznih dobavnih pogojev, ki obstoje posebej zlasti za prevzemanje blaga, in seveda pouk interesentov o teh posebnostih.

Manjšim proizvajalcem ni treba preveč žalovati, da doslej niso bili deležni državnih

dobav, kajti denarne težkoče države so bile take, da so ubijale tudi velike dobavitelje. Se se sedaj, ko polagoma korakamo k realnemu proračunu in večji rednosti plačil, se bliža možnost, da lahko mislijo na dobave tudi trdne brez velikih rezerv lastnega kapitala. Pa tudi danes je velika previdnost, češ radi zakasnelih plačil potrebna in kdor ne more fakati, naj se ne podaja v opesnost.

— Za trgovce — izvoznike. Naš generalni konzulat v Ameriki je obvestil naše gospodarske zbornice, da se ameriški trgovci zanimajo za naše gospodarske razmere in bi radi imeli tudi naslove poedinih večjih jugoslovenskih tvrdk. Ker konzulat nima na razpolago točnih podatkov, prosit zbornice, da mu pošljejo sezname onih jugoslovenskih tvrdk, ki bi bile pripravljene stopiti v stike z ameriški trgovci.

— Vesti o nameri povišanja železniških tarif. Iz Beograda poročajo, da se sprilo primanjilja v našem železniškem gospodarstvu na pristojnih mestih razmišlja o ponovnem povišanju železniških tarif. Kako je to, da so naše železnice deficitne, je sploh tekoče razumljivo. Zaradi slabega gospodarstva pri železnicah pač ne gre znova povišati tarife, ki so za naše gospodarstvo že itak previseke.

— Državna hipotekarna banka namerava znižati obrestno mero. Po vesti iz Beograda namerava Državna hipotekarna banka v najkrajšem času znižati obrestno mero za kredit, ki jih daje na neprimernost. To da bo v stanju izvršiti zaradi tega, ker bo banka sprilo povenitve kapitala v inozemstvu dobila večje posojilo po ugodnejših pogojih kakor doslej.

— Lombardiranje državnih vrednot pri Poštni hranilnici. Nadzorstveni svet Poštne hranilnice je te dni sklenil, da se z jutrišnjim dnem od 1. marca zopet vrši lombardiranje državnih vrednot, ki je bilo začasno ustavljeno.

— Povečanje produkcije piva v Češkoslovaški. Iz Prage poročajo, da se je v Češkoslovaški proizvelo v l. 1926. 9.71 milijona hl piva proti 9.21 milijona hl v l. 1925. kar znači porast za 5.4 odstotka.

— Hrvatski obrtniki za lošene gospodarske zbornice. V Zagrebu se je v nedeljo vršilo zborovanje hrvatskih, slavonskih in medmurških obrtnikov, ki v sprejeti resoluciji zahtevajo med drugim lošene gospodarske zbornice, češ, da skupne zbornice niso v korist obrtništvu.

— Hipotekarna banka jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani bo imela v četrtlet 10. marca t. l. ob pol 4. popoldne redni občni zbor delničarjev v posvetovalnici zavoda v Ljubljani z običajnim dnevnim redom.

— Tarifni odbor bo imel 14. marca t. l. v Splitu sejo, na kateri bo razpravljal o železniških tarifah za cement, 18. marca t. l. pa sejo v Sarajevu, na kateri bo razpravljal o lesnih tarifah.

— Velika insolvenca v češkoslovaški tekstilni stroki. Iz Brna poročajo, da je postala insolventna tamonjska tekstilna tvrdka Adolf Fuchs. Terjatve upnikov se cenijo na okroglo 10.8 milijona češkoslovaških kron.

Borze

28. februarja.

LJUBLJANA.

Naši kraji in ljudje

Československá Obec v Ljubljani

V soboto 28. t. m. je imela Československá Obec svoj letošnji občni zbor. Zbor je z lepim nagovorom otvoril predsednik g. ravnatelj Fr. Chvatal. Tajniško poročilo je podal g. Jar. Klápálek. Iz njegovega poročila je razvidno, da je društvo štel 279 članov, med temi 265 rednih, 10 ustanovnih in 4 častne. Glasom blagajniškega izkaza je znašalo imetje Obce koncem leta 1926. 37.798 Din in 59 p. Vsa poročila društvenih funkcionarjev so bila odobrena, nakar je zbor na predlog preglednikov gg. Vančate in Hlusičke dal odboru absolutorij. Živahna debata se je razvila o odobrovanju predlogu, naj se s posebno pogodbo izroči društvena knjižnica v upravo St. Jakobske knjižnice. O pogajanju s St. Jakobsko knjižnico je poročal g. prof. dr. Buričan, o pogodbi sami s pravniškega stališča pa g. konzul dr. Resl. Ko se je stvar vsestransko pretresla in pojasnila, je zbor soglasno odobril odborov predlog. Volitve novega odbora so dale ta-le rezultat: predsednik: prof. Jos. Vedral, podpredsednik inž. dr. Al. Král in Ferd. Čermak, v odbor: doktor Vacl. Burian, Jos. Baran, Fr. Illich, Rik. Fries, Boh. Kyncl, potom kooptacije: ga. M. Hutterova, Fr. Chvatal, Avg. Ludvik, Vacl. Mikyša, Fr. Novotný, R. Pustoslavský, dr. Fr. Resl, Em. Rosa, G. Jurasek, V. Sequardt, J. Vančata, ga. M. Vedralova, Vlad. Vrtel, za namestnike: Vacl. Skrušný, Old. Votava, Jan Šlais in Jos. Cihlař, za preglednika pa St. Hlusička in J. Novak.

Državna obrtna banka ni politikum

Nedeljski »Slovenec« objavila pod naslovom »Obrtna banka SHS — politikum« članek, v katerem pravi, da ni zadovoljen z izvolitvijo upravnega odbora nove obrtne banke v Beogradu. Seveda mora pri tem psovati tudi moja malenkost. »Slovenec« ima edino le v tem prav, ko piše, da se pri nas ne more nobena stvar osnovati, pa če tudi je še tako gospodarsko važna, ne da bi nosila pečat strankarstva. Dokazal je to ravno s svojim člankom, ko se je pričel vti kati v zadevo, strogo gospodarskega značaja in jih strankarsko politično obravnava.

Ko se je lansko leto pričelo v Beogradu pripravljati deli za ustanovitev banke, tedaj se je slovensko obrtništvo borilo predvsem za to, da dobimo v Ljubljani podružnico tega važnega zavoda. Če bi našlo obrtništvo podružnice v Sloveniji ne imelo, je gotovo, da bi ugodnosti, ki jih bo banka nudila, ne bi bilo deležno v toliki meri, kot če ima samo svojo podružnico. Interesi obrtništva so tedaj zahtevali borbo za podružnico. Ker je bil pa izid te borbe v prvi vrsti odvisen od vpisa delnic je Zveza obrtnih združenj v Ljubljani razvila najširšo agitacijo za vpis delnic. Prihajala je sestanek in zborovanja, na katerih je povdarjala važnost te banke za slovensko obrtništvo in priporočala nakup delnic, da si pridobimo čimprej podružnico. Uspeh te akcije je bil izredno ugoden, ker se je samo potom zveza vpisalo čez 3500 delnic. — Če bi nam pri tem pomagale vse organizacije, bi danes lahko drugače govorili, toda tekom vpisa se je pokazalo, da gotova struja, ki jo pozna tudi »Slovenec« vpisovanju delnic ni bila baš naklonjena in je mnogokateri ga obrtnika odvračila od vpisa delnic, češ, podružnice v Ljubljani ne bo! Tu naj v precejšnji meri iščejo gotovi gospodje vzrok za minimalen vpis delnic v Slovenijo! S tem pa so seveda tudi pokazali, kolika je njih vnema za novo banko. Zveza obrtnih združenj pa je nasprotno dokazala, da je prava zastopnica našega obrtništva in je v veliki meri prav njena zasluga, da se je vpisalo v Slovenijo vsaj toliko delnic. »Slovenec« pa se potem čudi, da je bil naš delnik to zveze izvoljen v upravo banke! Tu ni treba nobenih zavijanj in predbacvanj o strankarstvu. S svojim dopisom na osnovni odbor banke v Beogradu me je predlagala zveza kot kandidata v upravo banke. V to je bila pač upravičena ne samo zato, ker se je za ustanovitev banke sama najbolj brigala, ker je sama vpisala velik del delnic, ampak v glavnem, ker so

ji tudi drugi pred ustanovnim zborom zaupali tako številno akcijo, da je bila njena legitimacija izven vsakega dvoma. Akcijarji pa izbirajo upravo in ne politiki. Tu nima politika nobene moči, ampak samo večina onih obrtnikov, ki so podpisali delnice in ki so s tem, da so mi jih zaupali pred zborom samo hoteli dokazati svojo željo,

da ostane zavod čisto obrtniška ustanova, kojoj naj upravljajo obrtniki in ne politiki. Tako je in ni drugače!

Piscu »Slovenca« svetujem, da v svoji jezi ne izziya, ker bi me sicer primoral, da načem vprašanja, kojih razpravljanje mu najbrže ne bi bilo preveč prijetno.

Engelbert Franchetti.

Uspehi naše plesalke v Španiji

Prinašamo sliko naše slovenske plesalke Rut Vavpotičeve (na desni) in njene partnerice znamenite ruske plesalke Sonje Gaskelove (na levi), ki žanjeta kot prvi plesalki na trumfahni turneji ruskega umetniškega teatra Kirobok v Španiji večer za večerom viharne ovacije navdušene publike.

Tremotno gostuje Korobok v Madridu in časopisje prinaša entuzijastična poročila in oduševljene kritike. Sliko, ki jo priobčujemo, je prinesel na odličnem mestu že vodilni list v San Sebastianu »La Voz de Guipuzcoa« ob priliki gostovanja družbe v tem najslavnejšem kopaliskem mestu Španije, ki proslavlja obe plesalki v »Los Arlequines« kot »vzor klasičnega baleta« »de gran emocion estetica«. »El Pals Vasco« v San Sebastianu z dne 23. januarja t. l. pa je posvetil

naši plesalki, ki nastopa pod imenom Rut Varja — skoro pol strani slajno risanih impresijonističnih študij slavnega španskega slikarja Fortunata Juliána. predstavljajoče umetnico v raznih fazah njenega indijskega plesa in kjer jo naziva kritik Eduardo Arasa »una maravillosa baratija« (čudovita plesalka). Original pa je poklonil slikar naši umetnici, ki je z največjim uspehi nastopala doslej že razen v San Sebastianu, v Bilbao, Burgosu, Vitoria, v El Principe teatru v Valladolidu, v Salamanci, Zamori in sedaj v Madridu, odkoder se namenja družba v Toledo in Sevillo.

Gotovo so veliki uspehi naše Rutčke v Španiji najlepše vezilo njenemu občinu Ivanu Vavpotiču od njegovi peditsetletnici.

Najlepše maske na Taboru

V blestem slogu zasnovano pustno slavo Sokola I. na Taboru je v sobotni noči zapadlo na moč slajno. Bil je pristen karnevalski metej, v katerem smo pozabili na vse skrbi in brige.

Ze en sam pogled na dvorano te je prepričal, da je Skružny res mojster. Prestavil nas je v Zenevo, kjer sprejemajo z banderami, prapori in pestrobodnimi zastavicami zastopnike vseh držav in narodov, res da prav vseh, kar jih zaslediš v leksikonu in tudi tistih, katerih ni v njem.

Raz lož in galerije sam purpur in zlato v razkošnih preprogah. Bil je edinstven, veličasten pas, ki je objemal prostrano dvorano kakor mogočen pester venec. Valček, charleston, tango, blues in boston, vseeno kaj plešeš, danes je dovoljeno plesati na vse načine, charleston na valček in narobe, samo da se vrtničiš in kolobariš in da končno prideš nekam naprej.

Nagrade so prejeli po dolgih debatah jurorjev od rastoči nervoznosti publike v dvorani in po galerijah: Prvo darilo za naj-

lepšo masko »nočna vešča« je prejela gđ. Uršič Erna, in sicer za izredno enotnost in skladnost njenega rafinirano-elegantnega kostuma, z njeno vnanjo pojavo, harmoničnost v lineamentu ter izbrani skladnost ornamenta in izbranih barv. Drugo darilo je prejela Žužek Amica za njen originalni in istotako elegantni prokostum, z apartno in originalno v harmoničnem, barvnem (črno-belo-rdeče) in arhitektonskem (razdelitev volan) skladu aranžiranimi volani. Ker je prežgadol odšel k'ovni, ki mu je razsodišče hotelo prisoditi nagrado za idejno najbolj »prismuknjeno masko«, je tretjo nagrado prisodilo gđ. Hildi Jansky za njeno dokaj apartno in elegantno Odališko v črnem baržumu s kratkim rdeče-vijoličastim krilcem.

Tudi ta revija mask nam je dokazala, da se okus v Ljubljani od dne do dne boljša.

Ustanovni občni zbor Narodno strokovne zveze

se bo vršil v nedeljo dne 6. marca ob 10. dopoldne v mali dvorani Narodnega doma, I. nadstropje v Ljubljani.

Dnevni red: 1.) Poročilo predsedstva. 2.) Naše naloge in cilji. 3.) Sklepanje o ustanovitvi NSZ. 4.) Volitve a) izvrševalnega odbora, b) upravnega odbora in c) nadzorstva. 5.) Slučajnosti.

Vabimo vse tovariše delegate in zastupnike, da se sigurno in točno udeležijo tega važnega občnega zbora, ki naj bo obenem tudi manifestativno zborovanje narodnega delavstva.

Storite vsi svojo dolžnost in prihitite polnoštevilno.

V Ljubljani, dne 10. februarja 1927.

Rudolf Juvan I. r., predsednik.
Dr. Joža Bohinjec I. r., tajnik.

Alojzij Slanovec †

Včeraj dopoldne je nenadoma preminul v Ljubljani popularni oblastni poveljnik varnostne straže, g. Alojzij Slanovec.

Okrog 10.45 je stal v svojem pisarniškem kabinetu ravno pri telefonu in sprejemal neko poročilo. Sredi pogovora je nenadoma omahnil ter padel brez glasu na tla. V sobi se mudeči okrajni nadzornik g. Gril je onesvješčenemu poveljniku takoj priskočil na pomoč in poklical tudi dva zdravnika, vendar je Slanovec med tem že izdihnil. Podlegel je srčni kapi.

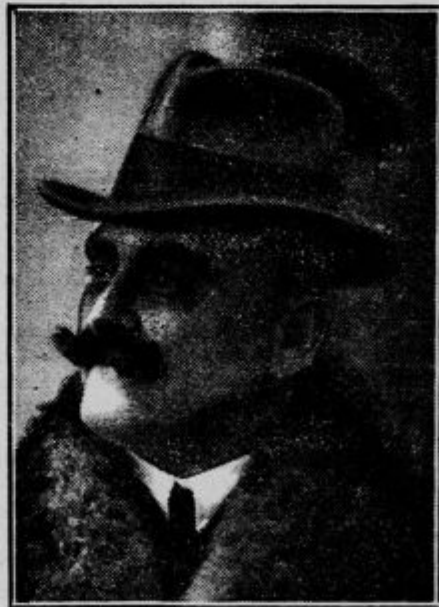
Smrt oblastnega poveljnika varnostne straže je težko zadela celokupno ljubljansko policijo, tako moštvo kakor uradništvo. Pokojnik je bil namreč vedno korekten in dober predstojnik ter vrl tovariš. Odtod tudi veliko spoštovanje, ki so ga imeli vsi do njega, odtod njegova izredna priljubljenost med prebivalstvom. Alojzij Slanovec je bil star 62 let ter je bil rodom ljubljčan. Ko je slegel vojaško suknjo je vstopil leta 1894 v magistratno službo, kjer je ostal do l. 1913. do podržavljenja policije inšpektor mestne straže. V državni službi je bil imenovan za okoliškega nadzornika, nato za kontrolnega nadzornika, tik pred prevratno pa za revirnega nadzornika, dokler ni dosegel z letošnjim letom imenovanja za oblastnega poveljnika.

Pokojnik je bil vedno narodno zaveden mož, ki tudi v času najhujšega avstrijskega terorja ni klonil. Zapušča žalujčo vdovo in 6 otrok. Izbornemu uradniku in plemenitemu človeku blag spomin, žalujočim našim sožalje.

Šestdesetletnica večnega mladeniča

Danes praznuje šestdesetletnico rojstva g. Viktor Tančič, inšpektor pivovarne Union, znan pod imenom »večni mladenič«. Rojen je bil v Smarju pri Jelšah, kjer je bilo tako rekoč tudi rojstvo našega najstarejšega dnevnika »Slovenskega Naroda«. Izdajo sta namreč omogočila njegov stric in oče z večjim denarnim prispevkom.

Morda nima v Sloveniji nihče toliko osebnih znancev in prijateljev kakor

g. Tančič. Povsod ga imajo radi zavoljo njegove koncilijantnosti, njegovega humorja in tenorja. Kot šestdesetletnik je še vedno mladeničko čil in živahen tako telesno kakor duševno. Vsako družbo spravi v dobro voljo in smeh — razen če ni siten kakor pravi Strajzlava Pepca — in če še zapoje s svojim prijetnim in močnim tenorjem svojo najljubšo pesem: »Kar sem rekel, to sem storil: ledig sem ostal«, ter se pri tem udari na svoje močne prsi, tedaj imamo pred seboj pravega mladeniča kakor je edini mogoč le g. Tančič.

Zelo priljubljen je tudi v lovskih družbah, zato je tudi že več let odbor-nik »Slovenskega lovskega društva«, agilen, delaven in požrtvovalen zlasti

pri aranžiranju lovskih razstav in plesov.

Ima godine, toda na napore love hodi z večjo čilostjo kot marsikateri njegov dvajsetletni lovski tovariš.

Njegovi prijatelji in znanci mu k šestdesetletnici ne želimo drugega kakor, da bi še leta in leta naprej ostal naš večni mladenič!

„Lažna sramežljivost“

(Falsche Scham)

Pozor! Ločene predstave! Pozor! Dnevno ob 4. in 8. samo za dame! Ljubno ob 6. in 9. samo za moške! Kino »Dvor« - Telefon 397.

Premogar Matiček...

Ljubljana, 28. februarja

»Tak, Matija, ali že spet delaš, že spet garaš? Pa zopet tam, kjer ni treba, kakor bi ne smel, če bi bil pošten človek!«

Besede so padale kakor tolkač na uboga Matijo, ki se je oziral za glasom izza kupa premoga na kolodvoru in poblingljal z že napolnjenim vrečo. Skušal je zasukati glavo nazaj, pa je bil trd v celo telo in je stal kakor ukovan. Dvigniti ni mogel ne desne ne leve noge, le oči so se mu sukale v jamicah, ter švigale iz kota v kot.

Nenadoma pa je Matija začul za hrbotom hiter korak in to mu je šele dalo moč, da se je instinktivno sklonil; toda pomagalo ni nič, stražnik ga je že držal za vrat.

Matija, ki je znan kot notoričen tat premoga na kolodvoru, je bil radi tega prestopka aretiran že petnajstič in je tako doživel majhen jubilej.

»Uh, ali me pa preganjate!« se je potožil Matiček na policiji in si v zadregu vihal že sive kaste brke. — »Ja, Matija, saj nas poznate, da mi ne odjenjamo, boste morali že vili!« — Matija se je pogladil po čelu, kakor da premišljuje, ali se splača odgovoriti na to, potem pa je napravil obraz, da je bilo čitati: »I, saj tako veste, da si ne dam ničesar dopovedati!«. — »Saj v hlevu na Kodeljevem, kjer spite, menda vendar ne kurite, pa spravljate premog domov!« Matija tudi na to ni dal določnega odgovora, marveč ga je zavil v strašno važen, vsebine polni: »Hm!« — »No, Matija, kar povejte, da oddajate premog drugim ljudem in ga pretvarjate v »fraklje!« Žganje, žganje, ah, kako to praska, pa ne samo po grlu, tudi na česti!« Matija se je zasmejal in jel postajati po teh besedah zgovoren. — »No, pa naj bo, res ga včasih rad stisnem merico ali pa dve! Sicer pa mi je vseeno, če me zašijete. Tudi mi je vseeno, ali spim na sodnji ali pa v Kodeljevem hlevu, saj tamkaj zadnje noči tako komaj vzdržim. Veste, meni, ki sem pošten, gospodar že dovoli, da prenočujem tamkaj, ker se zavalim v slamo. Toda zadnji čas so se navadili tudi drugi, ki pa se skobacajo v seno, česar pa gospodar ne trpi. Saj pride kar po dvalet tistih mladih, ki pripeljejo s seboj tudi ženske. V »luknji« na sodišču, verjemite mi gospodje, je več miru in ni takega življenja!«

»A tako, a tako?«, so se čudili gospodje na policiji. »No, potem pa kar pojdit s temle gospodom stražnikom in spočijte se!« »Pa pozdravljeni!« se je nasmehnil Matija resignirano, obrnil hrbet in odkrival skozi vežo in usmeril v spremstvu stražnika korak na cesto proti justični palači.

Najboljša med najboljšimi

Napisi na ploščah

prevlečeni z radio-tinkturo, morejo se čitati tudi ponoči. — En primer.

Skupina s sijajno uspelega »plesa v slovanskih narodnih nošah«, ki ga je priredila »Jadranska Straža« pretekli četrtek v Ljubljani.

Domače vesti

* **Diplomski izpit na ekonomski komercialni visoki šoli v Zagrebu** je položil dipl. merc. gosp. Franjo Tavčar, rodom ljubljanc, sedaj uradnik Narodne banke v Mariboru. Čestitamo!

* **Liga za pravice državljanov** v Beogradu je bila v nedeljo prva skupščina Lige za obrambo državljanov pravic in za podporo žrtve reakcije. Za predsednika Lige je izvoljen odvetnik Jov. Grebenac, v izvrševalni odbor pa: bivši minister za socialno politiko dr. M. Jovanović, književnik dr. M. Bogdanović in novinar Gojko Samardžić. Skupščina je razpravljala o načinu razširjenja organizacije po pokrajinah.

* **Beograjski Rdeči križ** v nedeljo je bila glavna skupščina beograjskega Rdečega križa. Izvoljena je bila glavna uprava s polkovnikom Stanjem Ristićem na čelu. Skupščina je odposlala udanostne pozdrave kralju, kraljici in prestolonasledniku. Odobren je proračun v znesku 735.000 Din.

* **Poziv rekrutov v letu 1927.** Dne 14. marca ob 8. jutraj se morajo prijaviti rekruti rojeni 1906 in starejši, ki so bili rekrutovani in usposobljeni v 1926. in 1927. letu radi nastopa kadrovske službe in sicer v štabu komande ljubljanskega voznega okruza, kasarna Vojvode Mišića-vrhod od Pražakove ulice ali od Tabora. Na odsluženje kadrovske roka bodo naznačene dne odpravljene s transportom rekruti sledečih vrst orožja: Konjenice kraljeve garde, artiljerije kraljeve garde, konjice, konjički pionirji, konjički telegrafisti, poljska artiljerija, gorska artiljerija, havbička artiljerija, težka armilska artiljerija, pionirji, pontonirji, reflektorji, železniška komanda, vozači, telegrafisti, marveni, bolničarji, pekarji, I. partija mornarice in I. partija letalcev. Za prednje edinice se je pozvalo tudi nekoliko rekrutov rokodelcev iz pešadije. Ostali rekruti, ki so bili rekrutovani za pešadijo, se bodo pozvali tako, da se javijo za nastop kadrovske službe dne 27. marca ob 8. uri istotam, oni za avtomatizacijo dne 19. aprila. Za slučaji, da kak rekrut ne dobi pravočasno poziva, mu naj ta oglas služi v ravnanje. Prednji poziv velja samo za one rekrute, ki so domovinsko pristojni v območju srezkega poglavarja: Ljubljana okolica, Kranj, Radovljica, Kamnik, Novo mesto, Kočevje, Logatec in mesnega magistrata Ljubljana. Vse rekrute se opozarja, da se prijavijo pravočasno, trezni in toplo napravljeni in obuti.

* **Himen.** Dne 27. februara se je poročila gospodična Anica Lapajne, hčerka znane ugledne trgovke gospe Ane Lapajne z gospodom Kröllom, stavbenikom v Celovcu. — Včeraj se je poročil v Ljubljani avskultant g. Branko Goslar z gđ. Vido Savnik, hčerko bivšega finančnega nadsvetnika g. Angela Savnika. Bilo srečno! 335

* **Smrtina kosa.** Včeraj jutraj je preminil v Ljubljani g. Ivan Podržaj, oče našega glavnega urednika g. Ivana Podržaja. Pokojnik je bil zelo agilen društveni delavec in ljubezniv človek, ki je vžival spoštno spoštovanje. Pogreb bo jutri ob 2. popoldne iz Streliške ulice 6. — V Vel. Laščah je umrla po dolgi bolezni gospa Marija Droganec, roj. Pavčič. Pogreb bo danes, ob 10. dop. V nedeljo je umrla v Leonišču v Ljubljani gospa Pavla Jasko, roj. Stenovec, trgovka v Železnikih, mati g. dr. Josipa Jaska. Blag himn spomin, žalostnim naše sožalje!

* **Na zborovanju društva meščanskošolskega učitelstva v Sloveniji**, ki je bilo v soboto, dne 26. februara v Ljubljani, je bil soglasno sprejet predlog, naj se javno pozove gg. velika župana ljubljanske in mariborske oblasti, da preiščeta, kdo je kriv, da se učitelstvu na meščanskih šolah v teh dveh oblastih že od 1. aprila 1926. dalje ne izplačujejo nagrade za nadure. Učitelstvo meščanskih šol je dolžno glasom posebnega pravilnika, ki ga je izdalo ministrstvo prosvete, prevzeti v slučaju potrebe poleg maksimalnega števila obveznih ur še 6 prekomernih ur na teden proti določeni nagradi. V vseh pokrajnih naših državah, kjer so meščanske šole, se nagrade za nadure učitelstvu redno izplačujejo, le v ljubljanski in mariborski oblasti ne. Vsa tozadevna posredovanja so ostala dosedaj brezuspešna. Znano pa je, da dobivajo učitelji ženskih ročnih del na nesistemiranih učnih mestih redno svoje prejemke iz proračunske postavke, ki je določena tudi za plačevanje nagrad za nadure na meščanskih šolah. Zakaj se ne izplačujejo iz te postavke tudi nagrade za nadure na meščanskih šolah? Če je ta postavka prenizko odmerjena, naj bi se bilo izplačevalo nagrade za nadure vsaj toliko časa, dokler bi bilo to mogoče.

* **Razpis natečaja.** Razpisne se služba pogodbenega poštarja pri pošti Dvor (IV-2). Jamčevina 600 Din. Letni prejemki: redna plača 4900 Din, doklada (50% redne plače) 2400 Din, za brzojav 240 Din, za prenašanje pošte 3640 Din. Prošnje s prilogi naj se pošljejo na pošto ravnateljstvo v Ljubljani do 15. marca. Med prilogi mora biti tudi potrdilo krajevnih oblasti (županstva), da ima prošilec zagotovljene prostore za pošto kakor to določa čl. 16. pravilnika o pogodbenih poštarjih.

* **Delojemalcem z večjim številom namencev!** Da Okrož. urad za zavarovanje delavcev podrobneje seznani delodajalce, delavske zaupnike in druge funkcionarje z nalogami in koristimi preventivnega zavarovanja, t. j. preprečevanja nezgod in obolenj, priredi v nedeljo dne 6. marca ob 10. dopoldne v dvorani na Miklošičevi cesti št. 20. predavanje. 1.) O pomenu zdravstvenih in varnostnih naprav v obratih za preprečevanje nezgod in obolenj. 2.) O obratni higieni in interesa delodajalcev ter občin na zdravstvenih napravah. 3.) O vplivu pomembnih varnostnih naprav na nezgodne slučaje. Kakšne nezgode nastajajo, kako in zakaj.

* **Nadaljni trije učni tečaji na srednji vinarški in sadlarski šoli v Mariboru** se vrše zaporedoma pet dni, t. j. od 8. do 12. marca in sicer: I. dne 8. marca (torek) o trsnih rezi in o grozdnem suhaču; II. dne 9. marca (sreda) o cepitju in trsnarstvu; III. od 10. do 12. marca (četrti petek in sobota) o kletarstvu. Pouk obsega predavanja in razkazovanja z vajami. Začetek vsak dan ob 9. uri. Vinarji in njih odrasli otroci oba oba spola se naj tečajev udeležijo v obilnem številu. Pismene prijave sprejema direktorja navedene šole. Siromašni udeleženci tridnevne kletarske tečaja dobe denarne podpore, ako predlože uradna potrdila svoje občine o siromaštvu. — Direktor Andrej Zmavc.

* **Črno boo** je pozabila neka oseba v nedeljo, 27. februara v vlaku, ki je pripeljal jutraj ob 7.30 v Ljubljano. Vlak je nadaljeval vožnjo proti Mariboru. Najditej naj pošlje boo proti primerni nagradi na upravo »Jutra« ali na naslov A. Korbar, Ljubljana, Bežigrad št. 14.

* **Dva velika požara v Dalmaciji.** V soboto ponoči je požar ugnil v Splitu hišo rodbine Matevič v bližini narodnega gledališča. Škoda čemijo na 100.000 Din. Split-skim gasilcem se je z največjim naporom posrečilo požar lokalizirati. Istočasno je divjal velik požar v bližnjem Trogiru. Ogenj je nastal v skladišču tvrdke Pasini & Tirani. Zgorelo je 15 vagonov razne bombaževine in 150 vagonov olja. Škoda znaša 2 milijona dinarjev.

* **Lov za tihotapce tobaka.** V Dalmaciji se vedno bujno cvete tihotapstvo s tobakom, dočim je na severnih mejah proti Italiji že povsem ponehalo. Organi finančne kontrole so v soboto zaplenili 250 kg tobaka, ki so ga skušali tihotapci iztihotapiti iz Trogira v Split.

* **Drugi »Količjski karneval«** bo danes 1. marca v salonu pri »Levu«. 1333

* **Tkanina »Eternum«**, glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved, manufaktura Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7.

* **Calderara mlo** za britje je v kakovosti neprekoslivo. 60

„Lažna sramežljivost“

(False Scham)

Pozor! Ločene pred vel Pozor! Dnev. ob 4. in ½ 8. samo za dame! Dnevno ob ½ 6. in 9. samo za moške!

Kino »Dvor« - Telefon 397.

Iz Ljubljane

u— **Obasni savez dobrovoljcev za Slovenijo** sklicuje svoj redni letni občni zbor za soboto 12. marca ob pol 8. zvečer v restavraciji Ljubljanski dvor. Ker so na dan nem redno važne točke, prosijo, da se udeležijo vse tujakinske članstvo. — Odbor. 342

u— **Višji kapelnik dr. Josip Čerin šestdesetletnik.** Koncem marca praznuje kapelnik dr. Josip Čerin svojo 60. letnico. Dr. Čerin stoji v našem glasbenem življenju na odličnem mestu in to kot dirigent in glasbeni zgodovinar. Po prevratu je z neizmerno energijo in neumornim delom ustanovil Musiko dravske divizijske oblasti, katero je dvignil in izpopolnil na nivo simfoničnega orkestra. S tem orkestrom je priredil, četudi dostikrat pod najtežjimi okoliščinami, iz za prevrata celo vrsto simfoničnih koncertov. Dr. Čerin je pa delaven tudi kot glasbeni znanstvenik in velike važnosti je njegova študija o Trubarju in njegovih sodelovalcih, s katero je razkril vire melodij Trubarjevih pesmaric. Ob priliki svoje 60. letnice bo izvajal dr. Čerin dne 19. marca IX. Beethovenovo simfonijo.

u— **Redne vaje orkestralnega društva Glasb. Matic** se tekoči teden ne vrše ker je del članov zaposlen pri skušnjah za Beethovenovo simfonijo pod taktirkami gg. opernega ravnatelja Polića in višjega kapelnika dr. Čerina. Dan prihodnje redne vaje priobčimo pismeno. — Odbor.

u— **Masarykovo slavnost** priredi v nedeljo 6. t. m. na predvečer rojstnega dne prezidenta češkoslovaške republike Jugoslavije, češkoslov. Liga v veliki dvorani »Kazina«. Na programu je: Govor društvenega predsednika g. dr. Kramerja in g. konzula dr. Resla, deklaracija, izbrane glasbene in pevske točke itd. Začetek ob pol 21. Na to prireditev že danes opozarjamo naše občestvo. Našejam se, da bo ta prireditev imela prav številni poset.

u— **Ciril-Metodovi podružnici šentpeterski imata** dne 7. marca ob 20. v gostinskih prostorih g. L. Zupančiča, Ahacileva cesta 15, občni zbor. Vsi prijatelji družbe se vabijo k množičnemu udeležbi.

u— **Šentjakovski gledališki oder** vprizori v soboto 5. in nedeljo 6. marca ob 20. zvečer burko »Vražji Rudi«. Vsebina burke je vzeta iz podeželskega uradniškega življenja na davkarji, kjer je vse polno klečepalcev, ki se vedno prilagodijo vsem izpremembam. V burki briljira uradni sluga Mišar s svojim humorjem.

u— **O Burmi (Siannu)** bo predaval v anglež kem jeziku Mc. Cowel danes ob 3. na univerzi. Vabljeni vsi!

u— **Policijske prijave.** Od nedelje na podjedek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 tatvini, 1 vlom, 1 prestopka kaljenja nočnega miru, 1 nezgoda o pijanosti, 2 plesni prireditvi brez dovoljenja, 1 prestopka prekoračenja policijske ure, 2 prestopka boje po železnici, izguba psa, 1 prestopka izvajanja in 8 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretaciji sta bili izvršeni 2 in sicer obe radi tatvine.

u— **V zmedenosti v smrt.** Naše nedeljsko poročilo o tragični smrti Frančiške Volan pod gorenjim naslovom popravljamo v toli-

ko, da je Frančiška Volan skočila z balkona III. nadstropja in ne z II. nadstropja. Kakor nam njen soprog sporoča, je pokojnica storila ta usodopolni čin iz obupa in žalosti. Enako ne odgovarja resnici, da je pokojnica že lansko leto nameravala skočiti skozi okno. Pogreb pokojnice bo danes v torek ob 2. popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče Sv. Križa.

u— **Oj ta nesrečni predpust.** Mlada in lepa Poldka C. je letošnji predpust pošteno izrabila. Uhajala je skoro sleherni dan od doma in neredko celo »pozabljala« domov spat. Poldka se je rada lepo oblačila in treba je bilo zaslužiti denar, četudi s prodajanjem lastnega telesa. V nedeljo ponoči je zopet uživala prepovedano ljubezen v nekem hotelu, ko je nenadoma potrkal na vrata mož postavte kateremu se je preplašen parček moral odzvati. Poldka je ronala seveda na policijo, kjer se je izkazalo, da jo je pust prav nesrečno pobodel, kajti radi boleznj bo morala v bolnico.

LETOŠNJI PREDPUST ZAKLJUČI na pepelnico sredo špeciijalna slanikova pojedina v restavraciji »Ljubljanski dvor«

Koncert salonskega orkestra. Vstop prost Specialitete raznih morskih rib, školjk in pajkov Odprto do 3. ure jutraj.

u— **Predrzen vlomilec.** V nedeljo zvečer okrog 19. ure je razbil neznan vlomilec na oknu in v vratih kuhinje poslovojdje N. Lupa Pred škofijo št. 20 v II. nadstr. dve špi ter skozi odprto izveklel na mizi se nahajajočo železno kaseto, za katero je menil, da vsebuje denar. Vlomilec je kaseto razbil. Ker pa ni prišel na svoj račun, je pustil razbito blagajno na stopnicah v I. nadstr. in pobegnil. Vlomja je osumljen okrog 20 let star mladenič majhne postavbe oblečen v črno sakno, ki ga sedaj zasleduje policija.

u— **Najdena ura.** V neki luknji v Zvonarski ulici je našel Stanislav Kratochvil pred dnevi uro budilko, ki jo je tamkaj odvrzel bržkone neznan tat. Kratochvil je uro izročil na policijo kjer jo dobi lastnik zopet v last.

u— **Navihani družabnik.** V kavarni Merkur je pred dnevi zmanjkala v družbi podporučniku L. N. težka srebrna doza. Oškodovanec je tavino takoj opazil, vendar ni mogel uzmotivca eruirati. Predvčerajšnjim pa se je neprevidni tat, ki je potreboval denar izdal sam. Vedno vesel in zabavni Jože T. je ustavlil na promenadi nekega svojega znanca, izveklel dozo in mu jo ponudil v nakup za 500 Din. Njegovo ponudbo je znanec odklonil, kajti v ponujanju dozi je spoznal podporučnikovo last. Predno je Jože nato mogel priti do denarja, ga je že pograbil stražnik ter ga povedel v rdečo hišo na Bleiweisovi cesti.

u— **Pevski odsek »Grafika«** v Ljubljani se tem potom zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli pripomogli k lepo uspelemu III. zabavne mu večeru. Posebno se zahvaljuje vsem uredništvom ljubljanskih dnevnikov in ostalih časopisov, ki so v izdatni meri pripomogli k uspehu, dalje litografičnemu zavodu Čemažar & drug za efektivne brezhibne plakate, Zadržni tiskarni za lepo izdelane plesne rede ter vsem ostalim tiskarnam za njih darila. — Odbor.

u— **V Sokolskem domu** na Viču nočoi valčkov večer. Dekoracije velike sobotne maskearde ostanejo. Jazz-Band. Dostojne maske dobrodošle.

u— **Običajna maskearda K. K. »Triglav«** se vrši danes. Maske darilo. Začetek ob 7. konec ob 4. jutraj. 345

u— **Volna — bombaž** za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri PRELOGU, Ljubljana, Stari trg 12 in Zidovska ulica 4. 93

u— **Domača plesna veselica** se vrši danes v torek na Strelišču Pod Rožnikom. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina prosta. 327

u— **Srajce za gospode** 30% ceneje P. I. Goričar, Sv. Petra cesta 29. 336

u— **Namočena polenovka** v gostini pri Bobenčku. 338

u— **Pustni tingl-tangl** danes na pustni torek Arena Narodnega doma ob 20. ure naprej. Maske, jazz-band, ples do zore. Vstopnina 10 Din. 344

u— **Valčkov ples** prirede danes dne 1. marca mesarski pomočniki Zadrage mesarjev in prekajevalcev na Taboru. Dostojne maske dobrodošle. Začetek ob 8. uri. Vstopnina 15 Din. Vozovi električne železnice bodo postajali na ovinku Sv. Petra ceste in Škofje ulice. — K obilni udeležbi vabi — Odbor 306

Ob:

4, 7, 9¹⁵

se vrše predstave velikanskega BI-SCOT-filma (32 dejanj).

Elitni Kino Matica

Najcenejša zbirka klasičnih in modernih skladb za klavir:

Corona-Collection, vsak zvezek 10 Din

92 Matična knjigarna, Kongresni trg.

Da se Vam ne vrine

slabše blago, zahtevajte povsod »Van Kaster« kakao v zavitihih z etiketo zaprtimi.

Danes zadnji dan

Fantom ženskega kopališča.

Film kakor ustvarjen za pustni torek. V glavni vlogi Reginald Denny. Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri. Kino Ideal.

Iz Maribora

a— **Prosta stanovanja.** 1.) Gregorčičeva ulica št. 4/II. 3 sobe, kuhinja in pritlikline od stranke Peter Kosič. 2.) Koroška cesta 18 na dvorišču, 1 soba, kuhinja in pritlikline od stranke Alojzij Weizler. 3.) Linhartova ulica št. 14 v podstrešju, 1 soba, kuhinja in pritlikline od stranke Terezije Metzinger. 4.) Zidovska ulica št. 5 v podstrešju, 1 soba, kuhinja in pritlikline od stranke Ferdo Šlik. 5.) Krčevina, Aleksandrova cesta št. 146 v podstrešju, 1 soba s štedilnikom od stranke oziroma hišne poselstnice Stefanije Koren in Terezije Pavel.

a— **Otroško rajanje.** Včas Mariborčani prav lepo skrbijo za razvedrilo naših malčkov. In to je potrebno, zlasti pozimi, ko se mladina ne more razigrati v zelenju proste narave. V nedeljo popoldne smo imeli že drugo otroško maskarado, ki jo je vzorno aranžirala »Hazena-Maribor« pod vodstvom ge. dr. Ravnikove. Marljivo ji je bil ob strani urednik Cizelj in drugi gospodje sportniki. Popoldan je bil izredno ljubeč in dvorana Narodnega doma ravno zadosti prostorna da so lahko malčki razposajeno rajali ob zvokih dijaškega orkestra g. Nerata so se sukale po dvorani pestre mlade Japonke, gžbene Hrvatice, bele in rмене drobčkane bebičice, škrateklni. Za smeh sta skrbela posrečena Pat in Patachon, za umetniški užitek pa glebni harmonikar in nič starejši metuljček, hčerka godbenika Silbersteina, ki je tudi mladino očarala s svojim plesom frfotajočega metuljčka. Tudi publike je bilo mnogo in vsi smo se divili našim mladim umetnicam plesalkam, posebno tudi Hrvatcam. In prav, da ni bilo preveč programa tako, da so mladi škrateklni čisto sami rajali po mili volji. Revnejše je društvo iz dohodkov maskerade se brezplačno pogostilo in tako so bili vsi zadovoljni in veseli pustne nedelje v Narodnem domu.

a— **Obsodba v mariborski poštni tatvini.** Svoječasno smo poročali, da je bila izvršena 23. decembra med prevažanjem pošte iz nagdalskega predmestja v mariborsko glavno pošto drzna tatvina. Izginilo je 5500 Din v gotovini in 12 priporočenih pismem. Sledovi za storilcem so bili dolgo časa skriti. V časopisih so se pojavljala čudna pisma, ki bi naj bila obrezuspešila zasledovanje storilca. Čez nekaj časa so našli pošto vrečo v Dravi. V vreči je bilo še 12 priporočenih pismem in pa ovoj denarnega pisma, denarja samega pa ni bilo več. Aretiran je bil poštni sluga Ivan Povh, ki je prevažal pošto. Tatvino pa je odločno tajil. Vršili sta se že dve razpravi, pri katerih je bilo za silišanih nebroj prič. Včeraj pa je bila končno izrečena razsodba, v kateri je bil Povh obsojen na 6 mesecev težke ječe in spoznan krivim na izvrševanju predmetne tatvine.

a— **Intimno Masarykovo proslavo** priredi v nedeljo 6. t. m. v dekliski šoli v Cankarjevi ulici ob 10. mariborski češkoslovaški klub. Predavanje o Masaryku bo imel predsednik kluba g. svetnik Knop. Nastopijo tudi gojenci češke šole. Vabljeni so vsi prijatelji Čehoslovakov, zlasti pa člani JČL.

a— **Jugoslov.-češkoslov. Liga.** V četrtek točno ob 18. zadnji sestanek odbornikov pred občnim zborom v Grajski kleti. V soboto 5. t. m. ob 20. pa je v mali dvorani Narodnega doma letni občni zbor Lige, h kateremu so že javljeni tudi zunanji gostje. Udeležba članov obvezna, pričakujemo pa predvsem tudi prijateljev JČL.

a— **Poskušen samomor.** V mariborsko bolnico so pripeljali 25 letnega delavca Karla Ozvalda od Sv. Lenarta v Slovenskih gorah. Vso pustno nedeljo je popival. Ko je prišel v pondeljek zjutraj domov, se je ustrelil s samokresom v glavo. Ozvald se bori s smrtjo v bolnici.

a— **Predpustni krvavi pretepi.** Iz St. Ilija so pripeljali v mariborsko bolnico 56 letnega delavca Karla Škerja, uslužbenega pri veleposelniku Baumanu. Med prepilom ga je drugi Baumanov uslužbenec z nožem zabodel v pljuča. — Iz Marije Snežne ob Muri pa so pripeljali 25 letnega posestnika Martina Seta, ki je bil z bratom na prejšnjo gostje. Po preveč zaužitem alkoholom sta se brata doma stepla in je brat brata tako oklal na glavi in levi roki, da so ga skoro nezvestnega in težko poškodovanega prepeljali v bolnico.

Iz Celja

e— **Gremij trgovcev v Celju** naznanja vsem gospodarskim krogom v Celju in celjski okolici, da se je moral na 1. marca določiti uradni dan referenta zbornice preložit na torek 8. marca. Vršijo se bo v ravnateljiski sobi Prevozne družbe (poslojpe carinarice). Savinjsko nabrežje št. 7, od 8. do 12. ure dopoldne.

e— **Odvetnik dr. Al. Gorican** v Celju je preselil svoje odvetniško pisarno v prostoro Narodnega doma. 339

e— **Skočljivo predavanje,** ki ga priredi Turistovski klub »Skala« v mestnem kinu, se vrši dne 3. marca ob 4. pop. za dijak z znižanimi cenami, ter ob pol 7. za ostale. Na predavanje, ki bo pokazalo preko 80 krasnih slik iz naših zasneženih planin ponovno opozarjamo vse občestvo. Fotografirni posnetki naših Skalašev so bili dosedaj povsod sprejeti s posebno pohvalo. Motivni načini življenja so tudi iz umetniškega stališča dovršeni in kažejo visok napredek v fotografiji sploh, za kar gre fotoamaterjem Tur. kluba »Skale« vse priznanje. Celjani-planinci ne zamudite izredne prilike udeležiti se zanimivega predavanja!

e— **Sestanek krajevnega org. SDS v Celju** ki se vrši vsako sredo, ta teden zaradi množičnih drugih prireditev odpade.

e— **Predavanje v Celjskem domu.** Kulturno društvo »Svoboda« priredi v četrtek dne 3. marca ob pol 20. uri v mali dvorani Celjskega doma javno predavanje o »Fordu in marksizmu«. Predaval bo g. dr. H. Tuma iz Ljubljane. Po predavanju diskusija.

e— **Žalanci so nameravali prirediti** na pustni torek popoldne pester in originalen sprevod po celjskih ulicah. Sprevod naj bi predstavljali rusko svatbo. Udeleženci, ki bi bili kostimirani v ruske narodne kostume, bi se vozili po mestnih ulicah v slikovitem sprevodu na 15 avtomobilih. Kot častno spremstvo bi jездilo pred tem sprevodom 50 konjenikov, ki bi bili istotako oblečeni v ruske narodne kostume. Sprevod naj bi bil spremljal ruski narodni balalaika orkester. Prireditev, ki je bila po plakatih že razglašena, je vzbudila v Celju splošno pozornost ter se je vse ljudstvo že iskreno veselilo, da vidi že vendar enkrat po dolgih letih prizor slovanskega narodnega življenja na celjskih mestnih ulicah. Kakor pa smo v večernih urah zvedeli, je srečno poglavarstvo v Celju prireditev prepovedalo.

e— **Sokolska maskarada v Celju** je v nedeljo, dne 27. t. m. zvečer napolnila vse prostore Celjskega doma s pestro razposajeno množico. Nešteto okusnih mask je le okrašenih prostorih vzbujalo pozornost in občudovanje. Prireditev je potrdila starševska sokolska maskarada v Celju ter v bližnji in daljši okolici. Zborani so bili vsi, ki upoštevajo in cenijo pomen razvoja Sokolstva na celjskih tleh.

e— **Gibanje srednješolske mladine.** V nedeljo, dne 27. februara se je vršil v celjskem Narodnem domu III. pokrajinski zbor Zveze jug. srednješolskih druženj za Slovenijo v Ljubljani. Na tem zboru so se pred vsem uredile vse priprave za glavni zbor v Mariboru. Med drugim se je tudi sklenilo, da bodo napredni dijaki prirejali izlete na deželo, se zbrali na gotovem kraju, taborili in si pripovedovali o vtihih, ki so jih dobili. Ob 4. uri se je vršil skupni sestanek vseh druženj, ki ga je priredila »Sloga«. Tovariši Pandič je navdušeno deklariral Grudnovo »Tržaškim bratom«, tovariš Javornik pa predaval o staroslovenski demokraciji. Sledila je deklaracija prvošolca Raiča Gangli »Peter Mrkonjić«. Nato je čestovno deklarirala tov. Peričeva Šantičeva »Ostajte ovdje«. Predsednik župe tov. Koblica je podal poročilo o stanju druženj. V Ljubljani je »Preporod« in »KNUN« v Mariboru »Napredek«, v Celju »Sloga« in »Korotan« in »Prosveta« v Novem mestu. Pristopil pa je tudi dijaški odsek »Sokolov« v Kranju. V kratkem se bo organiziralo tudi še Kočevje, Ptuj in Murska Sobota. Akademik g. Černež je podal kratko poročilo o stanju akademskih druženj. Vršil se je tudi šahovski turnir med »Slogo« in »Preporodom« na 8 deskah. »Preporod« je dobil 6 partij, »Sloga« 2. Od Preporodašev, ki so večinoma člani šahovskega kluba, se je posebno odlikoval tov. Rupnik. S tem je bil zaključen lepo uspeš III. pokrajinski zbor.

Nedosegli-a
Eau de Cologne Chypre
Bourjois - Paris

Iz Trbovelj

t— **Uradni dan okrajnega glavarstva** se bo vršil danes v Trbovljah.

t— **Občni zbor gasilskega društva** v Trbovljah je sklican za 6. t. m.

t— **Novi volilni imeniki so izgotovljeni** in se vabijo vsi volilni upravičenci, da pogledajo ali so v njih vpisani. Ker se industrijska podjetja niso popolnoma uklonila navodilom, ki jih je izdala občina pod pretjo kazni, če se ne bodo po njih ravnali, je bati, da so novi volilni imeniki prav tako nepopolni, kot so bili stari.

t— **Veseli pustni karneval.** V nedeljo so se vršile številne pustne veselice v Trbovljah in v Hrastniku. Ena najbolj elitnih maskerad je bila sobotna in Sokolskem domu. Nekateri dame in gospodje so se odlikovali po zelo izvirnih maskah. Imed več jih maskard, ki so prijavljene za danes, cmenjamo ono v hrastniškem Narodnem domu.

t— **Podružnica Zveze slov. vojakov** v Trbovljah je prejela kot prvo svoto za svoj podporni fond, namenjen vdovam in sirotam, 700 Din iz veselice pri Fortegu.

t— **Kulturno delo Narodnega doma.** Predstava »Edinosti« v Narodnem domu v Hrastniku pod režijo Antona Veleja je bila prav dobra. Če upoštevamo, da so nekateri igralci prvič nastopili. Zanimanje za kulturne filme v zvezi s predavanjem se lepo stopnjuje. Za »Fordove tovarne« so se zainteresirali predvsem delavci, medtem ko so »Spolne bolezni« privabile najširše sloje. Predavanje o spolnih boleznih se je vršilo dvakrat: najprvo za ženske in potem za moške. Obakrat je predaval dr. Vrtovec od drzavneva higijskega zavoda v Ljubljani. V kratkem se obeta operetni večer, ki ga bodo priredili člani Narodnega gledališča v Ljubljani.

t— **Prvo posestvo na javni dražbi.** Za

Najsijajnejšo izbero najnovejših modernih damskih svilenih klobukov

po Din 100'—, 110'—, 120'— in naprej

priporoča modni salon Z. MAHNIČ-GORJANC, Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 19.

Vsa popravila in moderniziranje izvršuje na kulantneje.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Šah

Šahovski veleturnir v Newyorku

SESTO KOLO

V nedeljo se je pričel drugi turnus tega znamenitega turnirja, oziroma šestega kola. Capablanca prvi, drugi pa Marshall.

Naš prviak dr. Vidmar se je zopet srečal s Spielmannom. Partija je končala remis.

Partija Niemcevič-Aljehin je bila prekinjena.

Stanje po VI. kolu: Capablanca 5, Niemcevič 3 in pol (1), Aljehin 2 in pol (1), Vidmar 2 in pol, Spielmann 2, Marshall 1 in pol.

„Lažna sramežljivost“

(Falsche Scham)

Pozor! Ločene predstave! Pozor! Dnevno ob 4. in 7.8. samo za dame! Dnevno ob 1/2 6. in 9. samo za moške!

Kino „Dvor“ - Telefon 397.

Sport

Tekma v smučskih skokih za državno prvenstvo

Državni prvak Joško Janša (Ilirija)

Ob zelo neugodnih vremenskih in snežnih razmerah, toda ob mnogo večjem zanimanju naših sportnikov kot doslej, se je v nedeljo vršilo v Mojstrani tekmovalne v smučskih skokih za državno prvenstvo. Južno vreme, ki je vladalo tudi v Mojstrani je povzročilo, da sneg ni bil ravno najprikladnejši za to važno tekmo. Radi tega naši skakalci niso dosegli onih skokov, kakor se je pričakovalo. Vendar pa je bila tekma, zlasti za one, ki so prvič videli smučske skoke, prav zanimiva.

Za tekmovalje se je prijavilo 11 skakalcev, med njimi en Zagrebčan in dva Celjani. Zelo razveseljiv napredek je pokazal naš smučarski prvak na dolge proge Joško Janša (Ilirija), ki si je tudi v tej panogi smučarskega sporta priboril državno prvenstvo za leto 1927. Najdaljši skok, ki ga je dosegel brez padca je znašal 18,5 metra. Poleg njega se je odlikoval član ljubljanskega Hermesa Subert. Samo ta dva sportnika sta izvajala vse skoke brez padca. Kot tretji je bil klasificiran Skalaš Golob, kot četrti pa Kveder (Skala). Najdaljši skok, ki se je dosegel v nedeljo, je znašal 24 m.

Po tekmi je predsednik JZSS dr. Souvan razdelil tekmovalcem vseh letošnjih svetovnih tekem darila. Za popoldne so bile projekcije razne ture na smučeh v okolico Mojstrane, ki pa so morale radi dežja izostati.

Zadnje nogometne tekme

BEograd: V soboto in v nedeljo je dunajski Wacker gostoval v Beogradu. Prvi dan je po ostri borbi zmagal proti Jugoslaviji 2 : 1 (1 : 1), drugi dan pa ga je BSK porazil 3 : 2 (2 : 1). Niti BSK niti Wacker v nedeljo nista pokazala dobre igre. Zlasti Wacker je igral brez vsakega sistema, morda radi tega, ker je manjkal v moštvi izborni srednji krilec Resch. Prvi gol za BSK je bil avtogol Wackra. Za BSK sta strelala Marjanović in Dragičević.

ZAGREB: Finalni tekmi za pokalni turnir na igrišču Concordije sta bili radi slabega vremena odpovedani.

ALEKSANDRIJA: V nedeljo je igral Gradjanski v Aleksandriji proti tamonjski reprezentanci. Tudi tretji njegov nastop v Egiptu je končal s porazom. Reprezentanca Aleksandrije je zmagala 3 : 2 (3 : 1). Gradjanski je sicer igral dobro, vendar pa je imel smolo v streljanju. Scortala sta za Gradjanskega Giller in Babić.

PRAGA: Sparta : Vrsovice 2 : 2 (1 : 0), Slavija : Viktorija Žitkov 3 : 2 (2 : 1), CAFK : Nuselsky 1 : 1 (1 : 0), Kladno : Meteor VIII. 4 : 3 (0 : 1), Liben : Union Žitkov 6 : 4.

TOPLICE: Teplitzer FK : Sparta Košice 5 : 0 (4 : 0).

BRATISLAVA: SK Bratislava : Szoproni AC 7 : 0 (2 : 0).

DUNAJ: Dve nedeljski prvenstveni tekmi sta končali z nepričakovanim rezultatom. Sportklub, ki je doslej nastopal na še ničesar pokazal, je s 4 : 1 (1 : 1) porazil Rapida. Rapid je po nedeljskem porazu na petem mestu prvenstvene tabele, kateri načeljuje BAC. Drugo presenečenje je bila zmaga Hakoah nad Vienno s 3 : 2 (0 : 1). S to zmago je Hakoah dospela na četrto mesto. Ostala rezultata sta bila: BAC : FAC 2 : 2 (1 : 0), Austria : Slovan 1 : 0 (0 : 0). Kljub temu, da je bil Slovan večji del tekme v premoči, je moral poleteti. Simmering : Rudolphshügel 3 : 0 (2 : 0).

BUDIMPESTA: Hungaria : WAC (Dunaj) 3 : 0 (1 : 0).

ASK Primorje. Celokupno članstvo naj se po možnosti udeleži pustnega rajanja, danes v Areni Narodnega doma, kjer se vrši: Pustni tingl-tangl. — Odbor.

Za predsednika zagrebške Concordije, ki slavi letos 20letnico svojega obstoja, je bil na nedeljski glavni skupščini izvoljen g. Makso Bosnić. Podpredsednika sta dr. Šuklje in dr. Prebeg. I. tajnik pa g. Dem. Evenson svetovni prvak v hitrostnem drsanju. V nedeljo so se vršila v Tammerforsu tekmovalna v hitrostnem drsanju za svetovno prvenstvo, pri katerih je, kakor je bilo pričakovati, zmagal Norvežan Evenson. Rezultati so bili naslednji: 500 m: Thunberg (Finska) 46,3, 2. Larson (Norveška), 3. Kortian (Finska), 4. Evenson (Nor-

veška); 5000 m: 1. Evenson 8:53,5, 2. Carlson (Norveška) 8:54,9, 3. Ztaprud 8:56,8; 1500 m: 1. Thunberg 2:24,1, 2. Evenson 2:26,3, 3. Lavson 2:28,7, 4. Skutnabb 2:29,8; 10.000 m: 1. Evenson 18:05,3, 2. Carlson 18:06,1, 3. Ztaprud 18:34, 4. Thunberg 18:36,4. Končna klasifikacija je bila: 1. Evenson, 2. Thunberg, 3. Carlson, 4. Larsen, 5. Skutnabb, 6. Ztaprud.

Dopisi

ZIRI. Volilni boji so potihnili, novi župan je prevzel občinske posle. Uloga župana v sedanjih razpranih razmerah ne bo lahka stvar, rane po povodnji ne bodo dolgo ozdravljene. Pogodba radi oddaja toka menda še vedno ni definitivno podpisana; radikali bi morali tukaj zastaviti svoj vpliv pri vladnem komisariju na mestnem magistratu, da izvrši sklep goreništva in reši za Ziri tako važno gospodarsko vprašanje. Prometne razmere so sedaj v zimskem času zelo slabe. Cesta proti Logatcu, ki je danes edini izhod iz Zirov, vodi čez hribe, ki so še vedno pokriti z debelo plastjo snega, dočim je ravnila že skoraj brez njega, tako da ni mogoče voziti tovora ne na saneh in ne na vozu. Nujno smo potrební še ene cestne zveze, toda proti škofji Loki se še vedno nič ne popravlja. Cestne zveze z Vrhniko čez Smrečje pa tudi ne bo tako kmalu. — Po daljšem času nam je priredila Zveza kulturnih društev za nedeljo zopet predavanje o zrakoplovstvu s filmskimi slikami. Predaval je gosp. dr. Rape. Zvečer se je predvajal film Fordove tovarne v Ameriki. Reševanje ponesrečenec v Alpah in čsiljiva zgodba trgovskega vajenca Tomažka. Občinstvo je z zanimanjem sledilo predavanjem in filmom. Zelimo še pogostejših sličnih prireditev. — Gosp. poštar Marušič se menda preseli v Maribor, kjer je že nastanjena njegova gospa. Gospod Marušič je bil splošno priljubljen v uradu in izven urada, kjer je bil vedno na svojem mestu kot vnet narodnjak. Naša želja je, da bi nas ne zapustil, ker bomo le težko dobili njemu vrednega naslednika. On je šel vsakomur čim največ mogoče na roko.

DAVCA. Na otvoritveni seji skupščine za ljubljansko oblast v Ljubljani dne 23. febr. je g. zastopnik velikega župana v svojem ekspezoju med šolskimi zadevami poročal, da je država naklonila šoli v Davči 20.000 Din podpore. Da javnost ne bo v pomoti, povem, da do danes nismo prejeli niti vinarja. Zelo zanimivo bi bilo vedeti, po kakšni poti je bil denar nakazan, kdo in kdaj je kdo prevzel ali kam je izginil. — Rud. Potočnik, šolski upravitelj.

BLIED. Prednjaški zbor sokolskega društva na Bledu je sklenil, posvetiti posebno pažnjo telovadbi moškega naraščaja od 14—18 let in je za vodstvo tega oddelka določil dva izkušena člana iz svoje srede, Telovadba se bo vršila za enkrat vsako sredo od 8.15—9.30 vz. Vpisovanje je v nedeljo, dne 6. marca ob 9.30 zjutraj. Vpisati se morajo vsi naraščajniki, tudi oni, ki so že prej telovadili v tem oddelku. Pri vpisovanju je predložiti dovoljenje roditelja, oziroma odgovornega skrbnika (mojstra), da naraščajnik sme posejati sokolsko telovadbo. Apeliramo na zavedne roditelje in mojstre, ki so poklicani skrbeti za telesno in duševno zdravje in pravilni razvoj svojih varovancev, naj jih pošljejo vse k telovadbi. Vsi, ki nameravajo telovaditi, naj takoj pričnejo, da ne bodo zaostali in da ne bo pozneje redni pouk zaradi njih oviran.

RADOVLJICA. Sokolsko društvo priredi danes v domu plesno zabavo s komičnimi nastopi. Sodeluje priznana godba. Vabljeni so tudi maske, ki se, kakor čujemo, prav prično pripravljajo za ta večer.

MALA NEDELJA. V Društvenem domu se bo v nedeljo, dne 20. marca vršilo predavanje in predvajal film (kino): Rojstvo, življenje in trpljenje Jezusa Kristusa (Pasijon). Da bo omogočeno vsem okoličanom in domačinom, da si znamenitosti ogledajo, se bodo vršile tri predstave: prva po drugi sv. maši, druga ob 3. popoldne in zadnja ob pol 7. zvečer.

PREVALJE. Sokolsko društvo priredi danes maskeradno, za katero vlada veliko zanimanje. Brzlojavila sta nam Pat in Patachon, da bosta skrbela za zabavo. Torej, kdor se hoče prav od srca nasmejati, naj danes na maskeradno. Prireditev, se vrši

v vseh prostorih restavracije Rozman. Dve najlepši maski dobila krasni darili. 341

PTUJ. Občini zbor podružnic CMD bo dne 2. marca ob pol 8. zvečer v Narodnem domu. Uro pozneje bo občini zbor, tudi če bi po pravilih ne bil sklepčen. Takoj po obč. zboru je družabni večer. Svira »šramel kvartet« mostne godbe. Gostilničar preskrbi razna zdravilna jedila in pijače, s katerimi se ozdravijo bolezni predpustnega časa. 340

Pred sodniki

Lani 15. avgusta je bilo v Doleh žegnjenje. V Novakovi krčmi je sedel s svojo družino kmet Jaka. V drugi sobi so pa bili štirje fantje z nekim dekletom, Miciko P., ki je bila nekdanja ljubica Jakovega sina Jože, ki je pa pozneje ni več maral. Zato je Micika naščuvala fanta Ludvika, naj Jože pretepe. Jože, ki je tedaj slonel pred gostilno ob mizi, ker si ga je malo preveč privoščil, pač ni mislil na pretep. Tedaj je pa nenkrat pristopil Ludvik, mu jel deliti zaustnice in ga podrl na tla. Prišli so Joži domači na pomoč, pa so še oni trije fantje navalili nanje in jeli udrihati po njih s pestmi in poleni. Posebno jih je dobil stari Jaka, ki je slučajno stal blizu dvravnice, in so tam fantje našli svoje orodje — polena ter ga z njimi pretepli. Pa tudi ostali so bili lahko poškodovani. Pretepači so dobili vsak svoj delež: po 2 meseca, 1 mesec in 6 tednov, tudi priznali so vsak nekaj. Proti Francetu pa, ki je bil pred novomeško poroto obsojen na 2 leti ječe radi nekega uboja, se je postopanje izločilo in pride kasneje na vrsto.

Dva Toneta, Francej in Jelček so delali v Ljubljani in tudi postopali, kakor je pač naneslo. Pred par dnevi sta privlekla dva izmed njih večjo množico cinka skoldovora, tretji je pa pomagal. Prehitel jih je stražnik, ki je ugotovil, da je cink last železnice. Prišel je tudi Tone drugi v preiskavo, a bil je zelo ogorčen, češ da je on samo ostale tri grešnike čakal, ker so mu oni objubili, da bodo pili, ko se vrnejo in naj jih počeka. Dočakal je stražnika. Sodnik ga je opoistil, Francej in Jelček bosta ostala v preiskavi, ker sta najbrže tudi brez dela postopala, prvi Tone je pa avanziral; iz zaporov o kraje sodnije pride na deželno sodišče, ker ima še tam nek stari greh na vesti; bodo pa kar skupno obračunali.

Na kmetih je še veliko lepih starih navad, ki pa pogosto dovedejo do pretepa. Tako navada je tudi kuhanje, ki je zlasti v brežinskem kraju zelo razvito. Posestnik Ivan Grubič v Črncu, občina Zakot pri Brežicah, je povabil domače fante za 10. oktobra na kuhanje. Fantje so se vabilu odzvali. Dometli so se pa tudi fantje iz Sel, ki so za to zvedeli, da pridejo v Črnc in da bodo v slučaju potrebe skupaj držali. Da pomeni tak dogovor, da bodo izvali pretep, je popolnoma jasno. Po končanem kuhanju so domači fantje, kakor običajno, zaplesali. Kar vstopi eden izmed selških fantov in začne grdo preklinjati Boga in Mater božjo. Ko ga je Miha Deržič opozoril, da ga ne mara poslušati, je že dobil od nekoga s palico po glavi. Začel se je splošen pretep, v katerem so rabili selški fantje neko vojaško sabljo, nože in kole in udrihali po Mihaelu Deržiču in njegovem bratu Jožetu. Oba sta bila ranjena, zlasti pa je dobil Miha Deržič zelo težke poškodbe, tako da je bil v smrtni nevarnosti. Vsi fantje so se zagovarjali pred senatom okrožnega sodišča v Celju in so bili obsojeni: Anton Savrič na 6 mesecev, Ivan Kopinč in Franc Presker na 6, Rudolf Krulc, Franc Crinski in Franc Zorko na 4 in Josip Kobler na 3 mesece težke ječe s primerno poostrojitvijo. Kakor se vidi iz ponovnih takih slučajev, je kaj malo ljubezni do bližnjega med našimi fanti, zlasti v onih krajih, kjer je ogromna večina klerikalna. Naši gospodje bi pač bolje storili, da bi se zanimali več za take stvari, manj pa za politiko in hujkanje med ljudstvom.

Pred štirimi leti je prišel iz Amerike. Kjer pa ni mogel vzdržati radi prebude ječe. Doma je pridno pil in razgrajal. Ime mu je bilo Janez in posestnik je bil v Cerklju. Uboga žena Urša je mnogo prestala pred njim. Lani oktobra je spet začel posovati svojo Uršo. Urša mu je na dvorišče. Drvil je za njo. Zena, ki je zelo slabotna, se pač ni mogla braniti, podrl jo je na tla, pokleknil nanjo, jo suval in tepel ter ji tiščal usta. Nato je ubogo Uršo vleklo po kamnitih tleh do bližnje kadi ter ji vodo vlival v usta, da bi ne mogla kričati v koga prikljati. Zena je bila vsled tega vsa krvava po rokah in nogah.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 28. februarja 1927.

Višina barometra 308,8 mm

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaž.	Smert vetra	Oblačno	Vrsta padavine
Prejavanja					tr brzina	0—10	ob opaževanju v mm do 7. ure
Ljubljana (dvorec) ...	7. 764,2 8. 764,5 14. 762,3 21. 752,8	0,1 100 98 76	100 100 75 70	100 100 75 70	mirno NE 0,5 WSW 5 NW 3	10 10 4 8	megla megla
Maribor ...	762,4	0,0	86	86	NW 7	0	1,0
Zagreb ...	0,00	0,0	00	00		0	
Beograd ...	762,9	0,0	83	83	SSW 1,5	5	5,0
Sarajevo ...	762,3	5,0	78	78	E 3	0	
Skopje ...	761,2	8,0	96	96	mirno	10	1,0
Dubrovnik ...	763,2	12,0	66	66	W 0,5	5	
Split ...	763,0	11,0	95	95	N 0,5	0	morje mirno
Praha ...	757,9	6,0	—	—	SW 1,5	0	0,1

Solnce vzhaja ob 6.41, zahaja ob 17.45, luna vzhaja ob 5.13, zahaja ob 12.57.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 10,7 C, najnižji — 0,1 C.

Prepročni barometer je danes v Ljubljani višji za 1 mm kot včeraj.

Dunajska vremenska napoved za turek: Milo vreme bo trajalo, nejasno nebo, nekaj padavin ni izključenih.

Trška vremenska napoved za turek: Lahni morski vetrovi, nebo večinoma oblačno, megla, temperatura 7 do 10 stopinj, morje mirno.

ter črna pod očmi in je omedlela. Drugi dan jo je preiskal zdravnik in ugotovil, da ima splošen obraz od poškodb in telo zateklo in opraskano, kar je skupno tvorilo težko telesno poškodbo. Vsled strahu je dobila Urša

tudi izredno močan živčni šok. Te dni bi se morala vršiti pred sodnijo proti Janezu Vidmarju pred senatom razprava. Obtožene pa se je obsodil medtem že sam; dne 15. februarja se je namreč — obesil.

Velezanimivó! Napeto! Ljubavno! Pustolovno! Kriminalno! Romantično! Veselo! Duhovito! Zabavno!

Biscot

najboljši komik Francoske v svojem največjem in najboljšem filmu

Parisetette

Po romanu Louis Feuilladea. (Nova izdaja. — Ciste slike. — Lepi napisi.) V ostalih vlogah dobro znani francoski igralci, člani prvovrstnih francoskih gledališč Hermann, Michel, Mathé, S. Mišvanov itd. Ta imenitni film je posnet v Marselji, Parizu, Nizzi, Monte Carlu, Alžiru, Tunisu itd. — Da se omogoči predvajanja tega ogromnega filma se vrše predstave točno

ob 4., 7., 9.15.

Pri vseh predstavah kompletni orkester. Cene kot navadno nezvišane.

Elitni Kino Matica

najudobnejši kino v Ljubljani. Tel. 124.

Zdravstvo

Medicina primitivnih narodov

Če pomislimo, da je preteklo komaj sto let, odkar so sežgali v Evropi na španskem zadnjem čarovnic na grmadi, se ne bomo čudili, če čujemo, da divja in napol kulturna ljudstva in plemena obvladuje vera v vraže in čarovništvo. Če je bilo še leta 1781 mogoče, da so v Švici verjeli in bili trdno prepričani, da je Ana Guldijeva začarala Gletno Ano Marijo Tschudijevu, ki je tekom enega samega meseca izbljuvala nad sto bučik, žebelj in zaponk (katere je menda deklica sama požrla) in so nesrečno obdolženko po strašnih mukah končno oglavili radi čarodajstva, potem bomo razumeli, da si tudi divjak bolezni in smrti, ki posegata v njegovo življenje, razlaga na sličan način in meni, da so razni zli duhovi, demoni, duše umrlih ali ubitih sovražnikov, ki ga delajo bolnega, mu zro srec, otravljajo drobovje, pošiljajo mrzlico in druge bolezni in ga skušajo z raznimi čarodajstvi uničiti.

V boju proti tem so seveda najbolj umestna protiva čarodajstva in z njimi v zvezi stoječa sredstva, zagovori, rotnice in razni talismani, amuleti in podobna praznoverska šara, katere se, kakor potrjujejo vsakdanje izkušnje, tudi na svojo visoko izobraženost tako pomoni Evropece še dolgo ni povsem otresele. Svetovna vojna je pokazala, da od preostlega vojska pa do najvišjih šarž visok odstotek stoji najmanj na tem stališču, če že stvar ne pomaga, pa vsaj ne škoduje. Poleg svetinje, škapulirjev in križev so se pod srajco, na nedrjih in po listnicah skrivale razne korale, obročki, zvezdice, korenike, živalski zobje, kristali, deteljuje, uročnice itd. itd. in pri justifikacijah so se dogajali šestokrat škandalni prizori, ko so razni barjereci kot šakali, planili na še gorko žrtev, ji pulili lase, brodili po ranah, po izstrelkih ali so se trgali za kose vrvi pri obešenih, kajti vsi taki in slični ostanki in predmeti imajo žudelelno moč, varujejo za nezaljšivo pred boleznijo in smrtjo in so imeli radi tega tudi veliki denarni vrednosti. Kakor svedočijo torej taki primeri, nismo po svojem čustvovanju in naziranju tako silno daleč od raznih divjih plemen.

Primitivni človek, ki si more naravne pojave še dokaj manj primerno in pravilno razlagati kot izsolanec, živi v večnem strahu pred temi demoni in njihovo močjo. Kakor ga pušajo mnogokrat najslabše naravne prikazni, težki potresi, hudi cikloni in silovite nevihte povsem ravnodušnega, ga lahko vsak pojav, vsak predmet, vsak šum ali karkoli, česar ni vajen, spravi naravnost v blazno grozo. Zato pa mora biti vedno pripravljen na odpor in rešitev in mora biti za vsak primer oborožen napram vsem zavarovalnim nakanam zlih duhov. Zavrtnje in morilne infekcijske bolezni po njegovem mnenju povzročajo taki zločesti demoni ali duhovi, ki trosijo po deželi kugo, kolero in kuge. Časih so to tudi bogovi ali boginje, ki jahajo na konju ali muli in imajo razna imena kot »matere« v Indiji in »gospoje« v Georgiji, in ki živo spominjajo na »kužne jezdece«, kakor si jih je zamislil v naših krajih srednji vek.

Pa ne le demoni in njim slična breztelesna ali nadnaravna bitja povzročajo bolezni in smrt. Tudi ljudje, ki se odlikujejo po manj nadnaravnih močeh in darovih ter svojem posebnem znanju, se lahko težko zneso nad sočlovekom, če mu niso naklonjeni ali če ga celo črt. Od tod vera v čarovnike in čarovnice, ki se slično kot demoni lahko spreminjajo v poljubne živali, so lahko istočasno na več mestih, umejejo letati po zraku in so poučeni v vseh mogočih čarodajstvih, s katerimi poleg druge škode povzročajo še ono na zdravju in življenju neljubih jim oseb. Vera v volkodlaka in vampirje temelji na teh naziranjih. Čarovniki se spremenijo na magičen način v živali, so čudežno lotijo srca svoje žrtve, ji pijejo kri in podobno, tako da le ta zbolí, prične hirati in končno umre. Če samo želja takih čarovnikov, da celo zločest pogled (malocchio) lahko napravi, da obo-

Da se proti nakanam te čarovniške go-

spode z navadnimi sredstvi, osobito z orožjem, ne da dosti opraviti, je jasno. Čarodajstvo se najuspešneje pobija s čarodajstvom. — samo znati je treba. To pa žal ni stvar vsakogar, ampak samo posebno izučeni ali pod demonsko zaščito stoječih umetnikov čarodajcev, zagovornikov, zdraviljačev in šamanov, ki stoje v zvezah z demoni in božanstvi ter imajo prijatelje med duhovi, posredujejo pri njih, poznajo sredstva in razpolagajo s čudeznimi močmi, kar jih vse usposablja za težke boje z nadnaravnimi protivniki.

Ti čarodajci so torej nekako napol duhovniki, napol zdravniki, večinoma eleparji, ki vsaj deloma sami verujejo v demone in nadnaravne sile ter končno vedo marsikaj, česar drugi ne vedo, poznajo razna želiša, učinkovite strupe, zdravila in bolezni. Časih so tudi ženske, ki opravljajo te posle. Do teh čarodajstev vodi potem nepravstno razvoja vrsta do naših konjakč zdravimolk, zagovornicev in mazačev, ki imajo tudi v Srednji Evropi dokaj boljšo klientelo kot kak študiran zdravnik. In to ne samo med kmetstirani in delavskimi sloji, nego tudi med izobraženim ljudstvom. Ko je nekoč policija v Ljubljani aretirala takega glasovitega hudodelca radi mazaštva, se je pokazalo, da je med njegovo klientelo bilo dokaj nemške aristokracije in najvišjega uradništva in da je bil učinek popoln — zaupal se mu ni samo mestni general, ampak tudi g. državni pravdnik sam!

Povedali smo že, da je dober del čarodajskega poslovanja pri divjakih prevzara. Čarodajci se namrečejo in našimjo z vso mogočo navlako in nadevajo posebne krinke ter hočejo po možnosti izgledati strašljivo in grozno. Med raznimi ceremonijami, plesom, godbo, petjem, tulanjem itd. zažigajo kadila, se valjajo po tleh itd. in se bore proti zlim duhovom. Prav radi »izoprajajo« iz bolnika kako žival in jo spravijo na premeten način v izbljujke ali izločke ali mu jo tudi »izsesajo« iz telesa ter jo »izplujejo« potem iz sebe kot n. pr. črve ali hrošče in drugo drobnjavo.

Rekli smo pa, da poznajo ti čarodajci tudi v istini razna lečilna želiša, zdravila in strupe, osobito mamila, s katerimi ne samo da zdravijo, ampak predvsem lajšajo bolečine.

Saj smo celo vrsto takih drog in iz njih napravljenih zdravil prevzeli kajpada od divjakov, da le omenimo kinin, kokain, eserin, johimbini in druge. Od zdravnikov in potnikov po tropah vemo, da poznajo ti medicini primitivnih narodov zanesljivo in presenetljivo učinkujoča sredstva, n. pr. sredstva proti kašljemu strupu, ki jih pa hranijo kot velike tajnosti, ki jih ne izdajo nikomur tudi za visoke denarne vsote in vrednosti v blagu. Poznajo sredstva, ki povzročajo vizije in halucinacije in so torej v resnici čarobne pijače. Tudi masaža, lečenje z vodo, z obkladki in druge procedure jim niso neznanne. Čepčenje z neznanimi množinami nevarnih kačjih strupov dokazuje, da jim tudi imunizacija ni neznan. Pravtako jim ni neznan nekako cepjenje proti kozam kot poročajo to potniki o Ašantijcih. Da pa so tudi večji raznih kirurških poslov in operacij, o tem bomo čuli prihodnjič.

██

M. Benedik Št. peterski bazar

manufaktura

Ljubljana, Kette-Murnova 8.

se priporoča za vsakovrstno pomladansko blago, po najnižjih cenah.

██

Ažuriranje

robcev in perila in entlanje čipk izvršuje najceneje

TONI JAGER

Ljubljana — Dvorni trg šte. 1.

Idejni načrt luke na Sušaku

Idejni projektanti nove luke na Sušaku, g. arhitekt Spiničič, nam je dal k svojim idejnim skicam, ki predvidevajo preureditev suškega pristanišča, tudi nastopna stvarna posnilla.

Projekt nove luke na Sušaku je v glavnem idejnega značaja in prikazuje možnost arhitektonske rešitve pristaniškega problema. O vprašanju se je pri nas že večkrat govorilo — predvsem

se nahaja v Martinščici, luka za uvoz pa se razprostira od Delte oziroma Baroša preko Rečine in Brajdice do Pečin. Pred vsako luko je predviden valolom, ki štiti pristanišče pred ogrožujočim južnim vetrom (»širokome«).

V luko na Brajdici vodi stara proga od Bakra, ki gre skozi spiralast predor. Proga za Martinščico pa je zamišljena tako, da se zveže z njo Braj-

ne bi prišli v direkten dotik z ostalim materialom. Na obali te luke so predvideni tanki in podzemski prostori. Na levi strani nižjega platoja bi bil rezerviran razsežnejši prostor za skladišče lesa, dočim bi bil kolodvor teh skladišč nad cesto, ki drži s Sušaka v Bakar. Kolodvor bi vezale s skladiščem drve za spuščanje lesa navzdol.

Glavni srednji del luke bi omogočal nakladanje in hranitev cementa, za kar je predviden silos na levi strani. Na desni od pomola bi bila žitnica s shrambo in horizontalnim skladiščem za hranitev žita. Ta silos bi bil tako urejen, da bi črpal žito pred kaljenjem. Mogoče bi bilo nakladanje in razkladanje žita posredstvom avtomobilov. Na čelu luke bi stale večje odprte zgradbe za težke tovore. Podaljšek in zveza ceste Sušak-Bakar bi tvoril most, ki bi držal čez kolodvor v Martinščico.

Kolodvor in pristanišče luke za uvoz sta zamišljena tako, da bi stala luka za osebni promet na Rečini, in sicer na gornjem koncu ob začetku mesta, tovrstni kolodvor pa bi segal od Brajdice do Delte in Baroša. Baroš bi bil v tem primeru luka za premo. V obrambo toka Rečine je projektiran pomol, ki bi služil obenem pa pristajanje večjim ladjam. Na tem pomolu bi stala tudi čistilnica za riž, na ostalih pomolih pa bi bila skladišča za spedijske tvrdke.

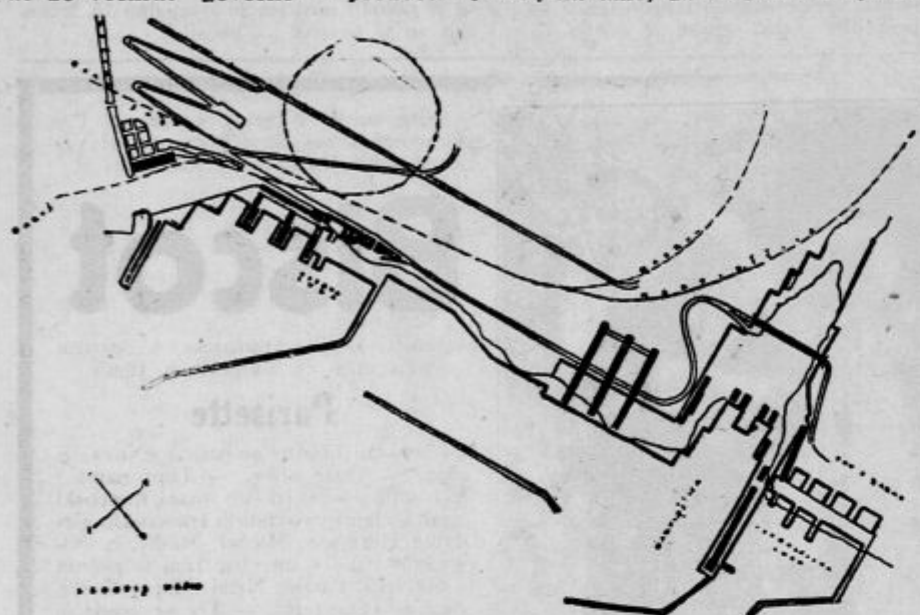
Na desni strani novega platoja bi bila luka za osebni promet z večjim trgov. Odtod bi šle rampe na vrhni plato za vozni in avtomobilski promet. Na vrhnem platoju zadaj bi se terenu prilagodila zgradba pristaniškega urada s trgovskimi pisarnami. Na levi bi stale kavarnе, restavracije in hotel. Hodniki gornjega dela mesta bi stali tako visoko kot strehe skladišč. Tako bi imeli sprehajajoči se pasanti lep razgled in tudi dostop na večje parnike.

Pod rampami in terasami vrhnjega platoja bi stale garaže in skladišča.

Vsi objekti in prostori okoli njih bi dajali obali horizontalno tendenco, dočim bi zaključeval vertikalni silos žitnice v Martinščici sliko v dominujočem pomenu, napram svetlinu pristaniškega urada. Ta svetlinik razsvetljuje ponoči vhode v luko. Vzoredno z luko bi se tudi uredilo mesto, kateremu bi bila potrebna regulacija že radi obnovitve obale. Industrijski del Sušaka bi se moral preseliti v bližino Martinščice, trgovski del bi stal ob prometnem tr-

gu osebne luke, dočim bi se stanovanjski del razprostiral nad cesto Sušak-Bakar. Tu sem bi vodila cesta z ovinkom pri Martinščici in to bi šel vozovni promet. Pešci pa bi se posluževali bližnjic v obliki stopnišč, ki bi vodila k posameznim hišam.

Sušak je danes v naši državi edino pristanišče, ki lahko postane luka Slovenije na Jadranu; razume se torej, da nam je njegova usoda pri srcu in da nam postane še bližji, ko dobi Slovenija krajšo in direktnjšo zvezo z morjem.

Situacija luke od Baroša do Martinščice

tedaj, ko je bila na dnevnem redu zveza Slovenije z morjem.

Naloga arhitekta je bila včasih reševati probleme zgolj kulturnega značaja, konkretno povedano: graditi cerkve in stanovanja. Pri industrijskih zgradbah in napravah je odločal večinoma praktičen razum. Ta poslopja so se gradila z vidika utilitarnosti po načrtih inženjerjev. Arhitekt je imel kvečjemu vlogo podrejenega značaja: okraševal je zgradbe z mogočimi in nemogočimi motivi, z detajli preteklih dob.

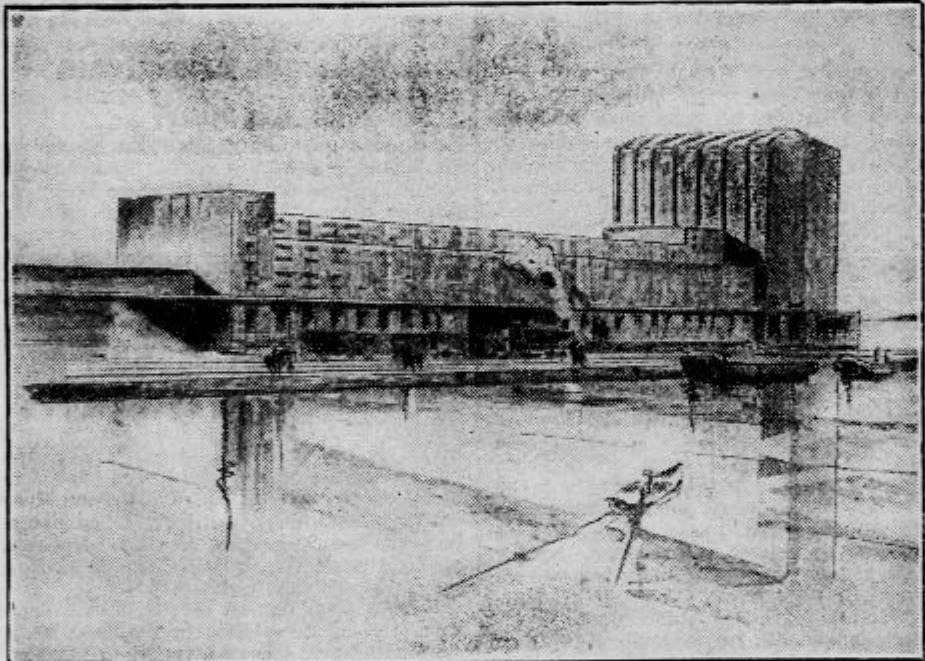
Delokrog modernega arhitekta pa je docela drugačen. Njegovo udejstvovanje se danes pojmuje jasneje in širše. Danes ne gradi arhitekt zgolj božjih hiš. Svet je prišel do prepričanja, da potrebujejo tudi drugi objekti oblikovalni rok, ki so večje razumne ustvarjanja oblik. Baš spoznavanje estetskih vrednot obstoječih industrijskih zgradb je napeljalo arh. Spiničiča, da se je lotil idejnega projekta suške luke.

Vse oblike in vsi motivi za novo luko so zgrajeni na podlagi posameznih danih elementov, funkcij in prostora. Grupacija posameznih objektov je organizirana v smislu zahtev bistvenega dela v suškem pristanišču — v smislu nakladanja in razkladanja tako, da funkcije na prvi pogled omogočajo jasen pregled dela in kretanja v luki.

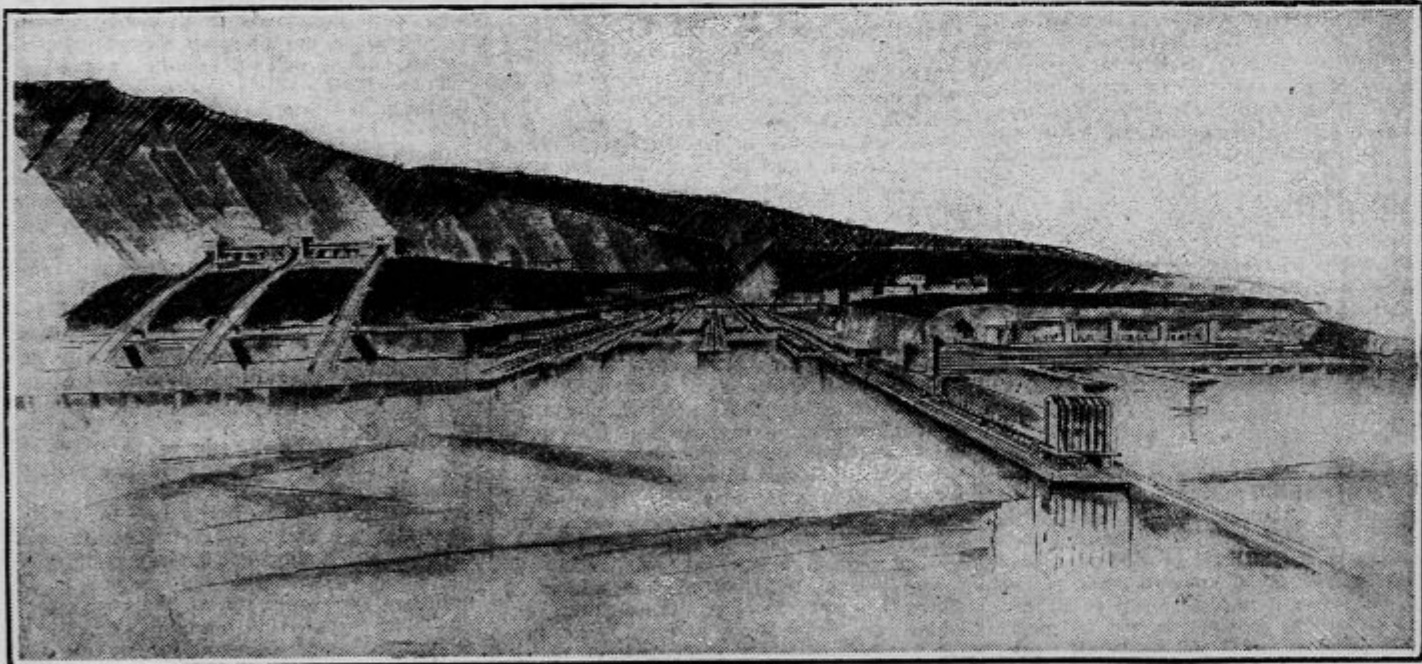
Radi pomanjkanja prostora na obali in radi težkega zavarovanja obale je luka razdeljena v dva dela: v luko za izvoz in v luko za uvoz. Luka za izvoz

dica pod zemljo. To je ena možnost. Druga bi bila ta, da se napelje od Bakra v Martinščico nova trasa z zložnejšim padcem.

Stranska luka na desni od Martinščice bi bila luka za petrolej in mineralna olja. Ta bi bila na morju in kopnem popolnoma ločena in niti kolodvor, niti vagoni, pripravljeni za nakladanje,

Žitnica v luki

Izvozna luka v Martinščici

A. D.:

V Trogir

Parnik Kosovo (896 ton) je naju odpeljal ob obali, koder je svoje dni stalo nad 70 kapelic in koder so se razvaline iz rimskih in starokrščanskih časov. Eni se pravi Sv. Marija Prisnič. Zakaj se južno obrežje otoka Čiova nazivlje Mavarščina? In na protivnem bregu vas Albanija blizu Slatin? Rdečerjavo kamenje kaže na rude in vas Rudine v sredini potrjuje domnevo.

»Gre Mrdulja, gre!« velijo Bračani na ladiji, ker se jim zdi, da se ta krševiti ostrovec pomika za njimi. Tako bi midva, moj protinožec Suhač, lahko dejala o Sv. Evfemiji ali o Kraljevcu kamor se je bil zaklonil kralj Bela IV. od straha, da ga Trogirani ne bi predali v roke Tatarom, ki so se približali mestu, zahtevajoč njegovo izročitev. Na onile prazni otoček je priveslal na galeji, v naglici zgrajeni, z vsem svojim kraljevskim blagom, kar ga je bil prinesel iz Ogrske. Ej, nekdanje brodogradilišče na Čiovu je bilo pač modernije od današnjega. Uboge pare nimajo pare!

»Viš, ondi pa je selo Okrug«, me opozori prijatelj antipod, »tam so nedavno

komunisti napali nacionalne kmete, ki so izstopili iz njih stranke. Okrog 25 ljudi se je zbralo v krčmi radičevca Jakova Radiča. Drugi pa so zborovali pri Kolimbatoviću....«

»Aha, pa so pograbili kol in bat. Nekaj sem čital o pretepu. Odlikoval se je posebno Vukan Batinica. Odvetnik Britvič ga v Splitu skuša izrezati iz zagate.«

»Tule pa je zaliv Saldon, soliden kot vojni pristan, kakor mi je razkladal ugleden Splitčan že prvi dan. A tudi za kopanje ni neprikladen. Beli Split z rdečimi strehami se je že skril in v dobri uri pristanemo ob Trogiru, ki ga s kopnim spaja kamenit most, a s Čiovom pokretni most, da morejo ladje pod njim. Pred vojno je štel okoli 3800 duš. Vsi tulci ga imajo za najzanimivejše mesto vse Dalmacije, celo vsega Primorja od Trsta in Reke pa do Bojane, mi je rekel ondan g. Uvodić.«

Takoj pri vходу zazreš hotel Bellevue in blizu njega kavarno-restavrant Central, kjer sva štiri ure kasneje za 23 »dinozavrov« dobila makaronov v omaki namesto juhe, brtavs tolstega odojka, trdo solato in imenito vino gosto ko zajčja kri. V 2 urah obideš glavne znamenitosti: mestno »poloč« obnov

ljeno v prvotnem slogu ter ozaljšano z nešteti grbi, krasno stolno cerkev, izreden umotvor, kakor ulit. V pridvoru velik portal, delo domačega umetnika Radovana z natankimi rezbarijami iz l. 1240. Moške glave s turbani pričajo, da je to pokrivalo tukaj že dolgo znano. Znotraj polno kipov, dragocenih oblik, cerkvenih posod in priprav. grobnic. Ena krije Mladina Subića, ki se v nadpisu zove Sčit Hrvatov, Croatarum Clipens. V krstilnici Aleksija Santića (1467) sluje pridvižni okras sv. Hieronima v jami. Strokovnjaku bi bilo treba vsaj en dan za pregledovanje.

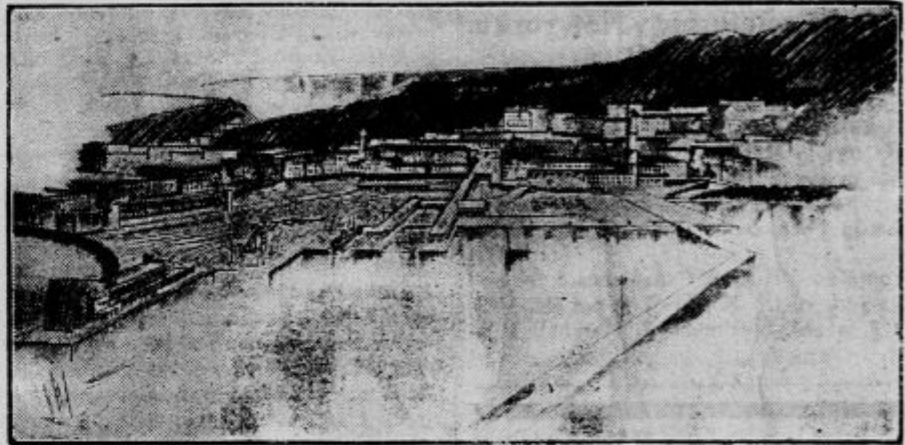
Razdrtno gradu Kamerlenga, stolpi, utrdbe, bazilika sv. Barbare iz IX. stol., samostani, cerkve in kapelice ovajajo beneško gospodstvo, ki ga je Trogir trpel od 1420. Enako mestna posvetovalnica (loggia) po kateri čekaio današnji izletniki kot n. pr. Ljubica Skočibušić. Po trgovinah srečaš dovoli laških priimkov: Russo, Sentinella, Tironi i. dr. Kovač Suleta je pač z otoka Suleta ali Solte. Odkod pa Kandija in Kanžija? Slade zveni po kranjsko, vendar živi baje samo neki kamenar iz Slovenije tu. V grobišču zunaj mesta si moreš popolniti seznam izrazitih patronimikov: Gulišija, Mrduljaš Mileva, Rabar in Hra-

bar, Lozovina. Pako, ki je že davno ostavil zemski raj ali »pak«. Na lesenem križu še malce živi mrtvi Živko Devini. Že zopet ta Štambuk! Ne vem kolikšič čitam to ime, ki sem ga smatral za žida Stambucha, pa je bil prednik Stambecchio kupljen kot izvrsten klesar izmed beneških galeotov, a tja je baje prišel iz Češkega. Vendar prepustimo Cvijiču, da prebrska rodovnik te narodno zavedne družine. Kakor drugod po Dalmaciji naletiš i tu na velike kamenite grobnice za skupno počivališče bratovščinam ali plemenom. Na eni se da še razbrati napis: Ovo su grebi Eredi & Milati.

Toda vrniva se v mesto. Evo »pečara« (rakijar) a ni za naju. Krčmar Grga Kovačev ima izvesek »Danas plati, sutra muke, ajmo u Grge«, dočim Marija Torba ne vabi tako kričavo v svojo točilnico. Mimo vseh teh Scil in Karibid odkorakava v vežo božjo, kjer drgetav slaboten pot glagoljā mašo z iecjavim glasom: »Nemoj vi eeroovaaatii«. Tudi v bližnjem selu Segetu, znanem že iz rimskih časov po industriji kamena, sva ujela odlomek staroslovenskega bogoslužja. Same ženske so čepale po tleh, kakor čepijo njih kamenite potleušice. »Muškič« so pač v Trogiru na nedelj-

skem sejmu, kjer se osli dero, kakor da jih dereš pri živem telesu, prasci ženo kruto krulbo in cvilbo, seimariji v slikovitih nošah, čisto v rjavem plašču z oglavnico, pa se patetično vleko in tolčejo v dlan za borne opančice (42 Din): »Daj ruku, neka ide k vragu tava i jaja!« Podoben rivi in ravs za sita iz trave in za sprte (kofe). Marsikak Martin Zakrpan te spotoma s pritičnice kobilice pozdravi: Faljen Isus! ali: Dobar dan! Ako ga kaj vprašaš, vedno in redno potrjuje s krepkim »e!«

Nalik žalnim zastavam vihrajo ob zidovih dolgi pasovi črnege sukna, ki ga barva podjetnik Petrić (mlin. tangarija, mastiona, stupanje). Po vseh vrteh opremljenih z vodnjaki vode živice ali morda somornice, bohoti razna zelenjad ves kraj je posajen s trto, starimi oljmi, cipresami, štilcem. Buina zemlja sega ob Kaštelanskem zalivu, globokem 2 do 40 m, noter do Solina in Splita. Kaj čuda, če je Anglež Jackson v svoji knjigi Dalmaty and the Quarnero (1887) trdil, da ga ni zlepa tako silajnega pogleda kakor na to dalmatinsko Tempe. Z njim soglašata Sir Gardner Wilkinson in Maude M. Holbachova. Sploh so potovalci iz meglegega severa polni zanos in pohvale za naše kraje: komu ni

Pogled na uvozno luko s kolodvora na Brajdici

Darujte za spomenik kralja Petra I. Osvoboditelja!

Sreča matere!

Srečna mati, ki ji otročiček lepo napreduje. Srečen in zdrav otrok, kateri ima neprecenljivo priložnost, da ga mati s svojim mlekom odhrani.

Na prsih odhranjen otrok je najboljše odhranjen. Potrebno je, da mati pred in po porodu pije »OVOMALTINE«. Zdravniki, dojenke in matere potrjujejo, da

OVOMALTINE

pripomorejo k obilnemu dajanju mleka in to zato ker imajo »Ovomaltine« koncentrirano hrano v ahko prebavljivi obliki. Pijte sestavine zrelega ječmenovega slada, neobranega mleka in svežih jajc.

Ena skodelica OVOMALTINE s svojo hranljivostjo je vredna kakor 12 skodelic juhe, 7 skodelic kakava ali 3 jajc ter pri tem še veliko lankejša za prebavo.

Ovomaltine se dobi v vsaki apoteki in drogeriji po ceni:

100 gr 18.50 Din, 250 gr 36.25 Din.
500 gr 63.25 Din.

Zahtevajte poskusno pošiljatev, sklicujoč se na list, od

Dr. A. WANDER d. d. tovarna
farmacevtskih in dijetetnih preparatov
ZAGREB, Jurjevska ul. 37.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama:

Torek, 1. 10. »Danes bomo tiči«. Ljudska predstava po znanih cenah. Izv.

Ljubljanska opera:

Torek, 1. Zaprt.

Sreda, 2. »Tannhäuser«. B.

Mariborsko gledališče:

Torek, 1. ob 16. uri »Vesela vdova«. Kuponi. Sreda, 2. Zaprt.

Četrtek, 3. »Vesela vdova«. A. Kuponi.

»Danes bomo tiči« v ljubljanski dram. Opazujemo na današnji popoldanski predstavi, ki se vrši ob 16. uri v ljubljanski dram. Vpizori se pri znanih cenah Nestroyeva burka »Danes bomo tiči«. Pri predstavi sodeluje tudi muzika dravske divizijske oblasti.

»Vesela vdova« na mariborskem odr. Na pustni torek ob 4. uri popoldne se bo vpizorila melodiozna in zabavna Leharjeva opereta »Vesela vdova«, ki je žela že lanske leto mnogo priznanja in je ponovno množično gledališče.

»Za narodov blago« na mariborskem odr. Mariborsko gledališče se drži stare tradicije in vpizorja vsako leto po eno Cankarjevo delo. Letos je vzelo v študij najefektnejšo njegovo komedijo »Za narodov blago«. Premiera bo v kratkem. Režijo vodi g. Kovič.

Jugoslovenski umetniki v Severni Ameriki

Na lanske mednarodno razstavo v Filadelfiji je bil povabljen tudi mojster Ivan Meštrovič. Ker se Jugoslavija, kot sploh nobena evropska država razstave oficijelno ni udeležila, je Meštrovič sam povabil večje število jugosl. slikarjev, da obenem z njim razstavijo v dveh dvoranah, ki so mu jih dali na razpolago. Pozval je iz Ljubljane 6 umetnikov (R. Jakopič, F. Vesela, M. Jamo, M. Sternena, Franca Kralja in Tona Kralja), iz Beograda sedem in prav toliko iz Zagreba.

Izmed petdesetice dvoran je jugoslov. oddelček zbral izredno živo zanimanje. Zbirka je bila strogo enotna, povsem moderna in osebnostna, a brez pretiravanja. Jury je bila zelo stroga, tako da so bila razstavljena res samo izbrana, solidna dela.

Filadelfija ni umetnostno središče, zato je ostal materialni efekt razstave prav skromen. Prodanih je bilo od več tisočev slik komaj nekaj del, skupno za manj kot sto do 8000 dolarjev. Naši niso ničesar prodali. Temu neuspehu je bila kriva slaba organizacija celotne razstave, ki je končala s fiaskom in velikim deficitom. Mesto pričakovanih dvajsetih milijonov obiskovalcev je obiskalo razstavo komaj pet milijonov ljudi.

Meštrovič se je odločil, da našo kolekcijo prenese še v druga ameriška mesta, da jo pokaže javnosti, kateri je jugoslovenska umetnost čisto tuja, razen v kolikor pozna poedinec predvsem seveda Meštroviča samega, ki je tam že ponovno razstavljal. Dne 1. decembra pr. l. je bila v New Yorku odprta razstava. Namestila so jo v razstavnih prostorih »Art Center-a«. Obisk in splošno zanimanje je bilo izredno veliko. Prveci prvi dan, ob otvoritvi, je bilo prodanih dvanajst slik in se med newyorški umetnicarji in umetnostnimi zbiratelji opazil pravi živahen interes za naše umetnike.

Iz razstavnega seznama posnemamo, da je razstavilo vsega skupaj 15 umetnikov. To so: Becić Vladimir (6 slik), Kljaković Jozo (3), Kralj Franca (3 slike), Olska gora, Magdalena, Snemanja s križa), Kralj Tone (ki ga katalog pogrešno imenuje »Ivan«), 3 slike: Zadnja večerja, Getzemani, Revolucija), Miše Jerolim (1), Nastasijević Zivoard (3), Popović Branko (2), Radović Ivan (1), Stanojević Veljko (3), Tartalja Marin (2), Trepiš Marjan (1), Varlj Vladimir (3), Krizman Tomislav (19 grafičnih listov) in Kostić Konstantin celo zbirko pokrajinskih risb. Sam Meštrovič je razstavil 18 svojih skulptur.

Predgovor seznamu, ki nosi naslov »The Yugoslav Exhibition 1926-1927«, je napisal kritik Christian Brinton. V njem izjavlja, da so jugoslov. umetniki polni močete neodvisnosti in goreči nacionalisti. Naše umetnost mu je pretežno resna in fantastično prežeta s tragičnim fatalizmom, ki so ga rodile neustajne trpe preizkušnje narodnega mučništva. Trivialnosti ta literatura, glasba in upodabljačo umetnost ne pozna, koncesije ne dela. Izraz zdravega, ponosnega naroda je. — Razstavljalec naziva pisec poteze svoje narodne duše, dasiravno so študijali na tujih umetniških središčih. Seznam je opremljen z reprodukcijama dveh slik: Becićevega »Ženskega portreta« (z mestom Rahom v ozadju) in Fr. Kraljevega, tudi v

Ljubljani že razstavljenega »Snemanja s križa«.

Dne 5. januarja t. l. je bila ta razstava zaprta. Iz New Yorka se v kratkem prenese v Worcester in v Buffalo in morda še v druga severnoameriška mesta.

Milan Begović in ljubljansko gledališče

Pesnik Milan Begović je poslal upravi našega gledališča pismo, polno pohvale in priznanja. Pismo se glasi:

»Po premieri mojega »Božjega človeka« v Vašem gledališču smatram za svojo dolžnost, da Vam izrazim svojo zahvalo za vse ono, kar ste storili, da je moje delo doživelo tako lep uspeh pred odličnim slovenskim občinstvom. Brez vsakega laskanja lahko izjavim, da je bila ljubljanska predstava te moje drame, ki je bila igrana na raznih odrih v Jugoslaviji in v inozemstvu, prav gotovo ena izmed najboljših. Kar se tiče izražanja pesniških kakovosti mojega dela, lahko rečem, da je bila ta predstava najboljša. Zakaj režiser g. Pugalj je sijajno izjema v masi modernih režiserjev eksperimentatorjev, ki so teatralnost žrtvovali vse literarne in pesniške kakovosti dramskih tvorb, posvetili zunanjim efektom vso svojo skrb, pozabljač pri tem na ono glavno in to je na pesnikovo razpoloženje. Zato je g. Pugalj režiser-poet in on je dragocena vrednost za Vaše gledališče. Neizmerno sem mu hvaležen in verjem sem, da je uspeh »Božjega človeka« v glavnem njegovo delo.

Pri tem so mu vsakokrat izredno pomagali odlični Vaši umetniki, ki so sledili njegovim intencijam do skrupuloznosti, katere je na čast njihovi umetniški disciplini.

Gospa Šaričeva je bila vzorna Mara: njena velika scena v II. dejanju mi ostane neizbrisno v spominu. Prehodi v duševni borbi bi 3. dejanja so dokaz sijajnega poznavanja človeške psihe. Poleg tega je še njena zunanost dala tej težki vlogi vse potrebne linije, da je uspela tako dovršeno. Nežnost gđ. Juvanova in njena diskretna igra sta napravili izredno Gjurgo. G. Levor je bil monumentalni! G. Rogoz je dal hladnemu in svetemu Damjanu, ki je bolj ideja kakor živo bitje, mirnost in abstraktnost, ki sta potrebni za to težko figuro, g. Cesar je bil živ in izčezeliran do popolnosti in vsi ostali z njim. Prizor bolnika je bil chef d'oeuvre igralske in režijske umetnosti. Bil bi na čast tudi marsikateremu velikemu svetovnemu odr. Posebno se še zahvaljujem inscenatorju g. Vavpotiču za lepe in harmonične interijere. Ne morem si kaj, da bi ne pohvalil ves tehnični personal, ki je tako precizno izvršil svojo nalogo.

Tako je v vsakem oziru ta moja ljubljanska premijera za me lep doživljaj, ki me je umetniško in osebnostno zadovoljil in spada med najprijetnejše spomine mojega dramaturškega delovanja.

Sprejmite, spoštovana gospoda, izraze moje posebnega spoštovanja in zahvalnosti.

VLjubljani, 25. februarja 1927.

Milan Begović.

M. Marjanović o povojni književnosti

Znani hrvatski pisatelj in publicist Milan Marjanović, ki se je vrnil pred tedni iz Amerike, kjer je preživel več let, je dal uredniku zagrebškega »Vijenca« izjavo o svojih mnenjih. Najbolj zanimivo je, kaj sodi Marjanović, ki je bil pred vojno eden izmed voditeljev modernističnega gibanja v hrvatski književnosti, o povojni literaturi.

— Mar niste opazili — je vprašal Marjanović svojega intervjuista — da vsa vojna in povojna doba niso dala — z malimi izjemami — niti enega v resnici velikega in močnega dela? Ne morda zbog tega, ker ne bi imeli ti dogodki velikih momentov in velike inspiracije, temveč zato, ker se gledamo nanje z najhujšimi očmi, predvojnimi očmi, z dušo, ki je še vkovana in z mislimi, ki so preveč šablonizirane. Le negativne tendence podiranja in revolucije so našle tuintam močnejši izraz in kako nemo izraževalno obliko n. pr. pri Miroslavu Krležu in do neke mere pri Milošu Crnjanskem. Ali ta doba ima v sebi veliko več, polnejšo in širšo vsebino nego so revolte, protesti in uničevanja. Ta doba nosi v sebi najglobljo tragiko in najneumnejšo komiko, največjo pristudo in najvišjo vzvišenost — vse hkrati: ta doba je velika Pretvorba, Premien in Porajanje v istem hipu, zato je v nji več nego lahko vidijo oni, ki so se navadili gledati na življenje in svet skozi predale odrevenuega Reda, pa tudi oni, ki lahko občudujejo zgolj Kaos. Vsi ti dogodki in ljudje okoli nas kakor vsi ti živi, misli in občutje v nas, so hkrati dobri in zli, črni in beli, svetli in temni, razdirlini in vsvarljajoči, vendar pa še ni nihče našel pravega načina, da bi to izrazil tako, kakor zahteva pravo stanje stvari in pravo razpoloženje sodobnih duhov.

Zato današnjemu občinstvu ni mar za našo literaturo, umetnost in teater. Svet, to se

pravi občinstvo, je šel znatno dlje kot je pripelala naša literatura, ki je večinoma še vedno predvojna in provincijalna. Če bi bil iznašel kdo nov način izražanja, pripovedovanja, izgovaranja, uprizorjanja, načina, ki bi bil v skladu z onim, kar se giblje v duši današnjega človeka, bi dal kot umetnik res nekaj novega in velikega, hkrati pa bi bil uspeh, uprav senzacionalno uspeh pri sodobni publiki — naši in inozemski. Vsek novi literarni poizkusi in vsak neuspeh me vedno bolj prepričuje o tem. Seveda, tudi jaz nisem našel novega, vendar pa za iščem.

Snovi je dovolj, obilne snovi, toda vprašanje je, kdaj bom in ali bom odkril baš jaz prve elemente tega novega. Menim, da tega sploh ne bo odkril posameznik, marveč bo odkril rezultatno iz cele vrste poizkusov in manjših odkritij, ki bodo prišla stopnjena...

Končno pravi Marjanović, da umetniki premalo protujejo in premalo umevajo našega človeka; prav radi tega njemu ni mar za umetnost in umetnike.

„Mariborski klopotec“

Povod plesa »Jugosl. Matice« v Mariboru je izšla letos v februarju že druga številka »Mariborskega klopoteca«. Za razliko od prve je ta številka dokaj obsežnejša, zelo lepo opremljena in urejena kot literarni almanah. Najbrže so imeli Mariborčani pred očmi monokovsko »Jugenco«.

»Mariborski klopotec« je uredil dr. M. Snuderl. Sodelovala je večina v Mariboru živečih slovenskih književnikov; pogršamo Antona Novčana, Stanka Majcena in nekaterih drugih. Sicer pa številka izpričuje, da bi imel lahko Maribor dostojno literarno revijo, če bi se dala najti podlaga za redno izhajanje »Mariborskega klopoteca« ali podobnega časopisa. Med pesniškimi prispevki, ki jih je v tej številki največ, omenjamo »Mariborsko legend« Janka Glaserja in »Slovenske gorice« R. Maistra, pesmi, ki imajo trajno in nesporno vrednost. S kloritornim Slovenskih goric so objavljene tudi pesmi J. Baukarta, I. Vidica in M. Snuderla, medtem ko imajo pesmi J. Borlija, J. Sameca in R. Reharija večinsko nacionalistično-domovinski značaj. Nadalje so prispevali v verzih: G. Silihi, F. Stamol in N. Pirnat. Posebno poglavje tvorijo epigrami: najuhovitejši satirik je oni, ki je najbolj miren in stvaren: Dizma.

Izmed sestavkov v prozi je najzanimivejši odlomek iz »Serenissimac«, romana, ki ga piše avtor uspelega »Medvladje«, Jože Pahor, sedaj v Marenbergu na štajerski meji. Odlomek obeta krepko delo, ki ga spričo velike suše v produkciji slovenskih romanov pričakuje za največjim zanimanjem. Matija Malešič je priobčil ertico »Beli labod«, ki diha pozijo mariborskega parka, Gustav Silihi pa daljšo »filmsko dogodivščino« »Ljubzen nesrečne tolovajca«. Silistično zanimiva je korezija A. Leskovec »Od grada do Centala«, satire in persiflaže na rovaš mariborskega teatra pa se dotika duhoviti dr. F. Sušnik. Literarni pretenzijski ne kaže skromen sestavek Strmiškega.

Brezpogojno je treba pohvaliti grafično opremo, ki je »Mariborski tiskar« na čast. Z naslova stran vzbudi pozornost po večbarvni reprodukciji slike Antona Trstenjaka »Blazene vinske gorice«. Trstenjak je dobro zadel karakteristiko slovensko-goriške pokrajine, vendar pa je pri njem že manira, da podaja vinograde v preveč rumeni barvi, ki jo imajo samo nekaj časa po končani trgatvi, ko začnejo odpadati orumenelo listje. Časopis je tiskan na finem papirju, s prijetnimi petičkami in je posrečeno ilustriran z risbami V. Čotiča, I. Kosa in N. Pirnata.

Jezikovna korektura ni bila preveč skrbna in natančna, kakor bi bilo želeli pri taki publikaciji. V splošnem pa je mariborska »Jugoslovenska Matice« storila za 2. številko »Mariborskega klopoteca« lepo uslugo slovenskemu Mariboru, ki se sicer zamažni, da bi zbral svojo literarno družino okoli kakega almanaha ali časopisa. Plesi, ki imajo take atrakcije kot je bil »Mariborski klopotec«, ne ostanejo pozabljeni kakor ostala predpustna ropotija.

Kulturni proračun Splita

Kakor poročajo iz Splita, je v proračunu splitske občine za tekoče leto velika in za razmeroma malo mesto, naravnost impozantna postavka namenjena kulturnim svrham. Malokatero mesto v naši državi se tako zaveda svojih kulturnih dolžnosti kot Split. Ogledamo si torej kredite, določene za splošne prosvetne, znanstvene in kulturne svrhe. Izdatki za šolstvo so zabeleženi še posebej, enako kot podpore raznim izobraževalnim in prosvetnim društvom.

Za mestno knjižnico je določenih 92.000 Din, za arheološko društvo »Bihac« 24.000 Din, za prirodoslovni občinski muzej 139.000 Din, za meteorološki zavod, ki ga občina podpira, 52.000 Din, za mestno slikarsko galerijo 50.000 Din, za »Narodni muzej«, ki je nastanjen v stari občinski palači na Narodnem trgu, 100.000 Din, za Narodno gledališče ki je tudi v občinskem poslopu in ki poleg občinske subvencije dobiva še vse mogoče ugodnosti od mestnih podjetij (kot n. pr. na električni tok, plin, vodo itd., vse po izredno nizkih cenah) 120.000 dinarjev, za projektirani spomenik kralja Petra je

ne puši prileten pater nalik lukmatiji, gosposki fičfiri iz Splita pa žvižguca naš »regiment po cesti gre«, ki ga je pogosto slišati bodisi pri voljaki ali pri navadnih grajanih. Tam zadaj pa se pogovarjajo o kmetu Šeparoviću iz Blata na Korčuli, ki je šele po 11 letih prišel iz ruskega ujetništva.

Po večerji poslušaj v Matičevi Narodni kavarni med 500 gosti sviranje češko-nemške ženske kapele, ki smo jo svoj čas imeli v ljubljanski Zvezdi. Spremenila se družba ni, razen da je načelnica prišla ob svoje ime, ker se je poročila. Domačini radi čujejo kako arijo iz operete »Kraljica lopte«, ki jo je uglasbil Splančan Tjardović. Ker je spane bolj kot žganec, ne vztrajam do enih, ampak se poslovim tedaj ko tipični šlor Felicio, boljši vrste žane iz Iblane, ki vam veli: Boor!

Z Bogovani!

predviden v proračunu en obrok v znesku 100.000 Din, za spomenik sv. Grigorija Ninskega, katerega je zasnoval Meštrovič, pa 50.000 Din. Razen tega omenja proračun za publicistično propagando in reklamo še vsoto 100.000 Din, za splošno »kulturne svrhe« pa še posebej 50.000 Din.

Skupno je torej določenih za izredno kulturne svrhe preko 800.000 Din. To dejstvo lahko služi kot svetel zrcel drugim javnim korporacijam, posebno mestnim občinskim zastopstvom. Tudi naša slovenska mesta naj bi se ravnala po tem lepem splitskem vzoru. Kakšni so kulturni proračuni Ljubljane, Maribora in Celja...?

Ruski tisk v številkah

Po ruskih virih je znašalo število dnevnikov v Rusiji pred vojsko 800 in njihova naklada 2.800.000, zdaj izhaja 595 časnikov, naklada 7.300.000. V jeziku narodnih manjšin v njihovih republikah oz. avtonomnih pokrajinah izhaja 161 časnikov v 32 jezikih, paklada 672.787 iztisov. Omeniti je treba tudi posebne vrste stenske liste, ki so razbošeni v vseh večjih tovarnah in drugih podjetjih. Večinoma so to rokopisni listi ali pisani s pisalnimi stroji, poleg internih vprašanj do tistih podjetij obravnavajo tudi politične dogodke. Število znaša 27.000. Mreža delavskih, kmetijskih, vojaških, strankarskih in drugih dopisnikov političnih listov je izredno velika. Število teh korespondentov presega 216.000. (Sistem dopisnikov je svoje vrste denunciacijski sistem v dobrem smislu, izrednega pomena za kontrolo in je mnogo pripomogel, da so se listi razširili tudi po deželi.) Časopisov (revij itd.) izhaja 900, v 16 jezikih nar. manjšin pa 80. Kar se tiče vsebine, so znanstveni in poljudnoznanstveni listi z 22 odst. na prvem mestu. Založb je okrog 2700, vendar je pomniti, da jih 15 največjih obvladuje 80 odst. vseh izdanih knjig, državna založba izda 50 odst. vseh knjig. Privatnih založb je 137, založb narodnih manjšin 28. Na leto izide okrog 18.000 novih knjig, t. j. približno ena milijarda tiskanih strani (1.1913 okrog 800 milijonov strani). Povprečna naklada knjige je 10.250 izvodov. (Nekatere knjige, n. pr. Leninovi spisi, so izšle v nakladi 1.000.000 izvodov.) — Beletističnih del izide na leto 1800—1900. Značilno je, da izhaja vedno več del ruskih sovjetskih pisateljev na školo ruskih pisateljev, ki živijo v inozemstvu; tako je najvažnejša beletistična založba »Zemlja i Fabrika« od leta 1924 znižala izdajanja inozemskih Rusov v razmerju 84 : 45 odst., druga največja založba »Pribor« pa v razmerju 78 : 20 odst. vseh svojih izdanih del. — Skupno število organiziranih pisateljev v Rusiji znaša okrog 5000. —

„Naš glas“

Prenovljen, prerojen je stopil tržaški »Naš glas« pred našo ljudstvo onstran meje. Roman Pahor ga je začel izdajati v obliki družinsko-literarne revije. Po dveh številkah, ki leže pred nami, smemo sklepati, da bo »Naš glas« izpolnil vrzel, ki so jo občutili naši rojaki zbog pomanjkanja literarne revije.

V prvi številki je izšel začetek daljše povesti Ljopa Kraigherja »Matej in Matilda«, Sirokov literarni intervju s pisateljem Francem Bevkom; Bevкова povest »Nevšečen dogodek« in več manjših prispevkov v prozi iz peresa Ive Lazarića (v srbohrvaščini), Ivana Vouka, Marije Kokaljeve in Karla Kocjančiča. Pesniški del zastopajo Stane Kosovel, Ivo Mihovilič in Stanko Slavec. Drago Godina je spisal narodno-gospodarski članek. Ilustratorji so sami domači: Bucik, Sirk in Gorše.

V drugi številki nadaljuje Kraigher svojo povest, širok pa prinaša razgovor o skladateljem Vasiljem Mirkom. S krajišimi prispevki v prozi so zastopani Fr. Bevk, M. Kokaljeva, Zorka Pregarčeva, F. Plemič, D. Gervais in drugi, Drago Godina pa piše o bodočem denarju. Pesmi so objavili: Joško Kralj, I. Mihovilič in Karel Sirok.

Obe številki prinašata tudi krajše gradivo, zlasti o sportu. »Naš glas« se naroča v Trstu, Casella postale 348.

Geografski vestnik

Pred dnevi se je razposlala 2/3. številka »Geografskega Vestnika«, časopisa, ki ga izdaja Geografsko društvo v Ljubljani v redakciji dr. Valterja Bohinca, dr. R. Savnika in dr. I. Rubiča. »Geografski Vestnik« prinaša tudi prispevke v srbohrvaščini, važnejše razprave pa imajo resumé v nemščini ali francoščini, tako da lahko beležijo izsledke naših zemljepiscev inozemske strokovne revije.

2/3. številka je priobčila na prvem mestu začetek še nezaključene razprave mariborskega profesorja Franja Baša o Mariboru. Pisec je dogljal nekatere nove podatke o srednjeveškem Mariboru, čigar historično-zemljepisni razvoj prikazuje s kritičnim premetovanjem dosedanjih izsledkov, ki so nekateri še nepopolni. Baševa razprava je pisana tako zanimivo, da bo lahko tudi vsak lajik, ki se zanima za mariborsko zgodovino, sešel po nji in jo z užitek prebral.

Ivo Rubič je prispeval meteorološko razpravo o padavinah v Splitu, ki je temeljena z obilnimi statističnimi tabelami.

Tudi širše kroge, zlasti naše planince, bo stala zanimava dela članka dr. Jožeta Rusa o Triglavu. V prvem piše o Triglavu pred Valvasorjem. Privrkat se omenja največja gora na Slovenskem v pisnih virih l. 1573. le kot »summus vertex Creinae montis«. Ime Triglav pa se je pojavilo v listinah šele okrog l. 1573, torej dobrih sto let pred Valvasorjem, vendar pa Valvasor tega imena še ni poznal. V drugi ertici se opisujejo vzroki, radi katerih je Valvasor omenjal izmed Triglavskega gorovja samo Krmo (Kerno), ki se mu je zdela najvišja in najpomembnejša gora na Kranjskem.

Henrik Tuma nadaljuje v razpravi »Krnica in Polica« svoje topomorfne študije in dokazuje, da ti imeni nista pogosti samo v Julijskih Alpah in v sosednem pogorju, temveč segata tja do romanske Švice.

Prof. Marjan Salopek je objavil razpravo o razvoju trijsa na geološko slabo zarisanim Visu. Razprava je opremljena s 4 slikami.

Številko zaključujejo polemike o slovenskih geografskih učnih knjigah in razne novice iz zemljepisnega sveta s kritiki novih publikacij, izmed katerih je za široko javnost posebno zanimiva Mladinejeva razprava o Jugoslovenih v Zedinjenih državah.

»Geografski Vestnik« ima v tuzemstvu 400 naročnikov. Več kot polovica jih je državnih uradnikov, med njimi 112 profesorjev. 20 vseučilišnih profesorjev, 18 učiteljev, 10 odstotkov je zasebnih uradnikov, 8 odstotkov odvetnikov in notarjev, 8 odstotkov zavodov in knjižnic, po 5 odstotkov zdravnikov, duhovnikov, trgovcev oziroma industrijcev in dijakov. 82 odstotkov vseh naročnikov je v Sloveniji, ostali so v Srbiji, Dalmaciji in na

Hrvaškem. V inozemstvo gre malo izvodov, večinoma na razna geografska društva; ima onstran meje tudi nekoliko zasebnih naročnikov.

Vsekakor je »Geografski Vestnik« značilen za stanje geografske vede v Sloveniji.

Ing. Gvidon Gulič, »Parni stroj in parna turbina«

Z veseljem sem vzel, to knjigo v roke, ker sem vedel, da bo v polni meri izpolnila moje pričakovanje. In nisem se motil! V pregovoru navaja sicer avtor, da je knjiga namenjena v prvi vrsti strojnikom, ki se pripravljajo na izpit. Pri skrbnem prebiranju knjige pa sem našel, da ne bo ta knjiga zanimala le strojnikov, temveč bo tudi uspešno prodrla na naše srednje tehnične šole, v roke pa jo bo vzel rad tudi oni tehnično naobražen čitatelj, ki bi se rad na hitro informiral o delovanju parnega stroja.

Snov je v knjigi zelo pregledno razvrščena in avtor obravnava v kratkih jedrnatih stavkih znanstveno in obenem tudi praktično parni stroj in njegovo delovanje. Posebna za sluga avtorjeva tiči v tem, da vedno le v kratkih stavkih jasno razlaga ustroj parnega stroja, kar priča o njegovi globoki teoretski in praktični naobrazbi. Tudi deloma nova tehnična terminologija se mu je popolnoma posrečila. Našel sem v knjigi nove tehnične izraze, ki izvenjo neprisiljeni in domače. Slike so koncentrirane na koncu knjige ter so jasne in razumljive. Kot novum je knjigi dodeljen seznam važnejših strojev, kar je velikega pomena, ker ima projektant kake nove naprave pri roki smernice za določitev velikosti pogonskega stroja.

Sreče in duša parnih strojev — krnila — so izvršno izdelana, pri tem pa ne preobložena z višjimi teoretskimi izjavami. Nadalje vsebujejo posamezna poglavja nebroj praktičnih naukov za obratovanje s parnimi stroji, na koncu l. dela pa najdemo še 8 poglavje, ki daje izdelku v kondenzirani obliki vse potrebno za izurjenega praktika.

Ne bom se spuščal v nadaljno ocenjevanje te knjige, skratka še enkrat ugotavljam, da se je avtorju njegova naloga popolnoma posrečila, dal nam je knjigo, ki naj nam bo vzgled, kako se naj piše knjige za prakso. Toplo priporočam knjigo vsem, ki si želijo izpopolniti svoje znanje o parnih strojih in turbinah.

Dipl. ing. A. D. Guličeva knjiga stane v platno vezana 80 Din in se naroča tudi pri Tiskovalni zadrugi v Ljubljani.

Uspehi ge. Lovšetove v Beogradu. Dne 22. t. m. je nastopila v beografski operi kot gost članica ljubljanske opere ga. Lovšetova. Pela je vlogo paža Oskarja. Kritiki »Politike« piše o njenem nastopu sledeče: »Ga. Lovšetova, članica ljubljanske opere, nas je posebno prijetno presenetila s svojim lirizmom, fino izdelanim sopranom, z muzikalnostjo in blestečo dikcijo. Čeprav njen glas ni baš posebno močan, vendarle vpliva s toploto, ki ž njo frazira in ki se čuti tudi v njeni biserni koloraturi. — Kritiki »Vremena« pa poročajo: »Izmed solistov sta vzbudila posebno pozornost gosta: ga. Lovšetova, članica ljubljanske opere in g. Alaušević. Ga. Lovšetova, koloraturna sopranistka je pokazala svojo odlično pevsko šolo, svoj kakor zvon zvočen in prijeten glas in veliko muzikalnost.«

Recitalistični večer v ljubljanski dram. Dne 8. marca bo v dramskem gledališču recitalistični večer pesni Srečka Kosovega. Pokroviteljstvo večera je prevzela častna dvorna dama gospa Franja dr. Tavčarjeva. Sodelujejo ga. Milla Šaričeva, g. Slavko Jan in g. Ciril Debevec. Ker je čisti dobitek prireditve namenjen za izdajo knjige pokolnega poeta, opozarjamo na ta večer in apeliramo na kulturno javnost, da se prireditve v dostojnem številu udeleži.

Beethoven: IX. simfonija za simfonični orkester, soli in zbor. V četrti, dne 10. marca se izvalja prvič v slovenskem jeziku eno največjih simfoničnih del svetovne glasbene literature, Beethovnova IX. simfonija za veliki simfonični orkester, 4 soliste in mešani zbor. To naravnost epohalno delo se bo izvajalo pod vodstvom opernega ravnatelja g. Mirka Poliča. Pri izvedbi sodelujejo: celotni operni orkester, pomnožen s člani podsaveza Muzikarjev v Ljubljani. Kot solisti nastopijo gđ. Zaludova, ga. Thierryjeva, g. Knitil in Beletto. Zborovski part je poje pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske, pomnožen z gotenci Matične šole tukajšnjega konservatorija. Občinstvo opozarjamo, že danes na to spominško svečanost v počastitev spomina nesmrtnega spomina duševnega velikana Beethovna. Vstopnice rezervira Matična knjižarna. Vse podrobnosti sledijo.

Instrumentalno-vokalni koncert v Zagrebu. Dne 6. marca priredi Zagrebška filharmonija svojo deveto glasbeno matinejo v letošnji sezoni. Program te produkcije obsega kompozicije Baranovića, Čajkovskega in Caselle. Orkester bo vodil kapelnik Baranović, pri klavirju bo pianist P. Schramm, tenorske partije pa bo izvajal J. Rijavec.

Stoletnica Hrv. glasbenega zavoda v Zagrebu se praznuje na posebnem koncertu dne 21. marca. Izvajala se bodo nekatera karakteristična dela iz starejših hrvatske muzike, predvsem kompozicije Lisinskega. Zanimivo je, da ta koncert bodo imeli do stop samo povabljeni gostje.

»Pesem o štirih arhanglih« se imenuje najnovejšo delo pesnika Vlad. Nazora, ki živi sedaj kot ravnatelj ženske realne gimnazije na Sušaku. Avtor dika knjigo kot rokopis in bo publikacijo razdelil med svoje prijatelje.

Klavirski virtuoz Backhaus nastopi dne 3. marca v Zagrebu.

Baklanov v Zagrebu. Ruski pevec Baklanov je v drugi polovici februarja parkrat gostoval v zagrebški operi. Pel je tudi »Boris Godunov«, s katerim je dosegel ogromen uspeh zlasti v muzikalnem predavanju, katerega mnogi veliki pevci zamenjajo v prid igralski strani.

M. Zévacco:

Papežinja Favsta

(Kratka vsebina dosedanjih poglavij.)

Kardinal Farnese je bil kot Jean de Kervilliers skrivaj ljubimec Leonore de Montaigues. Pri maši v cerkvi Naše Gospe ga je spoznala. Ker je bila vpričo vernikov duška svojemu obupu, je bila obsojena, da jo živo sežgo. Na morišču pa je povila hčerko. Pomiloščeno in blazno so jo odpeljali z Grévskega trga; otroka se je usmili krvnik, mojster Claude, ki je vzel deklico za svojo in jo je imenoval Violetto. Čez nekaj let jo je ugrabil ciganski glumač Belgoder, da bi se osvetil Claudu, ker je dal njegovi hčerki Floro in Stello neznani krščanski rodbini vedela, da je blazna vedeževalka Saizuma odgojila. Mlada ciganka Violetta ni zuma, ki se z njo vred skita v Belgoderovi družbi, Leonora de Montaigues, njena mati... Ko je dozorela v devojko, se je v Orléansu zaljubil vanjo Karel Angoulémski, sin kralja Karla IX. in Marije Touchetove; požel je Violetto tudi vojvoda Henrik Guiski, ki se je pripravil, da bi na čelu »katoliške lige«: trmoglavil kralja Henrika III. in zasedel francoski prestol. Tik pred Parizom se Belgoder zgovori z vojvodo Guiskim; prodal mu bo Violetto, nato pa pojde h Claudu in mu pove...

Ob istem času kakor cigani sta dospela v Pariz vojvoda Karel Angoulémski in vitez de Pardaillan. Pardaillan zasleduje Guisevega pristaša Mauverta, ki je pred leti umoril njegovo ženo, Loizo Montmorencyko. Na Grévskem trgu, kjer se je Belgoder ustavil, pride k njemu kardinal Farnese, poverjenik Favste Borgijske, ki je bila na tajnem zboru škofov in kardinalov izvoljena za papežinjo in ki zdaj v Parizu podpira Guisa, da bi kasneje z njegovo pomočjo strmoglavila papeža Siksta V. Farnese povabi cigana, naj privede Violetto v Favstin dvorec, in Belgoder, meneč, da ima posla z Guisevim odposlanecem, to tudi stori. Favsta pa hoče spraviti Violetto s poti, ker strast do nje odvrča Guisa od političnih podjetij. Bivši mestni rabelj Claude, zdaj njen tajni krvnik, bi jo moral usmrtiti. Toda Claude in Violetta spoznata drug drugega; on skoči z njo v Sekvano in jo srečno prinese na svoj dom. Belgoder, ki je prišel v krvnikovo hišo, da bi se znesel nad njim, vidi to in obvesti Favsto; pod vodstvom kardinala Farneskega sledi ponovno ugrabljenje Violette. To pot spravi Favsta deklico v samostan svo-

je zaupnice Klaydine de Beauvillers, opaticke na Montmartru in ji postavi Belgodera za ječarja.

Favsta hoče razdreti zakon vojvode Guiskega z razuzdano Katarino de Clèves, da bi sama postala njegova žena. Obenem zahteva od njegove sestre Marije de Montpensier, naj pregovori svojega ljubimca, meniha Jacquesa Clémenta, da bo umoril Henrika III., ker je »nevaren katoliški Cerkvi«... Menih, zaslepljen po ljubavni strasti, pristane na ta naklep.

Politično ozračje je vobče zelo razburkano. Meščani se bunijo, kralj je moral pobegniti iz Pariza, Guise je v mestu neomejen gospodar. Vendar se še ne upa očitno seči po kroni. Kraljica-mati, pretkana Katarina de Medicis, je v svojem dvorcu sprejela papeža Siksta, ki je skrivaj pritovoril milijone, da bi omogočil Guisu uspešno akcijo. Skrit za zavoso posluša Sikst njen razgovor z vojvodo Guiskim, ki se nepremišljeno razodeva, da je Favstin pristaša. Obenem pregovori kraljica vojvodo in mu izdavi obljubo, da ne ukrene ničesar zoper kralja; Henrik III., ki je holan in brez otrok, ga bo pred smrtjo sam določil za svojega naslednika. Tako izpodnese Guisu papežev pomoč in pridobi s svoje strani nekaj časa, ki ga hoče porabiti v to, da spravi vojvodo s poti.

Pardaillan se je v Parizu zgledil pri »Vedeževalki«, v gostilni svoje vdane prijateljice Hugete Grégoirjeve, ki ga je silno vesela. Baš so mu prinesli knježi obed, ko plane v gostilno Karel Angoulémski z vestjo, da je ljubljenska Violetta izginila z Grévskega trga. Vitez odide s Karlom ter povabi na svoje kosilo, ne da bi ju poznal, dva siromaka z ulice, bivša Belgoderova hlapca Picouica in Croassa, ki ju je gospodar »pozabil« v gostilni pri »Dobri nadi«.

Pardaillan in Karel doživita veliko, prigod. Išoč sledu za Violetto, zaide

vitez v Favstin dvorec in napravi na pustolovko silen vtis. Ker noče postati pristaša njenih zločestih načrtov, pokliče svoje oprichnike, da bi ga umorili; Pardaillan jih pobije in uide skozi kremo pri »Železni stiskalnici«, ki je tajno spojena s Favstinim dvorcem. Ko nadaljuje svojo pot, ga napadeta Picouica in Croassa, po naročilu Mauverta, ki je opazil vitez pri »Vedeževalki« in se hoče za časa rešiti njegove osvete. Tepena, spoznata svojega dobrotnika Pardaillana, ki jima odpusti, in postaneta lakeja Karla Angoulémskega. V gostilni pri »Dobri nadi« najde vitez blazno vedeževalko Saizuma, zapuščen po Belgoderu, ki je tam stanoval. Odvede jo v montmartrski samostan ter ji izprosi gostoljubje, da bi pozneje izvedel od nje kaj koristnega. Naključje mu odkrije Guisev namen, ugrabiti papežev milijone, ki so skriti v mlinu Sv. Roka. S pomočjo Karla Angoulémskega, pogumnega Picouica in strahopetnega Croassa prehitijo vojvodo in omogoči gospodu Perettiju, ki ni nihče drugi kakor preoblečeni poglavar krščanstva, da odnese pete in denar. Pardaillan in njegovi tovariši branijo mlin proti vsej ligarski bojni sili; ko prideta guisevca Bussis-Leclerc in Mainville vohunici, jih zajamejo; Pardaillan premaga Bussija, enega najslavnejših vedeževalcev tistih dni, kar mu ta smrtno zameri. Nato privežejo oba vohuna na mlinске vešnice in uidejo po tajnem podzemeljskem rovu.

Kardinal Farnese je vedel, da je bivši krvnik pobral njegovo hčerko, ni pa vedel, kaj se je zgodilo z njo. Tudi Claude mu ni hotel povedati; trdil je, da je deklica kmalu umrla. Kardinal, misleč, da je Violetta krvnikova rodna hči, se je po drugem ugrabljenju masčevalno pohvalil Claudu, rekoč, da jo je iz osvete vrnil Favsti. Tedaj mu je Claude odkril resnico: ne moja hči, ampak tvoja! V obupu sta se nesrečna moža zaklela drug drugemu, da umorita Favsto. Po dolgem opreznju jo je Claude zasledil na Montmartru pri opatici Klauđini de Beauvillers in jo je odvel v paviljon, kjer jo je čakal Farnese. Favsta se je rešila s tem, da je postavila kardinala pred Saizuma-Leo-

noro. Farnese je zdajci pozabil na osveti; nekdanja ljubezen ga je prevzela z novo močjo. Toda Leonora ga ni spoznala in ni razumela njegovih besed... Med tem, ko je obupno klical blaznici, da je njena hči Violetta mrtva, je Favsta izginila; vstopila sta Pardaillan in njegov prijatelj, baš se za časa, da je Karel slišal strašno novico. Saizuma je odšla z njima k »Vedeževalki«. Razodetje, da Violetta ni več, je šlo mlademu vojvodi tako do živega, da se je sklenil ubiti. Srečnejši od njega je bil služabnik Croasse: starijaka redovnica Filomena ga je hotela zapeljati v ograjeno hišico, kjer bi bila čisto sama... Ko pa je Croasse preskočil plot, je uzel pred seboj Violetto in tik nato strašnega Belgodera. Lesta je neznan-sko premlatil grešnika in ga je zadržal pri sebi kot jetnika. Filomenina tovaršica sestra Marijanga je med tem sledila Pardaillanu, Karlu in Saizumu do »Vedeževalke«. Tako je zvedela Favsta preko montmartrske opaticke marsikaj, kar ni bilo za njeno ušesa.

Favsta hlepi po osveti. Čeprav na tišem strašno ljubi Pardaillana, ga hoče vendar ugonobiti, da bi rešila svoj srčni mir in svojo sposobnost za velike načrte. Videč, da vitez išče Violetto, jo ima za njegovo ljubico in jo svraži še strašneje nego prej. Farnese in Claude sta v njenih očeh upornika. Smrt teh ljudi je zanjo sklenjena stvar. Ko dozna, da drugi dan obesimo in sežgo na Grévskem trgu Magdaleno in Ivano, hčerki hugenota Fourcauda, ne utegoma prepeljati Violetto iz samostana v Bastiljo in jo podtakne na mesto Ivane Fourcaudove, Ivano pa spravi na Montmartre. Pardaillana je povabila, naj pride ob desetih na Grévski trg; Farnese bo čakal v njeni hiši na Grévs-kem trgu, ker mu je sporočila, da bo videl Violetto; Claude bo pri njem... Belgoder, ki mu je poverjeno, da pokaže kardinalu in krvniku nepravdo Ivane Fourcaudove, bo nasitil svoje masčevanje! Pravi oče, krušni oče in ljubimec, vsi trije bodo gledali Violettino strašno smrt!...

Vse gre po načrtu. Obsojenki sta prispeli na morišče. Magdalena Fourcaudova je že obešena, ogenj že liže po njej... Belgoder stopi v hišo na

grévskem trgu, kjer sta Farnese in krvnik v tesnobnem koprenju prečula noč... »Ali me poznas?« plane h Claudu. »Pomisli?... Evo ti moje osvete — tvoji hčere na grmadi!« Claude vidi: pravkar vleko Violetto na grmado... Izgubljena je! A tedaj se spomni: Fourcaudki... Fourcaud... prokuratorju Fourcaudu je dal Belgoderovi hčeri v odgojilo... Magdalena, ki je že mrtva, je bila Belgoderova hči!... To krikaneciganu; nato skoči z okna med množico in udere z bodalom v roki Violetti na pomoč...

Prepozno bi prišel Claude, da se ni med tem zgodilo nekaj drugega:

Pardaillan je baš pri Karlu, ki se poslavlja od življenja, ko pade z neba Croasse. Ušel je Belgoderu v njegovo odsotnosti in prinaša gospodarjema vest: Violetta je bila v samostanu, živa, ne mrtva, in snoči so jo nekam odvedli... Viteza prečine mrka slutnja: zakaj ga je Favsta vabila na Grévski trg? Jadrno se odpravi, z njim Karel in Picouic, med tem ko se bojazljivi Croasse potuhne doma. Na Grévskem trgu spoznata Violetto. Obupno ji planeta na pomoč. Rokovnjači, ki radi udarijo po stražnikih in gosposki, se jima pridružijo. Pardaillan izgrva Violetto morilecem in po položji Karlu v naročje; nato zbeha konje Guisevega spremstva, da pobesneli zdirjajo med množico; nanika izprazni Grévski trg... Karel beži z dvojko v svojo hišo v Progarski ulici, Pardaillan ubere drugo smer, da bi zmešal zasledovalce. Toda sovražniki so mu za petami. Ves izmučen in krvav se zateče k »Vedeževalki« v stavbo dobre gospe Hugete. Sovražna sila ga obkoli; samo ojačen še čaka, da ga primejo kakor lisjaka v brlogu. Maurevert je že prinesel Favsti Gnišev pismo, naj pride, da vidi »konec lova«.

Tudi »njena Svetost« ni počivala. Ko je Claude dirjal za Karlom in njegovo izvoljenko v Progarsko ulico, mu je sledil Favstin odlegel. Bivši krvnik je obljubil vojvodi Angoulémskemu, da mu pripelje kardinala, Violettinega očeta; nato se je hotel ubiti, da ne bi zvedel svet, kdo je bil rednik bodoče vodinje... Toda Favstin človek mu je za petami; ko stopi v hišo na Grévs-kem trgu, ga primejo, zvežejo in prepeljejo v Favstin dvorec. Podobno se je zgodilo tudi kardinalu Farneskemu. Najdeta se v isti sobi, iz katere ni izhoda... In že stojita pred tajnim cerkvenim sodom papežinje Favste, ki ju obsodi, upornika in iznevernika, na strašno smrt: umreta na od gladi in žeje... In njena Svetost Favsta I. bo služila mašo za zveličanje njunih duš!

In Favsta ve, da je Violetta v Progarski ulici!...

Kaj bo z ubogo Violetto?

Kaj bo s Pardaillanom?

Kaj čaka mojstra Clauda in kardinala Farneskega?

Rešitev... ali smrt?...

Čitajte Jutro!

Čitajte Jutro!

Čitajte nadaljevanje „Papežinje Favste“!

Esperanto

Esperantisti-akademiki

Predsednik esperantskega združenja akademikov dr. phil. A. Steche je naslovil na načelnike podrejenih društev zanimivo okrožnico, iz katere posamezno naslednje: Svetovno gospodarstvo preživlja težko in najbrž dolgotrajno krizo. Prebivalstvo zemlje, 1,75 milijarde ljudi, se pomnoži letno za najmanj 5 milijonov. Posledica je stopnjevanje, vedno težja in brezobzirnejša konkurenca med obubožanimi in obogatelimi kulturnimi narodi na vseh področjih. To sili posebno narode Evrope k sporazumljenju in znanstvenemu sodelovanju v prometu. Dokaz temu je razvoj Zveze narodov, svarič mednarodni gospodarski manifest in povsod se uveljavljajo normiranje gospodarstva. Normiranje tehnike je že daleč napredovalo. Veliki prihranki na denarju, času in delu se dajo že zaznamovati.

Jezikovna ureditev znanstvenosti je manjka. Tudi to postaja dnevno nujnejše, kajti veda deluje dandanes radi pomanjkljivosti mednarodnega jezikovnega sporazumljenja mnogo predrag in preozko.

6. mednarodni kongres filozofov v Cambridgeu 1926. je nudil 100 predavanj v razpravljalnih jezikih angleško, francosko, nemško in špansko. Izguba časa, denarja, delovne sile in veselja so se bridko občutili, prav tako kakor pomanjkanje splošno priznane terminologije in vzajemnosti v najvažnejših temeljnih vprašanjih.

7. mednarodni kongres zozozdravnikov v Philadelphiji 1926. je nudil svojim 12.000 udeležencem iz 50 narodov približno 500 predavanj v istih štirih oficijelnih jezikih. Že ta dva primera najnovejše dobe dokazuje, da je mnogojezičnost potratna energija, ki jo tudi veda, navezana na internacionalno sporazumljenje, ne bo mogla dolgo prenašati. Koliko časa bi se že pridobilo, če bi se razpravljalo v esperantu, ali vsaj v njem tolmačilo.

To spoznanje pa že pridobiva tal, posebno na Francoskem. Leta 1921. je zahtevalo 24 članov Académie des sciences v Parizu esperanto kot oficijelen kongresni jezik in obenem uvedbo tega »mojstrskega dela

logike in enostavnosti« v vse panoge vede in tehnike. Leta 1920. do 1924. je preiskala Zveza narodov najnatančneje esperanto kot svetovni pomožni jezik in ga nato enoglasno priporočala svojim članom. Leta 1925. se je vršila v Parizu mednarodna konferenca za znanstva in trgovino s 407 zastopniki organizacij iz 32 dežel, ki je enoglasno zahtevala uvedbo esperanta za trgovino, tehniko in vedo, in označila razprave v enem kongresnem jeziku kot pričetek novega razdobja internacionalnih kongresov.

Mednarodni kongres tehničnega časopisja v Parizu 1926. je priznal esperanto kot oficijelen jezik zraven nacionalnih jezikov. Nujno je priporočal esperantski referat v strokovnem časopisju. Časopisi kakor Science Revue, Bulletin de Intern. Science Assoc., Intern. Medicine in Intern. Radio-Revue, japonski učenjaki, Gerlands Beitrage zur Geophysik, ukrajinski Put Prosvetnja itd. že uporabljajo esperanto.

Kakor si je leta 1880. ustvarila svetovna kemija s svojim umetnim jezikom »Centralnem listu list največjega sloga in se radi tega silno razvila, tako zahteva danes svetovna veda radi težko preglednih množinskih izsledkov splošen referatni list v nevturalnem, enostavnem jeziku esperanto. Osnove za splošno uvedbo esperanta so podane. Strokovni slovarji za tehniko, tehnologijo, farmakologijo, menarstvo, strojništvo, anatomijo, matematiko, muziko in radijo so že tiskani, drugi se nahajajo v pripravi.

Sedanjost zahteva nujno normiranje znanstveno-jezikovnega svetovnega prometa.

Esperanto

Leto 1927 je za esperantsko gibanje jubilejno leto, kajti po celem svetu se praznuje štiridesletnica njenega obstoja.

Da se res čuti potreba po mednarodnem jeziku, nam pričajo sledeča zanimiva dejstva.

Ze dosedaj je Esperanto upeljan v šole deloma kot obligaten, deloma kot neobligaten šolski predmet v vseh evropskih državah, kakor n. pr.: v Angliji, Franciji, Nemčiji, Rusiji, Čehoslovskiji, Bolgariji itd.

V zadnjem času ga je uvedel tudi v Rumuniji J. Teodoru, ravnatelj trgovske šole, kot obligaten predmet v dva razreda trg.

šole. Uči se ga 120 učencev.

Od januarja t. l. se poučuje esperanto v aviatiki šoli na Poljskem. Vodi ga prof. L. Kronenberg. General Dr. Rouppert, šef poljske vojaške sanitetne službe, je obljubil s posebnim redom odlikovati one vojaške zdravnike, ki bodo doumeli veliko važnost in pomen Esperanta.

Za esperantsko gibanje se navdušujejo tudi Japonci. Njih znanstveniki ga uporabljajo in izdajajo važna dela v esperantu. Profesor Olski, ravnatelj zračnega observatorija v Tatnu, je izdal znanstveno poročilo, spopelnjeno z mnogimi ilustracijami, načrti, tabelami in diagrami v mednarodnem pomožnem jeziku.

Tudi v Palestini se širi esperantsko gibanje. V Jeruzalemu in Tel Aviv sta bila nedavno zaključena dva tečaja z dobrim uspehom. Vsi udeleženci so pristopili k Jeruzalemski esperantski zvezi, ki že dolgo obstoja. Esperanto ima tudi zelo bogato literaturo. V najnovejšem času je začela izdajati svetovno znana založba Rudolf Mosse v Berlinu nove zvezke svoje »Svetovne knjižnice« z esperantskimi prevodi iz ruskega in madžarskega jezika. Tudi tvrdka Hirt & Sohn v Lipskem je že izdala 20 zvezkov prevodov »Mednarodne svetovne literature« v esperantu iz japonskega, angleškega, francoskega, nemškega, holandskega, bolgarskega, hrvatskega in drugih jezikov.

Znani angleški pisatelj Jack London piše v 13 poglavju svojega romana »Martin Eden«: »Vseeno je, kaj se učiš. Moreš se učiti francosčine, nemščine ali pa vse skupaj zavreči in poglabliti se v esperanto. Dosegel boš isto izobrazbo. Moreš se zavzeti samo za grščino ali latinščino, toda slednje ti ne bo koristilo v ničem...«

Mnenje Jack Londona je torej, da je učenje mnogih jezikov obenem nepraktično, nekoristno, kajti esperanto popolnoma zadostuje za medsebojno sporazumevanje.

Iz teh dejstev sledi, da je esperanto postal splošen problem celega kulturnega sveta, kajti človeštvo čuti potrebo po medsebojnem zblizanju. In k temu bo pripomogel ba esperanto, ki je lahek, preprost in blagodoneč.

**KDOR OGŁAŠUJE,
TA NAPREDUJE!**

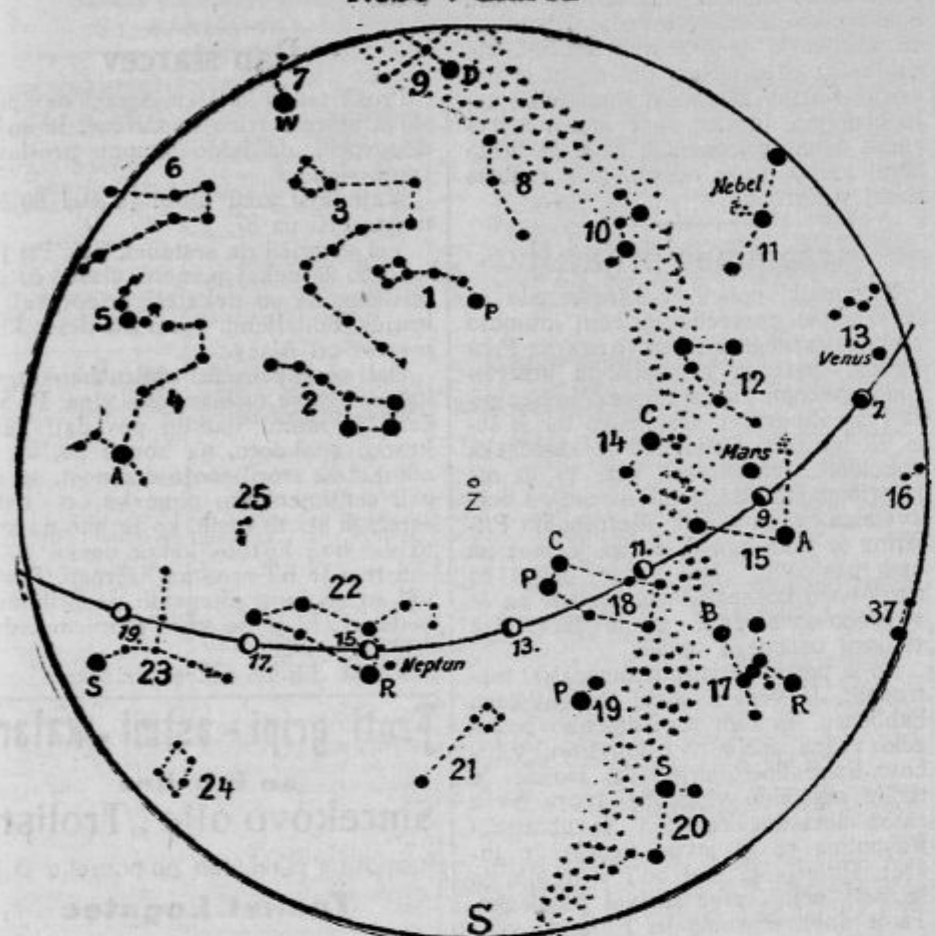
Adamson in stol

Iz življenja in sveta

Nebo v marcu

Solnce se v marcu zelo hitro vrača proti nebesnemu ekvatorju. 1. marca je še 7° 51' pod ekvatorjem, 15. marca samo še 2° 15' pod, a 31. marca že 3° 52' nad njim. 1. marca vzhaja solnce ob 6.39 in zahaja ob 17.35, 15. marca vzhaja ob 6.10 in zahaja ob 17.57, a 31. marca vzhaja ob 5.36 in zahaja ob 18.21. Dan je dolg začetkom marca 10 ur 56 minut, koncem marca pa že 12 ur 45 minut tako, da naraste v marcu za 1 uro 9 minut. 21. marca ob 15.59 stopi solnce v znamenje Ovna. V tem hipu prekorači solnce nebesni ekvator in prične se pomlad. Pomlad traja 92 dni 19 ur in je poleg poletja najdaljši letni čas. 21. marca nastane tako zvani ekvinokcij, kar pomeni, da sta noč in dan enako dolga. To pa velja samo približno. Dne 21. marca je namreč dan za 20 minut daljši kot noč. Ekvinokcij nastane prav za prav dne 19. marca, ko sta dan in noč res enako dolga.

Luna se giblje začetkom marca globoko pod nebesnim ekvatorjem, ki ga prekorači 5. marca ob 19. Nato se dvigne nad ekvator in doseže najvišjo lego 23° 34' dne 12. marca ob 1. Pozneje se začne zopet spuščati proti ekvatorju in ga prekorači 19. marca ob 17. Najnižjo lego doseže 27. marca, ko bo za 23° 34' pod ekvatorjem. Lunine faze bodo v marcu: mlaj 3. marca ob 20.25, prvi krajec 10. marca ob 12.3, ščip ali polna luna 18. marca ob 11.24 in zadnji krajec 26. marca ob 12.35.

Planeti: **Merkur** se vidi začetkom marca na zapadnem delu nebosklona, vendar ga je pa težko najti. Zahaja okrog 19. Dne 13. marca bo Merkur v spodnji konjunkciji s solncem. Ob tem času ga torej sploh ne bomo videli. Koncem meseca preide na jutranji firmament, vendar pa za opazovanje njegova lega ne bo ugodna.

Venera je zdaj v ugodni legi tako, da jo lahko opazujemo. Začetkom marca zahaja pred 20, koncem meseca pa pred 21 in sicer na zapadnem delu nebosklona. Vidimo jo pod očesnim kotom 11° in sicer v obliki lunc tike pred ščipom. Skozi daljnogled, ki poveča 160 krat, bi jo videli kot luno s prostim očesom. Njen premer in svetloba se stalno večata. 5. marca bo Venera 5° severno od lune.

Mars se giblje v sozvezdju Bika in zahaja p 1 ur. Njegov premer in svetloba stalno pojemata. V marcu bo približno tako svetel kakor stalnica Aldebaran, najsvetlejša stalnica v sozvezdju Bika. Tudi ta zvezda je rdečkasta kakor Mars.

Jupiter se v marcu ne bo videl, ker je preblizu solncu. 1. marca ob 12. bo Jupiter v konjunkciji s solncem.

Saturn se stalno približuje zemlji. V marcu se giblje v sozvezdju Skorpiona in vzhaja okrog polnoči. Zunanji Saturnov obroč ima obliko elipse, čije osi merita 38" in 17". dočim znaša premer planeta na videz 16". Izmed 10 Saturnovih spremljevalcev lahko opazujemo z daljnogledom samo Titona kot zvezdo 9. zvezdne velikosti. 24. marca bo luna blizu Saturna. V srednji in južni Ameriki bodo videli Saturnov mrk.

Uran se v marcu ne vidi, ker je preblizu solncu. 21. marca bo v konjunkciji s solncem.

Neptun je zdaj v sozvezdju Leva. Njegova lega je za opazovanje ugodna. Vidi se kot zvezda 8. velikosti. Opazujemo ga lahko tudi z manjšim daljnogledom. Opazovanje tega planeta pa ne nudi nobene zanimivosti.

Meteorji: V prvi polovici marca stopi v akcijo roj meteorjev z radiantom v sozvezdju Leva blizu stalnice Beta. Okrog 24. marca se pojavi roj meteorjev z radiantom pri stanici Beta v Veliki Medvedici.

Kometi: Izmed kometov, ki so sedaj v ugodni legi, ne moremo z manjšim daljnogledom nobenega videti. Vsi ti kometi so manjša nebesna telesa, ki po svojem obsegu ne prekašajo zvezde 9. velikosti.

Zodiakalna svetloba se vidi v jasnih nočeh na zapadnem delu nebosklona in sicer začetkom in koncem marca. Ta nebesni pojav lahko opazujemo tudi s prostim očesom, seveda če je atmosfera čista. V mestih se zodiakalna svetloba ne vidi, ker ovira opazovanje ulična razsvetljava.

Legazvezdne firmamenta. Začetkom marca ob 22., sredji marca ob 21. in koncem marca ob 20.: na severovzhodu vzhajata Lira in Herkules, na vzhodu Gad, nad njim Krona in Bootes, dalje proti zenitu Velika Medvedica, na jugovzhodu vzhajata Gavran in Vrč, nad njim Devica, na jugu stoji nad obzorjem Hidra, nad njo Lev in Rak, na jugozapadu se vidi blizu obzorja Veliki Pes, nad njim pa Mali Pes in Dvojčki. Na zapadu sta tik nad obzorjem Orion in Bik, nad njima pa proti severu zvezda Kočijaž, Andromeda in Perzeus. Nekoliko višje stoji Kassiopeja, na severu pa Zefeus.

Pojasnilo.

Slika zvezdne firmamenta velja samo za marec, ker se v aprilu lega po edinih sozvezdij zopet nekoliko izpremeni. Sozvezdja so zvezdana med seboj s pikčastimi črticami in označena s številkami. Črke pomenijo okrajšana imena svetlih zvezd. Lunina lega je označena za vsaka dva dneva. Datum je

pod luno, puščica pa kaže smer lune pot.

1 = Mala Medvedica, P = Polarna zvezda, 2 = Velika Medvedica, 3 = Zmaj, 4 = Bootes, A = Arktur, 5 = Krona, 6 = Herkules, 7 = Lira, W = Wega, 8 = Zepheus, 9 Labod, D = Deneb, 10 = Kaseopeja, 11 = Andromeda z meglo, 12 = Perzeus, 13 = Oven, 14 = Kočijaž, C = Capella, 15 = Bik, A = Aldebaran, 16 = Kit, 17 = Orion, R = Zapah, B = Betelgeuze, 18 = Dvojčki, C = Castor, P = Polux, 19 = Mali pes, P = Prokyon, 20 = Veliki pes, S = Sirius, 21 = Belouška, 22 = Lev, R = Regulus, 23 = Devica, S = Spica, 24 = Gavran, 25 = Berenikini lasje, 37 = Eridanus.

Planeti: Mars, Neptun (Venera se vidi šele koncem marca ob večernih urah do 10. zvečer) Z = Zenit.

Gledališki paradoksi

Predpustno pismo iz Pariza.

Rokoborbec G. Charpentier se vadi v petju. Kralj mode Paul Poiret in pisateljica Colette na odru. Ameriško postojanje Cecile Sorel.

Letošnja pariška gledališka sezona je skoroda bolj bogata na nepričakovanih zunanjih presenečenjih kakor na resnični notranji vrednosti. V splošnem taka reklama neznano bolj privlači radovedno občinstvo, kakor težka razglabljanja dela. Naj se na tem mestu dotaknem le nekaterih.

Doslej smo poznali G. Charpentiera le iz njegovih rokobor. Dosegel je prvenstvo Francije, pridobil si je mnoga srca, kajti kje si dandanes privlačnejši in zanimivejši kakor v sportu! Sedaj se hoče poskusiti Charpentier še na odru, in sicer v petju. Ali bo imel tudi v tem poklicu toliko uspeha kot doslej, ne vem. Na vsak način pa bodo kritiki morali biti hudo obzirni, če ne... Kajti upam, da imajo tu prav take hvalnevedne navade kot pri nas. Ko je rokoborca obiskal nek časnikar in ga vprašal po njegovih načrtih, se je Charpentier nasmehnil, češ da je opero vedno mikala in da namerava prav resno menjati svoj poklic.

Ko je pred tremi leti Paul Poiret obiskal Prago in tam predaval, ga je vse pozdravljalo in obisipalo s častmi, kakor se spodobi kralju mode. Ni bilo treba dosti govoriti o njem, kajti vsi so ga poznali; saj je eden izmed največjih pariških krojačev, kakor jih je le pet ali šest v Parizu in torej na svetu, ker je Pariz prvi v modi. V njegovih salonih se o priliki razstav novih modelov shaja cvet starega denarnega plemstva. Nakupil si je ogromno imetje, ki pa je že večkrat hipoma usahnulo, ker je znal ne le služiti, ampak tudi razpisati. Pri Parizanih, ki ga poznajo, ni dobro zapisan; očita mu, da je banavz, da mu manjka takta in ne vem, kaj še; zato radi zamenjavajo priimek le roi de modes z drugim manj laskavim le roi de mufles. Ne le jaz, ampak marsikateri drugi tudi ni razumel, ko je zadnjič v večernem Intransigeantu videl slavljenjo Josephina Baker v njegovi loži, pod sliko pa besede, da morda kmalu skupaj nastopita v Music hallu. Tega sicer še nisimo ućakali, pač pa so že oznanili letaki, da bo igral s pisateljico Colette, v njeni drami »Potepuška« (La vagabonde). Vaba je bila tako močna in uspešna, da je vselej napolnila prijazno in odlično gledališče na Champs Elysees, dasi je igra sama na sebi neživljenska in brez vrednosti: starodavna kakor so jih nekda kovali z vsemi ganljivimi pritlikalnimi, krutimi slučajji in nepričakovanimi razodetji; ustavili bi se lahko v drugem dejanju, pa bi bil prav tako popolen konec, kakor je po petem.

Toda videti Colette, ki se ji priklanjajo s častmi, da piše med sodobniki najboljše prozo; Colette, ki je v prvih svojih delih pohujševala, da je bilo kaj in je bila ljubljena vseh licek, ki se je pa v zadnjih svojih romanjih (Mitsou, Ché, La fin de Chéri) povzpela do višine, kjer ni nobena hvala preškromna. A kakor je silna v pripovedovanju, v drami ni uspeła. In tako »Potepuška« sama na sebi ni zanimala,

zato pa je tem bolj privlačevala Colette, ki se je preli vanjo z vso vero in ljubeznijo. Tudi ni dela oživel Poiret, ki je rešil svojo vlogo kot pravi poklicni igralec.

Ko se pred meseci odpravljala Cecile Sorel v Združene države, so jo vsi spremljali s slavo pesmi in srčnimi voščili. Revije so prinale slike njenih oblek in razkošja, s katerim se je obdala, kot se more obdati le umetnica ostrega in odličnega okusa. Drugi so jo imenovali poslanico, ki bo neznano bolj razklenila sojni krog francoskega duha, kakor katerikoli drugi minister. Kajti danes je ona najimenitnejša predstavica francoske gledališke umetnosti in dasi že visoko v letih, je še vedno polna življenja in notranjega nemira — vsa iz rodu Sare Bernhardt in Eleonore Duse. Njena igra je umirjena, gotova, preprosta in naravna, brez velikih gest in brez prisiljene teatralike; celo glas postane topel in prijeten, čeprav se zdi v začetku zadirčen in zasekan. Vsa je prelita v celoto in do zadnjih odtokov prepojena s soki kulture, ki jih je v retortah stoletij izvaril evropski duh.

In baš zato verjamem danes tistim, ki govorijo o njenem povratku, češ da je bila njena kulturna mislija ponosno čena. Ameriška gledališča so bila prazna...

Preveč vestnosti

Sovjetski listi neprestano razkrinkavajo nerednosti in zlorabe v ruskih državnih tovarnah. Zdaj pa poroča moskovska »Pravda« o neverjetnem slučaju službene vestnosti.

V nekem uradu so sklenili pregrniti usnjene naslanjače po pisarnah ravnateljev s platnom, da se ne bodo obrabili. Kupili so 160 m blaga za prevleko. Platno je prišlo od trgovca v gospodarski oddelek dotičnega urada, potem k nadzorniku, nato k vratarju. Ta je izročil blago tapetniku in začel je dognal prejemno blaga, da manjka 280 m.

Pričela se je stroga preiskava. Izvedenec je napisal obširno poročilo, kjer je razložil zgodovino platnene industrije in njeno sedanje stanje. Toda izgube blaga z znanstvenega stališča ni bilo mogoče pojasniti. Oblasti so ostale seveda nezadovoljne, imenovali so posebno preiskovalno komisijo. Ta tudi ni mogla nič dognati. Med tem pa je priobčil »Stenski dnevnik« (bulletin vsakega sovjetskega urada za domače novice) hudoben podlistek, kjer se je vprašalo kakšno perilo so naredili iz izgubljenega platna? Končno so naročili ravnatelji detektiva s policijskim psom. Ta je skrbno preiskal vse prostore v hiši in končno našel v kleti postrežnico, ki je rekla: Bog ti moj, kaj pa iščete? Saj sem morala oprati blago, predno ga je dobil tapetnik. Blago pa se vedno skrči če je oprano, Bog ti moj! — Kdo napravi več škodo — vprašuje zdaj ruska »Pravda«, pаметen tat ali pošten bedak?

Izredna mavrica

Ameriški obzornik Science je nedavno poročal o rosi mavrici, ki sta jo opazovala dva Skota Knott in Lundie l. 1898 na ulici, pokriti z roso iz megle. Koder jo je obseval plinski svetilnik, je bila mavrica bela; ob močnejši električni žarnici pa barvita. Maxwell je že poprej naletel na sličen pojav: barvano mavrico na ledu za dne. Pripisoval je je vodnim kaplicam raztresenim po zmrzli gladni. Angleški opazovalec Heath (Nature, 1916) je videl mavrico v obliki hiperbole ob solnčnem svitu na rosi, ki je bila na trati pokrila pajčevino M. Ewing pa je često zasledil roso mavrico na tratin, ki jo je obsevala mesečina. Luna je bila visoko nad obzorjem, rosa pa še mlada. Če namreč rosa leži nekaj ur, se prikazen poslabša ter izgubl, ker se kapljice povečajo in niso več tako okrogle. Zategadelj se ob naliču »biserna lestva« ne pojavlja. Rečene mavrice so tvorile črte slabotnega belega sijaja razvrščenega v elipsah po travi. Obseg in obliko elipse sta uravnavala vpadni kot mesečnih žarkov in višina očesa nad tlemi. Vsak opazovalec je kajpak videl drugačen lok.

Vodoravno mavrico je omenil že S. Fujiwhara, japonski učenjak (Monthly Weather Review, 1914), ki navaja sličen opazovanja drugih vremenoslovcev:

na Kostniškem jezeru, na Loch Lomond, na japonskem jezeru Suwa. V vseh primerih je mavrica ležala horizontalno na vodi. Na Japonskem sta in Hashimoto in Tanaka zagledala najprej, kadar je bilo oko 2.70 m nad vodno površino. Pri 1.80 m se je dolžina zmanjšala, barve pa postale razločnejše. Pri 1.20 m je vse izpuhtelo. Medtem ko se je solnce dvigalo na nebu, se je doga premeščala, nato pa izgnila. Ali v znatnejši višini je zopet postajala vidna. Vzrok fenomenu je bila po vsem videzu drobna plast meglice, ki je pokrivala jezersko površje. Vodoravna mavrica kaže posebna svojstva. Barve so razporejene ne v istosrednih krogih, ampak na žareč način: motrilec vidi navaden lok v prerezu. Pojav se menda dostikrat opaža na Japonskem in se smatra za napoved hudih viharjev...

Rosna in horizontalna doga na vodi ali na ledu sta redki, zanimivi prikazi, ki zaslužita pozornost. Sosebno fizik in meteorolog ju kaj rada opazujeta in bosta z veseljem čitala teorijo natisnjeno v gornjih zbirkah. — H. V.

Matematične formule za francoski jezik

V poslednji številki nemške, učenju jezikov namenjene revije »Novejši jezik« priobčuje profesor Fessler iz Leipziga vrlo zanimivo študijo o francoskem pogojniku. Prof. Fessler je dospel potom temeljitih preiskav do uverjenja, da se dajo vsa pravila o francoskem konjunktivu izvesti iz dveh vprašanj.

Prvo vprašanje: Ali je vsebina, to je trditve stranskega que-stavka mišljena kot istina?

Drugo vprašanje: Ali je ta vsebina, to je trditve, tako važna ali še važnejša kot glavni stavek?

Na podlagi teh dveh vprašanj je postavil prof. Fessler sledečo matematično formulo, ki nam rešuje z neizbežno logiko vsakokratno pravilo francoskega konjunktiva. Odgovor z »da« na prvo vprašanje zaznamujemo s + a, odgovor z »ne« pa z — a. Odgovor na drugo vprašanje v pozitivnem smislu s + a, odgovor z »ne« pa z — a. Odgovor na drugo vprašanje v negativnem smislu z — b, a in b dajeta indikativ, medtem ko sledi že samo enemu minusu te algebranske vsote subjunktiv.

Prof. Fessler dokazuje, da velja to matematično pravilo za vse slučaje francoskega jezika.

Puškinov dan

90. obletnica Puškinove smrti je privabila na njegov grob v Svetih Gorah blizu Pskova številne posetnike iz Leningrada in drugih mest. Listi poročajo, da je bil Puškinov grob oznažen in ozaljšan. V Leningradu samem je postal 10. februar, dan pesnikove smrti, veličasten narodni praznik. Puškinov muzej, katerega so dan za dnem oblegale mestne šole, je zalozil knjigo M. Belajeva in arhitekta A. Platonova »Zadnje Puškinovo stanovanje«. Na dan obletnice je bilo občinstvu otvoreno stanovanje, kjer je pesnik umrl. Oba omenjena puškinista sta po dolgem delu zbrala nekdanje pohištvo. Divan, na katerem je Puškin umrl, je ograjen, zraven stoji bronasto poprsje. Ostale sobe so izpremenjene v muzej. V veži, kjer je nekoč stala pesnikova krsta, so zbrani spomini na njegove dvoboje. Dne 10. tega meseca popoldne je bilo malo stanovanje natrpano z znanstveniki, umetniki, igralci, društvenimi zastopniki i. dr. Predsednik Akademije znanosti A. Karpiński je imel uvodni govor. Ob 14.15 (ob uri, ko je pred 90. leti nehalo biti Puškinovo srce) je zapel zbor Chopinovo žalno koračnico in Cherubinijev »Requiem«. Nato je predaval kustos stanovanja M. Belajev o zgodovini Puškinovega stanovanja. Naval na to slavnost je bil tolik, da so morali izdati osebna vabila.

Isti večer je imela Akademija znanosti Puškinov večer, gledališča pa so pripravila predstave na korist odbora za varstvo Puškinovih nagrobnikov. Za ta denar bodo zgrajeni nagrobni spomeniki. Puškinovi pestunji Rodionovni, njegovemu prijatelju d'Anzase, ki je bil priča pri dvoboju, in drugim. Vsi listi so prinesli članke o Puškini, zbirkah njegovih

endokrinih žlez. Pravo, celo konservativno pravo se skuša prilagoditi kavzalitetnemu gledanju na stvari.

A umetnost? — Boli kakor pravo je umetnost vezana z vsakdanjim življenjem doma, na cesti, v krčmi, povsod. To življenje pa je najkonservativnejše od vseh elementov družbenega dela in žitja. In kakor v njem, tako se tudi v umetnosti človek še ni povzpел do vzročnega pojmovanja in ocenjevanja stvari.

Vstali so proroki novega l'art-pour-l'artizma. Očistiti hočejo umetnost vsakršnih tendenčnih primesi, zakaj vsak tendenca je v prostem in času bolj ali manj relativne vrednosti, prava umetnost pa je — po l'art-pour-l'artistih — samosvoji svet, vzvišen nad to relativiteto.

Pustimo na strani vobče veljavno dejstvo, da je vsakršno miselno in čustveno dožajanje relativno napram miljeju, dobi in aperceptivnim ter aktivnim sposobnostim individua, in vzemimo čas, ko narod zaide iz kolektivne svoje običajne poti in se sleherni živec v njem in sleherni kita napne v iskanju nove poti. To so velike ure v življenju narodov, to niso ure tihih vase potopjenih sentimentov, to je

Frigid:

Domisleki

Saj poznate zgodbo o španskem kralju, ki si je v sivih letih bolan zaželel, da bi še pri življenju videl veličast svojega lastnega pogreba. In je bil priča slovesnemu obredu v katedrali, kjer so se s sklonjenimi glavami zbrali svetni in duhovni mogotci države in je nad črno krsto redki gorečih sveč kardinal z žalostno pojočim glasom molil posmrtnice za dušo Veličanstva in sta dvor in narod točila solze... Kmalu za tistim, pravijo, je kralj umrl.

Kakor konec tega kralja so smrtnice ure trhljale kultur: kakor da se za svoj pokop v ornat odevalo, tako se jim usihajočim poslednje energije izživijo v formo in lepoto, v esteticizem. Potem umro.

Dve neznatni zgodbi: o idiotu iz Andersen-Nexdovih novel in o Laszlu Bitskeyu, mladem ogrskem poetu in samomorilcu.

Sila močan je bil idiot in sila delaven, za tri hlapce je bil gospodarju. Nikomur ni bil dober, nikomur zel; toda imel je posestrimo, ki se nikdar ni ločil od nje — steklenico žganja. Svoj

dušni mir je srkal iz nje in svojo delovno moč. Pastir, dobričina, pa je mislil, da je od žganja idiot, izmaknil mu je steklenico in skrivaj pijačo izmenjal z vodo. Tedaj se je zgodilo nekaj neznankega: idiot je treščil steklenico ob tla, njegov obraz, preči brez izraza, je grozeče nabrekli, oči so zrastle, izstopile in zasijale in roke so se krčile in divje iskale, da bi daviile in lomile; pograbil je vile izpred hlevskih vrat in takšen je hodil po dvorišču in iskal in vsi prigovarili so bili zamen in vse ponudbe. Ne pomnim, kako žalostno je končal idiot; da je bilo žalostno, to pomnim.

Pa Laszlo Bitskey, poet in bohem. Strašno prazno in samotno je bilo njegovo življenje, prazna in samotna je bila izba, ki je bival v nji: uboga slamnica na tleh, vegasta miza in stol in gole, temne stene. Pa ne čisto gole — močan, trden žrebcl je gledal iz ene. Kam, kam pod solncem nai se nasloni siroti? Ni imel človeka. Bore pohištvo je vidno razpadalo, in dasi je bil poet suščen in gladen, je bil mlad in videti je bilo, da bo prei pohištva kraj ko njega. Samo ta žrebcl je bil trden in močan, samo nanj se je lahko naslonil Laszlo Bitskey. Kadar je v zim-

skih dneh raztrgal in brez suknje postal po redakcijah, ponujal rokopise in moleđoval za honorar in se je kradoma grel pri gosposko zakurjeni peči, pa je bilo vse zaman in se je prav tako raztrgal in brez vsega vrnil v mrzle zasnežene ulice in ni imel, kamor bi se za veter postavil, tedaj mu je kakor iz nebes nabroti sijala luč: žrebcl, edini prijatelj njegov, trden in dober — v trenutku bi ga rešil vsega hudega. — Čuden konec je storil Laszlo Bitskey: ni imrl na žrebclju, v Donavi je umrl. Tako majhen je bil, da bremen tega sveta ni prenesel, toda velik je bil v poslednji misli: ne bom s smrtjo skrunil — saj boste priznali ž njim: nelepa je smrt. Še manj lepa ko roistvo — ne bom skrunil edinega dobrega, ki je vse bridko življenje bil z menoi. In se je vrzel v Donavo. Potem pa so — to le mimogrede — listi z velikimi naslovi objavljali njegovo zapuščino in s tužnim srcem so pristavljali biografijam, da je škoda Laszla Bitskeva in da bi brez dvoma zrastle iz njega velik poet.

Razumem prevratne poizkuse v odrski umetnosti, ki si prizadevajo, da

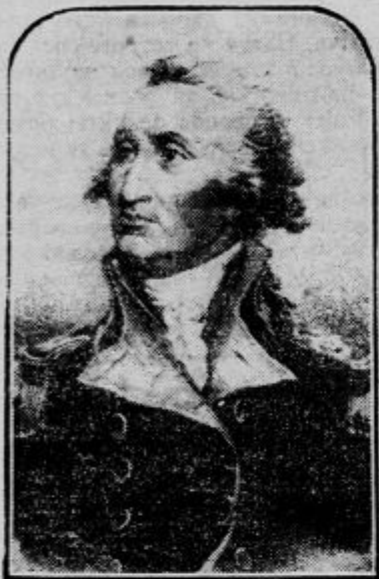
bi rekvizite in kuliserijo dvignili iz neme, mrtve pasivnosti in jih dinamično spojili z življenjem človeka-igralca. Zakaj človek ni samo do tam, kamor lahko rokavice natakne, in do vizitke z družabnim naslovom; vse polno nagonov in sil je v njem, ki jih ne obseže naslov in jih rokavice ne odenejo, ki pa imajo intenzivne odnose z bližnjimi in daljnimi stvarmi v prostoru; tako intenzivne včas, da so te stvari kakor bistven kos njegovega bitja: žganje idiotu, žrebcl Laszlu Bitskeyu.

Umetnikov poklic ni, da bi se kakor kak derviš z afektom in z melodiko besede pačil pred neznanim božanstvom. Emancipirati se mora usodne zmote izza davnih dni o Bogu in stvarih in človeku vmes; razkronati mora človeka, božjega sinu, in ga vrniti naturi, ki kakor mati-zver ne da in ne da otrok iz svojega naročja in jih je zato priklenila nase s tisočimi zakoni.

Princip kavzalitete je dal novo smer naravoslovju in filozofiji, v psihologiji je uvedel determinizem; bečavost in genialnost nam po njem nista več božja kazen ali dar, temveč dva nasprotna si rezultata sekrecije

govih slik, njegovi knjižnici in slično. Delavci v tovarnah so priredili posebno proslavo in ustanovili krožke za študij Puškina. Med ljudstvo je razdelilo petrograjsko društvo bibliofilov posebno spomenico s Puškinovo sliko, delo umetnika Kustudijeva. Državna založba je znižala ceno ljudsko izdajo Puškinovih spisov. Ruska emigracija že več let obhaja Puškinov rojstni dan kot narodni praznik. Zanimivo je, da je Puškin zedinil oba nasprotna tabora ruske kulture.

George Washington,

ustanovitelj neodvisnosti ameriških Zedinjenih držav, katere obletnico rojstva so pred dnevi v vsej Severni Ameriki svečano proslavili. (G. Washington je bil rojen dne 22. februarja 1732.)

Zanimiv pisatelj

Francoski listi se spominjajo 50 letnice smrti pisatelja Henryja Moniera, ki je prvi pričel risati postave iz najnižjega pariskega sveta. Imenujejo ga zato »predhodnika ruskega realizma«.

V onih časih so vozili Parižane mali in tesni avtobusi. Sprevodnik je moral stati vedno zunaj; listi in drobiž so potovali iz rok v roke, dokler niso prišli na cilj. Monier si je privoščil v grozli večkrat sledečo zabavo. Če je izročil denar naprej, je plačal z debelim novcem za 50 centimov in čakal. Le redko je dal kak potnik ta denar sprevodniku. Večinoma so ga pospravili ljudje v žep in zraven kašljali, da bi prikriji veselje, ki se jim je svetilo v očeh. Pol franka je bilo v tistih starih časih dovolj za celo kosilo.

Včasih je študiral Monier na isti način žensko nečimernost. Obenem z drobižem je podtaknil kakli lepi Parižanki listič, na katerem je stalo »Jaz vas ljubim! Sprevodnik«.

Dama je navadno držala pisemce v roki previdno in skrito, prečitala ga je in zmečkala v roki. S srečnimi očmi je potem poiskala sprevodnika in se seveda čudila njegovemu mirnemu obrazu. Če je izstopila, se je bolj kakor navadno oprla na sprevodnikovo roko. Časih je tudi vzdihnila in sanjavo pogledala za avtobusom, kjer je stal sprevodnik, žrtve službenih pravil z mrljnim obrazom in plamenečim srcem.

Ni dvoma, da je bil Monier dober opa zovalec malih človeških slabosti. »Prehodnik ruskega realizma« pa bi bil gotovo dospel do večje slave, če bi postal mesto pisatelja detektiv: zasledoval bi lahko tatove in razkrinkaval nezveste žene.

Angleški pastor o brezbožnem cilindru

Nebogljivi cilindri so prišli popolnoma iz mode. Ako se ž njim pokriješ in pojaviš v družbi, te bo ves svet, ako že nisi filmski igralec pred kulisami, posmatral z ironičnimi nasmeški in obdaval tvojo korajžo. Res je, ni ga še dohitela usoda fesa, ki ga je mlada Turčija obsodila tudi s formalnimi zakoni v pozabo in kjer ti zagroze z visilicami, ako ga nosiš pred mladoturškim policistom. Da je tudi cilindri sila osvražen, pričajo naslednji izrazi angleškega pastora, ki se je z ogorčenjem spraval na reveža, češ »da je grešen, nesramen in grd simbol brezbožne vik-

torijanske dobe«. Ta pastor očita cilindru, da je »okoren, trd, nepopustljiv, neroden in domišljav predmet«. Zato ne bo odveč, ako napišemo, da se je to toliko klevetano in danes osovraženo pokrivalo rodilo v Londonu, torej na Angleškem.

Prvi cilindri so se pojavili v Londonu leta 1797. Posledica lansiranja nove mode za avtorja ni bila kaj razveseljiva. Londonski župan je povabil trgovca Hetheringtona, ki ga je prvi nosil, pred mestno sodišče, kjer se je moral mož zagovarjati radi kršitve javnega miru in reda (!) in radi navala radovednega občinstva, kar bi utegnilo povzročiti zastoj prometa. Obtožnica je navajala, da je visoki, svetlikajoči se cilindri preplašil pse, konje in živino, da so vozniki komaj preprečili težke nesreče. Mnogo žena je padlo v nezavest. Mister Hetherington je bil obsojen na občutno denarno kazen.

Cilindri pa je kljub temu zmagal. Ugajal je ljudem in kjer je odreklo estetično čustvo poedinca, sta pritiskala ukazovalka moda in senzacija. V tridesetih letih prejšnjega stoletja je postal cilindri splošno pokrivalo. Ekstremni umetniki romantične dobe so ga nosili celo v polmetrski uprav babilonski stolpni višini. Kmalu bomo cilindre rabili samo še na karnevalih. Minljivost tega sveta ne krši samo človeka in njegovih nazorov, temveč tudi razne priljubljene predmete.

Modna revolucija

Moda je neločljiv in zelo važen del francoskega javnega življenja. Ni čudo, da so sedaj razburili pariški gizdalini (nos elegants) vso javnost, ker napovedujejo vojno »smešnim in utrudljivim prežitkom za vselej pokopanih časov«. »Društvo za pobijanje trdih ovratnikov« ki se je pred kratkim ustanovilo, ne uspeva menda posebno dobro. Zato prinaša sedaj list »L'Avenir« cele članke o smešnosti dolgih hlač. — »Dolge hlače so obsojene na smrt, kakor je bilo obsojeno na smrt dolgo krilo. Naj bi našli trije ducati elegantnih Parižanov toliko poguma, da bi se pojavili na ulicah v hlačah dokolenkah! Naj povedo da je to »le costume à la française«. Dan pozneje bomo videli tisoče ljudi v kratkih hlačah!«

Avtor se boji samo, da bo imel njegov načrt hude politične nasprotnike in sicer v republikančih. Dolge hlače, ki jih sedaj nosimo in trgamo, so namreč zgodovinska pridobitev velike francoske revolucije. Pred Robespierrom in Maratom so nosili vsi sloji kratke dokolenske hlače »le pantalon long« pariških predmestnih proletarcev, ki so bili prvi vojaki nacionalne garde. Dobili so nekoč zelo znano posmešno ime »šansculottesov« t. i. ljudi brez starih, plemiških, kratkih hlač. Sedani Parižani pa hočejo oživiti predrevolucijske hlače, ker so lepe, prilagajajo se in nudijo prožnost možnim kretnjam.

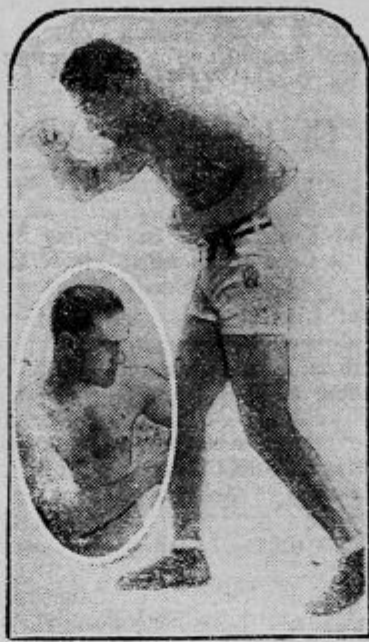
Če bi pa prišli v modo kratke hlače, bi vstala iz groba tudi ostala nekdanja eleganca. Moški bi pustili enolične suknje, neumne kratke nozavice in čevlje na zadrgo. Povrnile bi se vsele in žive barve, katere pozna občutljivejši ženski svet. Kavalirji bi v tem primeru nosili lepe čevlje z rdečimi petami à la Louis XIV. visoke nogavice in črno

Avtomatična pištola za usmrčenje živali

V Parizu delajo sedaj poskuse za usmrčenje živali s pomočjo avtomatične pištole. Dosedanji način ubijanja je namreč zelo nečloveški, ker je še mnogokje v navadi, da ubijajo vola in kravo kar s topim delom sekire. V Parizu so sedaj uvedli milejši način ubijanja, namreč z avtomatično pištolo. Ta način usmrčitve je zelo hiter in ne povzroča živali nobenih dolgotrajnih muk.

Pariški policijski prefekt Morain je razposlal širom Francije okrožnico, v kateri priporoča vsem mesarjem, naj se poslužijo v svoji obrti istega orožja. Na ta način bo žival hitreje končala, človek sam pa ne bo čutil, da jo je tako surovo ubil.

Jack Walker

(italijanski mulat, katerega pravo ime je Jacovacci) in Belgijec Devos, evropski prvaki srednje kategorije (v medaljonu). Boksarja sta se v nedeljo pomerila v Parizu. Doslej sta se srečala dvakrat; obakrat je zmagal Walker, in obakrat je Devos protestiral proti sodnikovi odločbi.

Proroški Schverman

V Parizu nastopa znani dunajski napovedovalec usode Schverman. Razen številnih čestilcev ima tudi veliko sovražnikov. Njegov zadnji nastop v Zvezi nemških pisateljev se je končal pred 10 leti z velikimi izgledmi. Zastopnike tiska je prejel Schverman doma. Prof. Fischer iz Prage jim je povedal, da je napravil s Schvermanom 208 eksperimentov v navzočnosti asistentov. Schverman je dognal 145 krat popolnoma natančno po pisavi stališče in značaj poljubnega posameznika. Večkrat je samo otipal pisavo, ne da bi jo pogledal. Včasih je otipal samo zaprto pisavo z zavezanimi očmi. Zmotil pa se ni, čeprav je bilo pisano včasih pisano z nevidnim črnilom.

Znani nemški igralec Arnold Korf pripoveduje o Schvermanu naslednji, zajamčeno resnični dogodek: »Gostoval sem v Newyorku z velikanskim uspehom. Po predstavi sem tekel na pošto, da brzojavno pozovem iz Berlina svojo rodbino v Ameriko. Domenil sem se bil, da pride za menoj le, če bo moje gosto-

vanje uspelo. Med tem ko sem pisal besedilo, je stopil k meni majhen možak in rekel: »Naj ostane vaša uboga žena doma. Izgubili boste drugače veliko denarja in imeli samo ogorčenje. Meni lahko zaupate. Jaz sem Dunajčan Schverman«. Korf se seveda ni pobrigal za nasvet in je brzojavil družini, naj pride čez ocean. Šest dni na to je pobegnil Korfov gledališki ravnatelj s celotno blaginjo. Igralec si je moral priboriti denar pri znanih in je le težko zbral toliko, da je odpotoval z rodbino nazaj v Evropo.

Rasputinov prijatelj

Kriminalni policiji v Leningradu se je slučajno posrečilo izslediti intimusa ruskega lažnega meniha Gregorija Rasputina, znanega prijatelja in protežiranca pokojne ruske carice. Mož se piše Ivan Zinovjevič Osipenko ter je šele 38 let star. Osipenko je kmečkega pokolenja. Ima krasen glas in to mu je pripomoglo, da je bil sprejet za cerkvenega pevca v Tuli. Metropolit Pitjerin je tako ugajal, da ga je mož na mah poslovoval. Nato ga je poslal na moskovski konservatorij, pozneje pa še v Italijo in slednjič ga je izbral za svojega osebnega tajnika.

Ko je postal Pitjerin leningrajski metropolit, je vzel s seboj tudi svojega ljubljence. In tam je Osipenko postal zelo važna oseba v triumviratu Vrubova-Rasputin-Pitjerin. Ta trojica je igrala odločilno vlogo na dvoru bivše ruske dinastije. Za vpliv Vrubove in Rasputina se je javno vedelo že takrat, Pitjerin je stal bolj v ozadju in še bolj zadaj se je skrival Osipenko. Ta je dobil sčasoma na Pitjerina velikansko moč. Pitjerin pa je direktno vplival na Rasputina. Rasputin je pel svoje spletke s pomočjo Vrubove in ta je vsako intrigo primerno garnirano vrgel pred carja ali pred carico.

Ta krog je torej vladal nesrečno carsko Rusijo. Osipenko je vedel za vse njegovo početje, bil je šestokrat tudi sam povabljen na dvor, kjer mu je carica izročila šifrirana pisma za svoje prijatelje in znanke. Premetenost Osipenka je najbolj razvidna iz činjenice, da je mož takoj po revoluciji po-

stal član komunistične stranke, kjer se je do zadnjega časa skrival pod tujim imenom. Sedaj pa sedi v ječi in piše svoje spomine, ki bodo gotovo pojasnili marsikakšno stvar, ki je danes še prikrita.

Dan starcev

Prošli teden se je v Alzagi na Španskem sestalo trinajst starcev, ki so se dogovorili, da bodo skupno proslavili svoja »letaa«.

Najmlajši med njimi je štel 80 let, najstarejši pa 87. Vsi so prišli na sestanek peš. Pri teh letih to že nekaj pomeni, zlasti, če pomislimo, da so nekateri pripotovali iz krajev, oddaljenih vsem do deset kilometrov od Alzage.

Dali so si prirediti obilen banket, na katerem seve ni manjkalo vina. Po večerji je moral vsakdo povedati kako kratko anekdoto, na koncu pa, ko je alkohol že storil svojo dolžnost, so zapeli sentimentalno popevko o tistih »srečnih starih časih, ko je bilo na svetu vse bolj lušno« kakor danes.

S tem je bil program izčrpan. Poslovili so se in se domenili za prihodnji sestanek, ki se bo vršil v prvem tednu februarja 1928.

Koliko jih bo takrat manjkalo?

Proti gripi - astmi - kataru se inhalira Smrekovo olje „Trolist“

Razpošilja vsaki dan po povzetju D 15

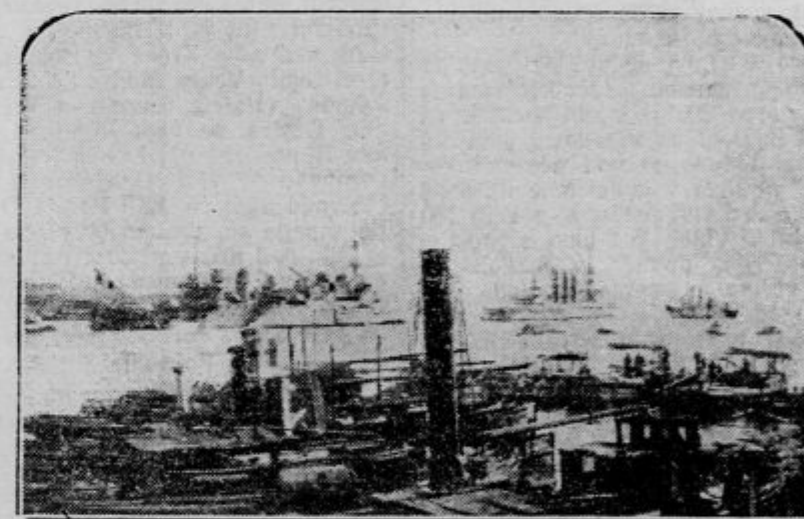
Trolist Logatec

× Razširjenje Metropolitanke v Newyorku. Newyorkška Metropolitanka je že 43 let središče glasbenega elitnega življenja ameriškega velenesta. Prostori opere pa so daleko pretesni in zato je sklenila uprava gledališča poslopje povečati. Opera dobi prizidek v 57. Aveniji. S tem prizidkom se bo operno poslopje povečalo in bo nudilo prostora za novih 1400 oseb. V celotni bo v gledališču prostora za 5000 ljudi. Metropolitanka v sedanjem obsegu je stala 280 tisoč funtov, za nov objekt pa je potreben kredit 2 milijonov funtov. Tudi razlika v času, prostoru in izdatkih!

Kitajci ne poznajo šale!

Prizor z ulice v Shanghai: Krvnik se podaja v spremstvu desetih vojakov na svoj zlovečji posel. V desnici ima meč, ki je zavil v rdečo svilo.

Obramba Sanghaja

Vojne ladje zaveznikov, zasidrane v pristanišču pred mestom

K bojem na Daljnem Iztoku

Karta Sanghaja in okolice. (Concession internationale anglaise et americaine = mednarodna angleška in ameriška koncesija; C. française = francoska k.; ville indigène en tourée de murs = kitajsko mesto, obdano z zidovjem; Hotel des Postes = poštna palača.)

glasen čas, ko gredo ideje iz zaprašenih knjig na ulice in iščejo smeri in kričijo po trgih. Čas, ko je vse življenje iz samih tendenc, sprtih med seboj — kaj bi takšna umetnost drugega ob taki veliki uri, ko da zapre svoj lokal? Umetnost, sama sebi namenjena, ni le brez barve. To je umetnost, ki se s ceste življenja zgubila v slepo ulico. J. I.

L. Andrejev:

Horeografija

Horeografija je umetnost in vrhu tega še sveta umetnost.

To je znano vsakomur. Tako onim, ki niso študirali v semenišču, kakor tudi tistim, ki niso študirali vobče nikjer. Le-tim je še posebno dobro znano.

Zakaj je choreografija umetnost, ne vem, a prav rad verjamem, da je res umetnost, kajti imamo pač različne umetnosti.

Bil so časi, ko so razen drugih podobnih načinov telesnih naslad smatrali za umetnost celo to, če je znala služničad svojo gospodo dobro ščegetati po podplatih. Kako bi torej ne bilo mož, da »sveto umetnost« tudi tega,

če ščegetajo najelegantnejše nožice plešalk najboljše koticke naše duše? Seveda je to mogoče.

V svojem življenju sem bil nekajkrat na baletu. Zatorej vam lahko povem, kako prav za prav gre ta stvar.

Najprvo stopijo ljudje k blagajni in se iznebijo denarja, ali prisluženega, ali pa na kak drugi način pridobljenega. Za ta denar dobi vsak svoj sedež. Ko vsi posedejo in nastavijo kukala na oči, začne igrati godba in zastor se dvigne. Na odru stoji naslikano drevje, po odru pa se sučejo čudne postave, našemljene kakor na pustni torek. Krilijo z rokami, poskakujejo ter begajo z enega konca na drugi konec odra. Vse to pa delajo molče.

Vobče ste pač vajeni, da ljudje, ki jih gledate, govorijo. Zato pričakujete, da izpregovorijo tudi ti, kakor hitro jih godba prestane motiti. A godba svira kar svojo pot naprej in tudi oni molčijo kar naprej.

Menda že mora biti tako, da godba nepretrgoma igra, oni pa da mahajo in krilijo z rokami na vse strani ter molčijo. Če se ozrete na druge gledalce, vsi kukajo v kukala in tudi molčijo.

Med temi in med onimi na odru je najbrže nekaj tajni sporazum. Vi pa tega seveda ne veste in zato vam posta-

ja nekam mučno, prav kakor bi se ne sedela sramovali.

Zdajci pa jo pribriše izza kulis zastaven dečko ter jame molče poskakovati in odskakovati. Kadar skoči kvišku, potolče po večkrat z nogo ob nogo ter brca od sebe zdaj z levo zdaj z desno, kakor da sta mu obe odveč.

Vi menite, da je ta skakljajoči mladenič od rojstva nem, nezmožen za vsako delo ter da hoče s tem svojim poskakovanjem le ponazoriti obupno in zmešano stanje svojih misli.

Včasih je tako. Ko sem bil še otrok, sem tudi jaz tako odskakoval, ko so mi strgali iz rok steklenico s terpentinom, ki sem ga hotel izpiti.

Nesrečnež je nehal skakati. Nato so mu jeli vsi gledalci ploskati. A še vedno molče, — jim je šlo menda do srca.

Posamezniki pa, ki jim skoro gotovo še ni zadostovalo, kar je dokazoval ta človek, so zaklicali po latinsko:

— Bis! Bis! Bis!

Nato je fant še nekajkrat poskočil, kakor bi hotel reči: Le pogledite me, saj sem dober človek in sem prav rad vesel. Da me je pa Bog kaznoval z nemostjo, tega nisem jaz kriv.

Kakor se je izkazalo, je bilo tam več takih nesrečnežev.

Komaj se je namreč utegnil kakih dvajsetkrat zavrteti na mestu, to je prišlo tako, če psa osa piči v nos — je zdajci prifrčala mlada ženska, ki je bila prej ko ne silno ubožna. Oni je bil vsaj oblečen, ta pa je imela noge, roke in prsi popolnoma gole. Le tam na sredi je ostalo še nekaj oblaci, ki ga menda niso hoteli vzeti v zastavljalnici, gotovo zato, ker je bilo premajhno.

Tudi ta je bila nima in čisto gotovo zaradi tega ni mogla najti nikakega dela. Tudi ona je začela žalostno poskakovati, privzdigujoč zdaj levo zdaj desno nogo v zgovoren dokaz svojega siromaštva.

Tega sicer nisem opazil, da bi bili gledalci jokali, ampak marsikdo se je od samega sočutja nemirno iztezal s svojega sedeža in moj sosed, starček, ki je v življenju bržkone izkusil veliko gorja in bil očitno zelo rahločutna duša, je cmokal z usti in se žalostno obložoval...

Dekličine prošnje so bile jako prepričevalne. Zato so ji, ko je nehala skakljati in ko je godba utihnila, podarili zlatinico.

Edino to se mi je zdelo prav čudno, da je oni starček še dvomil in da je zahteval po latinsko, naj bi še enkrat pozovila svoje prepričevanje.

Meni se je zdelo, da je videl pač že dovolj...

Ko so mi štiri ure nepretrgoma in molče migljale pred očmi moške in ženske noge in sem nato zagledal mirno ulico, mi je bilo nekako tako, kakor da v moji glavi ni vse v redu...

Zdelo se mi je, ko da sem otrok, ki so ga našeškali.

In berarču, ki je stopil pred me, sem dejal:

— Ne zameri! Svoj denar sem že pustil tamje.

× Sistem enega otroka na Švedskem. Pravkar je v Stockholmu izšla statistika prebivalstva, ki kaže, koliko je bilo lani porodov in kolika je v primeri z njimi umrljivost. Število porodov na Švedskem konstantno pada. Od lani se je skrčilo za več nego 1 %, istočasno pa se je umrljivost povečala. Posebno značilno je dejstvo, da se v švedskem rodbinskem življenju čim dalje bolj uveljavlja sistem enega otroka. Vzrok temu je pač gospodarski položaj, pa tudi ženske same, ki nečesto roditi otrok iz samoljublja, da ne bi prežgajali ostarele. Opaža pa se v švedskem družabnem življenju še drug zanimiv pojav. Število porok še vedno daleko nadkriljuje število ločitev. V Stockholmu je bilo na primer lani na novo vpreženih v zakonski jarem 4444 ženinov in nevest, dočim beleži statistika razvedb samo 544 primerov.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsake beseda 50 pes.
Najmanjši znesek Din 5

Znane, dopisovanje ter oglašitve strogo trgovskega značaja, vsake beseda Din 1
Najmanjši znesek Din 10

Obiti

Snežno čevlje
in palice popravila Avgust
Šolc, Borštnikova ul. št. 1.
5545

Galoše popravila
puna vulkanizacija Škarar,
Ljubljana, Rimski cesta 11.
5546

Službe

Galoše popravila
puna vulkanizacija Škarar,
Ljubljana, Rimski cesta 11.
5546

Sofetia
čezprijem, trenje in za-
stavljanje sprejemov v ur-
hijo v Beogradu. Zaposlen
bi bil tudi v trgovini, žena
pa kot kuharica. Vožnja se
pove. Naslov v oglašnem
oddelku »Jutra«.
5551

Potnike
izločene, sprejmo za svo
Slovenijo in stalno službo
mojo dobrih zaslugeh —
mesočno od 5-10.000 Din,
leži velike vrste, ki se
nahaja pri Karlu Beliču v
Ljubljani ulici 27/1 — levo
5552

Manufakturnista
proizvajajo modro in dobro
svoje vrste 18-20 vrste de-
talna trgovina. Ponudbe
na oglašni oddelku »Jutra«
pod šifro »Eja«.
5553

Tesače
za bukve prave sprejem
tako. Naslov v oglašnem
oddelku »Jutra«.
5554

Lesnega strugarja
bitnega delavca za akordno
delo sprejemam tako v
kraju blizu Ljubljane. Ponu-
be na oglašni oddelku »Jutra«
pod šifro »Lena«.
5555

Pletiljo
trajano v pletenju pogovje
in drugih del. Sprejmo za
stalno Jakob Šelkar v
Škofji Loki.
5556

Vrtnarja
dobro izvoženega, sprej-
mo za samostojno vodstvo
velikega vrta, posebno za
gostje sadnih sadik. Vrt
dan event. tudi v najem.
Uprava vladnega Vrta
vse kraj Varniška. 5557

Učenka
potrebno koliko izobra-
bo sprejme trgovina L.
Pavšek, Židovska ulica.
5558

Natakar. vajenca
bi bolje hile sprejme Josip
Mastnak, restavracija hotela
»Glen«.
5559

Gospodično
inteligentno in resno, s per-
fektim znanjem nemščine,
s dolgotrajnim spričevali in
ki zna šivati, sprejemam k
2 otrokoma 4 in 5 let.
Dobro ravnanje. Ponudbe s
fotografijo na: Goldberger,
Križevci. 5560

Trg. izobraženo
gospodično ali mlado vdovo
trudimo, simpatično, pri-
jetno znanjosti in čiste
preklopi, leže za vodstvo
trgovine z mešanim blagom
v lepem mestu trgovca.
Nosečnost, mladi trgovci.
Bila naj bi volja v pro-
stnem času pomagati pri
gospodstvu. Potrebna go-
tovina 50.000 Din. V slu-
žaju spoznamo tudi ženo
ter ni inklinacija. Dopolne
na oglašni oddelku »Jutra«
pod »Vidofelov«. 5561

Prodajalka
mlajša stroka, zanesljiva,
dobro službo na delu s svo
okrobo v hili. Ponudbe na
oglašni oddelku »Jutra« pod
»Dobra mož 72«. 5571

Dve prodajalki
manufakturne stroke — za
perilo — takoj sprejemam.
Ponudbe na oglašni oddelku
»Jutra« pod »Zanesljiva«.
Kranj. 5572

Kavarniškega
vajenca
sprejme s hrano in stano-
vanjem Narodna kavarna.
5573

Služničad
kuharica, sobarica, nataka-
rica, hila. Idu. doba naj-
lažje s službo v Beogradu
sko se zglase v biro Eko-
nomska. Beograd, Vlasna 11.
6220

Gospodično
srejna, znanljiva družina
za stanovanje in hrano v
bližini učiteljskega. Naslov
v oglašnem oddelku »Jutra«.
6217

Praktikant
za takojšnji stalni zastop
dobi službo v tovarni les-
nih izdelkov Jurkovič. 6224

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Kuharica

in sobarica
s znanjem nemškega ali
italijanskega jezika in s
dobrimi spričevali dobita
stalno službo v Gradščici
št. 107, deono. 6224

Knjigovodkinjo
samostojno, takoj sprejme
T. Majer, kolodvorska re-
stavracija v Mariboru. 6236

Pouk

Gospodično
ki si želijo šivati perilo,
sprejme zopet v pouk
M. Aleševič, Cankarjevo
pouk v I. Učna doba po-
ljuba. 5601

Nemščino in klavir
poučuje državno izprašena
učiteljica po zelo ugodni
ceni. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Hiter napredek«. 5475-a

Klavir in nemščino
poučuje temeljito učiteljica
Naslov v oglašnem oddelku
»Jutra«. 5540

Francoščino
poučuje diplomirana filozof.
Naslov v oglašnem oddelku
»Jutra«. 6204

Službe

19letna gospodična
iz Korške Slovenije, ki je
dovršila 3 mesečnega in 4
trgovske kole, vse s odliko,
veliko strojno, stenogra-
fije ter obvlada slovenski,
nemški, italijanski in an-
gloški jezik, prosi za službo
v kakšni trgovini ali
velikem podjetju, katere v
svoji domovini na more do-
biti. Dopolne na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»H. H.« 5602

Knjigovodja
bilancist
samostojno, v vseh pisar-
niških in administrativnih
poslih verstan, slovenski,
srbski, in nemški dopis-
nik, dober organizator, hile
znanjosti pri industrijs-
kem podjetju na delu. —
Dopolne po štalski služba
na področju »Jutra« v
Mariboru. 5438

**Bivši poštni usluž-
benec**
jako pripraven in smoten v
vsestranskem poslu, vse ita-
lijanskega, nemškega ter
slovenskega jezika, hile
primerno službo
kot skladnik ali sluga v
kakem zavodu. Ponudbe na
oglašni oddelku »Jutra« pod
»Vsem dobrodošla«. 5603

Trgovski potnik
v Sloveniji pri vseh naj-
boljših odjemalcih prav do-
bro vpeljan in zelo priljubl-
jen. Sebi svojo delovanje
službo premeniti. Cenjene
ponudbe na oglašni oddelku
»Jutra« pod »Pomlad 89«
Ljubljana. 5608

Izučen trgovec
in speten komercialist,
vsestransko dobro verstan,
knjigovodja-bilancist in ko-
respondent, sedaj komerci-
jalni vodja pri stavbenem
podjetju in parni št. hile
premeniti službo. Perfek-
ten v slovenskem jeziku
in nemškem jeziku v
govoru in pisanju. Cenjene
ponudbe na oglašni oddelku
»Jutra« pod »Organizator«. 5611

32letno dekle
se hile poročiti ali pa vo-
stopiti v službo k samostoj-
nemu gospodu ali vdovu
za majhno plačo. Netika
Čemašar, Otoče 4 — pošta
Podnart. 5612

2000 Din nagrade
tistemu, ki mi pripomore
k gozdjarju
za takoj ali v doglednem
času, ker hile spremeni
sodanje mesto. Sem 32 let
star, samostojen gozdar-
ski kole s drž. izpitom
in 12letno prakso. Voz
slov., nemškega in ita-
lijanskega jezika. Dokazi do-
sodanja vsotnega službo-
vanja v postopku. Cenjene
dopolne prosi na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Marjiv strokovnjak«. 5613

Službo postrežnice
za ves dan ali samo za
zjutraj ali svečer, 180 e-
prilno in zanesljivo dekle.
Cenjene ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Postrežnica 1000«. 5618

**Mesarski in preka-
jevalski pomočnik**
dobro izkušen in s letnimi
spričevali, hile službo v
kakem večjem mestu. —
Naslov v oglašnem oddelku
»Jutra«. 6221

Službo šoferja
hile. Naslov po dogovoru
Cenjene ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Šoferska služba«. 6223

Gospodična
s polnočno prakso, s znan-
jem nemškega jezika, sta-
jalna hile službo v mestu
ali na delu. Ponudbe na
oglašni oddelku »Jutra«
pod »Priloga 30« na oglašni
oddelku »Jutra«. 6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Šiviljo
ne pripravljajo bele dobe
sprejme škof Macek & Mi-
ko. Dalmatinska ulica 12.
6225

Potnik

izvožen v kolonialni in
alkoholni stroki, hile služ-
bo. — Cenjene ponudbe na
oglašni oddelku »Jutra« pod
»Agilen 41«. 6241

Postrežnica
hile polna v dopoldanskih
ali popoldanskih urah. —
Ponudbe na oglašni oddelku
»Jutra« pod »Marjiva 88«. 6242

Prodaj

Dvosedežni avto
močne konstrukcije, pro-
vost specialni stroj, elek-
trična razsvetljava, vse v
zelo dobrem stanju, zelo
pripraven za trgovsko po-
tovanje, ker ima spet pro-
stor za vozilno krovico —
prodajati ali zamenjati na
razno manufakturno blago.
Dopolne na področju »Jutra«
v Mariboru pod šifro
»Avto 30.000«. 5556

Pohištvo
3 spalnice in 1 jedilnico in
provoznega trga, pohiš-
tena lesa, solina delo,
proda s petletno garancijo
M. Gogala, mizarstvo, Bled
»Avto 30.000«. 5556

Šivalni stroj
»Singer« napredaj
na Borštnikovem trgu št. 1.
5546

Avto
katesedmi, 14/45 P. S.,
znanke Nesselndorfer, v zelo
dobrem stanju, poceni
napredaj. Naslov v oglašni
oddelku »Jutra«. 5558

Lahki avto
Fiat Torino, 18 P. na pol-
ne gumi, popravljen, kot
nov, s jamstvom napredaj.
Naslov v oglašnem oddelku
»Jutra«. 5559

»Express« stroj
popolnoma nov, še ne ra-
bjen, za kuhanje kave in
čaja, takoj proda delikata.
se Mrak na Dunajski cesti.
5499

PREMOG — DRVA
»Ilirija«
Kralja Petra trg št. 8. —
Telefon 239. 5560

Drva
hrastove odpadke
(odpadki od lase) dostavlja
od parkov ter mekha drva
po niski ceni na dom para
tega v Scagetti. Ljublja-
na, na gorenjski kolodvo-
rni. — Pri odvemu povše
množice zastonj dost. 5561

Kontrolna blagajna
v najboljšem stanju, po-
nikljana, nemški izdelak,
ugodno napredaj. »Vojka«.
Ljubljana. 5677

4 A. Ž. panjove
s mladimi matičami proda
Bela Zalag pri Ljubljani.
5688

Radioaparat
kompleten, triezni, zelo
dobro ohranjen, akumula-
tor, snodna baterija, an-
tena, 8 stikal, prodaj takoj
za 400 Din. Naslov v oglašni
oddelku »Jutra«. 5676

Spalnice
hrastove, nove — in več
gostilni. inventarja
prodaj. Naslov v oglašnem
oddelku »Jutra«. 5608

Železen štedilnik
popolnoma nov, napredaj.
Prodaj v oglašnem oddelku
»Jutra«. 6207

Jajca za valjenje
od klastirskih rumenih Or-
pington, oddaja po 10 Din
komad. Priloga 16.
Podnart. 5416

Motorno kolo
angleški tip, 4 HP, 3 bri-
ni, prodaj radi. oddaje.
Naslov v oglašnem oddelku
»Jutra«. 6230

Kupim
okrogel les
brešov, črtnjav, javorjev,
orehov in brstov — samo
provoznega blaga trgovca v
Laskem. 5688

Parno lokomobil
polstabilno, iz rabljeno, a
v dobrem stanju, a ca. 25
k. a., s predkurirjem in
stopnišče rešetko (Trep-
penst — vorhebenung) —
sistema »Laurer« ali »Wolf«
kupimo. Cenjene ponudbe
na naslov: M. Dobnik,
lesna trgovina in industri-
ja, Blanca pri Sernici.
5537

»Ljubljanski Zvon«
dobro ohranjeno letnik:
1881, 1882, 1883, 1884, 1885,
1886, 1887, 1888, 1889, 1890,
1891, 1892, 1893, 1894, 1895,
1896, 1897, 1898, 1899, 1900,
1901, 1902, 1903, 1904, 1905,
1906, 1907, 1908, 1909, 1910,
1911, 1912, 1913, 1914, 1915
in 1916 kupim. Ponudbe na
oglašni oddelku »Jutra« pod
»Zvon«. 5492

Jarebnik
rabljen, ali v brezhibnem
stanju, razpon 450-500 mm,
znanke »Estor« ali »Wolf«
kupim. Ponudbe na naslov:
Jevrem Planajevič, indus-
trijska, polna Ulice-Kra-
jčev, Brijuni. 5490

Vsakovrstno zlato

kupuje po najvišjih cenah
Cerne — juvelir
Ljubljana, Wolfova ulica 3.
5538

Staro kočijo
polpkrto, lahko, kupim.
Ponudbe na oglašni oddelku
»Jutra« pod »Kočija 2«. 6202

Sesalke za vino
sračno, kupim. — Cenjene
ponudbe na oglašni oddelku
»Jutra« pod »Sesalka 1«. 6214

Mlin za dišave
kupi mlinke podjetje. —
Ponudbe na oglašni oddelku
»Jutra« pod »Mlin 15«. 6215

Pridelki
Sladke krme
več voz proda po 90
A. Romac, Zgornja Bika.
6210

Brinje
vseh vrst nudi najceneje
trgovka I. Knes, Ljubljana,
Gospodarska cesta št. 3.
6206

Pored
Hiša z gostilno
v centru Ljubljane, prosto
dobro, večje stanovanje,
dobro obrestovanje kapita-
la, pod ugodnimi plačilni-
mi pogoji za 400.000 Din
proda »Posredovalstvo«, Sv.
Petra cesta 18. 5597

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti takoj na ras-
polago. Ponudbe na oglašni
oddelku »Jutra« pod šifro
»Gostilna 555«. 5585

Hiša z gostilno
kupim ali vzajem v najem
v sredini mesta. Stanova-
nje mora biti

M. Zévaco

Papežinja Favsta

Roman

»K njej ste me hoteli peljati?« je ponovil Farnese, kakor da ne more verjeti. »Ali sem vas razumel prav... ali sanjam?...«
 »Da, k njej; razpovem vam vse... a zdaj je glavno, da se ogle-
 dava, kako prideva odtod... Vrata so hrastova... hm!... okno
 ima železno rešetko... hm, hm!... Nu, videla bova... Pred vsem
 je treba, da se okrepiš; ali imate kaj jesti?«

»Jesti?« je zajecel Farnese.
 »Da, konec me bo od gladi... še bolj pa od žeje... Dajte mi
 piti... požirek sveže vode mi bo vrnil moči...«

Farnese ga je prijel za komolec.
 »Odkar sem tu, so se odprla vrata samo enkrat: takrat, ko so
 prinesli vas in so vas vrgli malone v moje naročje... Lačen še
 nisem... a žeja me peče, kakor da mi gori v prsih peklenjski ogenj.«

»Nu?« je vprašal Claude.
 »Ne jedi ni tu ne pijače... ne skorjice kruha ne kaplje vode!...«
 »Gotovo se pride kdo... Počakajva... takrat bo tudi prilika,
 da se osvobodiva... Ste li močni, kaj?«

Farnese se ni utegnil odgovoriti, ki je svetiljka pod stropom
 nenadoma ugasnila. Jetnika sta območnila in odrevenela v tisti
 neznanski grozi, ki jo zbujata v človeku pričakovanje strašnega do-
 godka.

Prasnilo je kakor skrita vzmeti; kardinalu in Claudu se je za-
 zdelo, da se kos zidu premiče. V črno temo je posijala bleda svet-
 lobla... in v tej svetlobi sta uzrla prizor, bolj neverjeten od never-
 jetnosti same!...

Cela stena sobe, v kateri sta bila zaprta, je bila izginila! Na-
 mestu nje se je zdaj širilo omrežje iz debelih železnih drog, sega-
 jočih od tal do stropa. Onkraj omrežja je bila prostorna dvorana,
 razsvetljena z voščenkami, ki so turobno plapolale na svojih sve-
 čnikih in niso mogle povsem pregnati mrčine. Ko sta jetnika ustavila
 pogled na sredi te dvorane, sta okamenela...

Sredi dvorane se je dvigal oder, pregrnjen z rdečim baršunom,
 na oderu prestol z baldahinom od rdeče brokatne svile z zlatimi
 resami. Zastori, ki v so gubah padali izpod baldahina v ozadje odra,
 so kakor plamen obdajali bujno, somorno lepoto princeze Favste...

Kardinal in krvnik sta jedva verjela svojim očem... Žena, ki je
 sedela na tem prestolu, ni bila vsakdanja Favsta. Ogrnjena z belim
 baršunastim plaščem, ki se je široko razlival po stopnicah, je sijala
 v veličanstvu svečenice in na njeni divni glavi, vrhu njenih bogatih
 črnih las se je bleščala trojna krona s križem od ogromnih rubinov!

Papežinja Favsta!
 Štirje služabniki so stali okoli nje, dva na desni, dva na levi
 strani, utripaje z velikim pahljačami od belih novejih peres. Šest
 kardinalov v rdečih, dvanaest škofov v vijoličnih haljah je dre-
 venelo ob znožju odra v slovesni brezgibnosti svetniških kipov.
 Obakraj dvorane je stala dvojna vrsta oborožencev v jeklenih
 oklepih, s šlemi na glavah, sloneč na halebardah, kakor da so
 okameneli. Štiridesetorica plemičev je s klobuki v rokah nepre-
 mično stala za prestolom. Ne orgel, ne trobent, ne psalmov ni bilo
 slišati, da bi oživili ta čudni prizor. Bilo je, kakor da gledaš zbor
 strahov, ki so za trenutek vstali iz svojih temin, pripravljeni, da
 spet utonejo v večni noči.

Kardinalu in krvniku je zastajal dih. Kakor okamenela sta upi-
 rala oči v to veličastno, strašno sliko...

Tedaj pa je Favstin beli kip oživel. Njen pogled se je uprl v
 enega izmed šestorice kardinalov ob znožju odra. Na njeni dvignjeni
 roki se je zaskril simbolni prstan, podoben onemu, ki ga je nosil
 papež Sikst.

Claude je omahnil od groze, Farnese pa je opazil, da drži kar-
 dinal, ki mu je Favsta pomignila, nekašno listino v rokah. Videl
 ga je, kako je stopil dva koraka naprej ter pokleknil in sklonil glavo
 do tal. Nato je vstal, obrnil se proti jetnikoma in izpregovoril:

»Ste li vi Giovanni Farnese, škof pariski, kardinal, zaveznik
 naš po pogodbi, ki ste jo odobrili in podpisali vpričo tajne skupščine,
 zbrane v rimskih katakombah? Ali ste Giovanni Farnese?«

Knez Farneski je mrzlo dvignil glavo in odvrnil:

»Sem tisti, ki ga imenujete, kardinal Rovenni... Kaj hočete od
 mene?«

Kardinal Rovenni se je nato obrnil h Claudu in ga je vprašal:

»Ste li vi mojster Claude, meščan, bivši zapriseženi krvnik
 pariški? Ste li tisti, ki je sprejel v naši družbi posel krvnika? Ste
 li krvnik, naš obvezanec s pogodbo, ki ste jo podpisali in predali
 v roke kardinala Farneskega?«

»Sem!« je zamolklo rekel Claude.

Glas kardinala Rovennija je postal še bolj svečan in resnoben:
 »Poslušajta, kardinal Farnese in vi, mojster Claude! Oba sta
 obtožena zaglavljenih zločinov zoper varnost naše svete družbe. Ti
 zločini so bili obrazloženi pred našim tajnim sodom, ki je o njih
 razpravljaj po vesti in pravici. Ves prestop se je izvršil po sod-
 stvenih pravilih, kakor so navedena v osemnajstem poglavju našega
 zakonika.«

Pri teh besedah se je kardinal Rovenni obrnil k škofom in ostalim
 kardinalom. Vsi so iztegovali roke v potrdilo, da je govoril resnico.
 »Poverjeno mi je, da vam sporočim brezprizivno sodbo, ki vam
 je zadela,« je povzel Rovenni, razvijaje pergamen, ki ga je držal
 v rokah. »Kardinal Farnese, obtoženi ste, da ste žrtvovali posluš-
 nost človeškemu čuvstvu svoje srca in se v tej izpovedi niti niste
 ognili upora. Dokazano je, da ste izkušali oteti dekle, ki jo je tajni
 sod obsodil na smrt, zato, ker je njeno življenje nevarno naši sve-
 todužbi. Priznate li, kardinal Farnese, da ste hoteli rešiti poganko
 Violetto smrti?«

Knezu Farneskemu se je po malem vračala hladnokrvnost. Mimo
 tega je pomnil že nekaj takih prizorov in je vedel, da je njegova
 usoda zapečatená. Stopil je k mreži ter pogledal Favsti v obraz.

»Gospa,« je dejal, »kakor sem prvi priložil svoj kamen k zgradbi,
 ki jo snujete, tako sem vas prvi ostavil. Prišel sem k vam, ker se
 mi je zdel Sikst posebejno trinoštvu v svobodni Cerkvi; ločil sem
 se od vas, ker sem spoznal, da ste vteleseno zlo. Ne priznam vas
 več in sovražim vse vaše namere; vaše sodišče je v mojih očeh
 podla, nesramna maškarada. Vem, da ste sklenili mojo smrt. Umor-
 ite me brez govoricenja!...«

To reki je odstopil in prekrizal roke. Mrtvaški molk je odgo-
 voril njegovim besedam. Na Favstinem obrazu ni bilo videti niti
 drhtljaja; sedela je kakor marmornat kip... Kardinal Rovenni pa
 se je obrnil h Claudu in je nadaljeval:

Lovro Petovar vinogradnik Ivajnkovci

priporoča svojo veliko zalogo pristnih
Ljutomersko-Ormoških vin. 640

Elegantna precizna ura

za zmerno ceno se dobi v vseh
boljših trgovinah z urami.

ZAHVALA.

Zamnoge izreze globokega
sočutja povodom smrti mojega
srčnoljubljenega dobrega sopro-
ga, brata, strica in svaka gospoda

Kazimira Bleijerja

za poklonjeno cvetje in vence
kakor tudi za obilo častne spre-
mitve na njegovi zadnji poti se
vsem najpriznaneje zahvaljujem.
Posebno zahvalo pa izrekam g.
primariju dr. Högljerju za njegov
trud.

Ljubljana, dne 27. II. 1927.

Zahlujoča soproga
Ivanka Bleijer.

Oblastno poveljstvo drž. varnost-
ne straže v Ljubljani naznanja tuž-
no vest, da je njega prvi poveljnik
in dolgoletni poveljnik okrajnega
oddelka drž. varnostne straže v
Ljubljani, višji nadzornik gospod

Alojzij Slanovec

danes, dne 28. februarja 1927 ob
¾ na 11. uro med izvrševanjem
službe nenadoma preminul.

Pogreb se bo vršil dne 2. marca
t. l. ob 16. uri iz hiše žalosti, Kra-
kovski nasip št. 26.

Ohranimo ga v častnem spominu!

V Ljubljani, 28. februarja 1927.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Stara tovarna nogavic in pletenin

M. Franzl sin

LJUBLJANA, Privoz šte. 10

priporoča

svoje prvovrstne izdelke po znatno
znižanih cenah. 2800

Sprejema se tudi bombaž in volna v pletenje

NA DEBELO!

NA DROBNO!

M. BERDAJS, Maribor

trgovina z mešanim blagom in semen

Telefon 351.

Telefon 351.

priporoča svojo veliko izbiro

detelnega, travnega, vrtnarskega in
cvetličnega semena najboljše kakovosti.

Zaloga Tomaževe žindre in kaljeve soli.

Častno priznanje 1886! Ceniki na razpolago! Ustan. 1869

Zahvala.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so v težkih
dneh smrti našega ljubelega papana, gospoda

Urbana Zupanca

čutili z nami, nam izrazili svojo globoko občutno,
priateljsko sožalje in spremili blagega pokojnika
v tako častnem številu na njegovi zadnji poti.
Ohranili bomo vse v hvaležnem spominu.

Zahlujoče rodbine

Zupanec — Sodnik — Koder.

V Ljubljani, dne 28. februarja 1927. 2799

Mestni pogrebni zavod.

Naš dobri soprog, zlati ata in stari ata,
gospod

ALOJZIJ SLANOVEC

višji nadzornik državne policije

je danes v ponedeljek po kratki bolezni preminul.

Pogreb predragega nam očeta se bo vršil v
sredo, 2. marca 1927 ob 4. pop. iz hiše žalosti,
Krakovski nasip 26 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni
cerkvi v Trnovem. 32:0

V Ljubljani, dne 23. februarja 1927.

Ana Slanovec, soproga.

Lojze, Milka, Anica, Vinko, Ivica, otroci;

Anton Dragan, zet; Ljubica, Nadica,

Verica, vaukinje in ostali sorodniki.

Priznana najboljši in najcenejši
so izdelki 1156

Celjske tovarne keksov v Celju.

Brezkonkurenčne cene in solidna postrežba

Parna pekarna in tovarna keksov

Jos. Kirbisch, Celje.

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega
sočutja povodom smrti našega
dobrega očeta, starega očeta,
brata, strica in svaka, gospoda

Ignacija Mohorčiča

za poklonjeno krasno cvetje
in vence se vsem prav srčno
zahvaljujemo.

Ljubljana, 28. februarja 1927.

Zahlujoči ostali.

Potrti globoke žalosti sporočamo
vsem sorodnikom prijateljem in znancem,
da je naš predobri oče, gospod

Ivan Marn

zasebnik

po kratki in mučni bolezni nenadoma
preminul.

Pogreb dragega nam pokojnika bo
v torek, dne 1. marca t. l. ob pol 4. uri
popoldne iz drž. bolnice na pokopa-
lišče k Sv. Križu

V Ljubljani, 28. februarja 1927

Zahlujoči ostali.

Zahvala.

Povodom bridke in prerane izgube naše ljub-
ljene soproge, mamice, tašče in stare mame gospe

Karoline Stumberger

soproge davčnega nadupravitelja v pokoju

nam je došla od strani prijateljev in znancev tolika
množina izrazov iskrenega sočutja, da nam ni
mogoče se posameznikom za tolažilno sočutstvo-
vanje posebej zahvaliti.

Izrekamo torej tem potom vsem, ki so na
katerikoli način lajšali našo srčno bol. Zlasti še
častiti duhovščini, gospodu primariju dr. Josipu
C. olewa za požrtvovalnost, s katero je skušal sicer
neozdravljivo zavratno bolezen blagopokojnice
zajeziti in trpljenje omiliti, nadalje našemu pev-
skemu zboru za v srce segajoče pesmi žalostinke,
darovalcem prekrasnih vencev in šopkov, sploh
vsem obilnim spremljevalcem pokojnice na njeni
zadnji poti — našo prisrčno iskreno zahvalo.

Brezice, dne 27. svečana 1927.

Zahlujoči ostali.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem
naznanjamo, da je naša presrčno dobra in nad vse
skrbna soproga, mati, oziroma stara mati, sestra,
teta in svakinja

Marija Doganoc roj. Pavčič

po dolgi, mukepolni bolezni mirno izdihnila svojo
blago dušo.

Pogreb bo v torek, dne 1. marca ob 10. uri
popoldne v Vel. Laščah.

Vel. Lašče, dne 27. februarja 1927

Zahlujoči ostali.

Naša ljubljena, nad vse dobra in skrbna mama, stara mama
in sestra, gospa

Pavla Jaške roj. Stenovec

trgovka v Železnikih

je danes popoldne, previdena s tolažili sv. vere, po hudem trpljenju
v 70. letu starosti izdihnila svojo plemenito dušo.

Pogreb blage pokojnice bo dne 1. marca t. l. ob polu štirih
popoldne iz Leonišča k Sv. Križu.

LJUBLJANA, 27. februarja 1927.

Dr. Josip Jaške. Marija Kraigher roj. Jaške,

Janko Jaške, otroci. - Minka Jaške roj. Košmelj, sinaha

Vnuki, vnukinje in ostalo sorodstvo 2788